

T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
ULUSLARARASI TİCARET VE FİNANS ANABİLİM DALI
ULUSLARARASI TİCARET VE FİNANS PROGRAMI

4458 SAYILI GÜMRÜK KANUNU ÇERÇEVESİNDE ANTREPO
REJİMİ UYGULAMALARI VE DIŞ TİCARETE ETKİSİ

Yunus BAŞÜRÜN

Danışman
Prof. Dr. Osman Murat KOÇTÜRK

MANİSA-2023

T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
ULUSLARARASI TİCARET VE FİNANS ANABİLİM DALI
ULUSLARARASI TİCARET VE FİNANS PROGRAMI

4458 SAYILI GÜMRÜK KANUNU ÇERÇEVESİNDE ANTREPO
REJİMİ UYGULAMALARI VE DIŞ TİCARETE ETKİSİ

Yunus BAŞÜRÜN

Danışman
Prof. Dr. Osman Murat KOÇTÜRK

MANİSA-2023

TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI

Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü ... /... /2023 tarih ve sayılı toplantısında jürimiz tarafından Celal Bayar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin 23. Maddesi gereğince Enstitümüz Uluslararası Ticaret ve Finans Anabilim Dalı Uluslararası Ticaret ve Finans Programı öğrencisi Yunus Başürün'ün “4458 Sayılı Gümrük Kanunu Çerçevesinde Antrepo Rejimi Uygulamaları ve Dış Ticarete Etkisi” konulu tezi incelenmiş ve aday .../... /2023 tarihinde saat’da/de jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından jüri üyelerine sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin,

BAŞARILI olduğuna	☐	OY BİRLİĞİ	☐
DÜZELTME yapılmasına	* ☐	OY ÇOKLUĞU	☐
RED edilmesine	** ☐	ile karar verilmiştir.	

* Bu halde adaya 3 ay süre verilir.

** Bu halde adayın tez konusu değiştirilir veya adayın isteği halinde tezsiz yüksek lisans programına geçişi sağlanır.

BAŞKAN

ÜYE

ÜYE

Evet **Hayır**

Tez, burs, ödül veya Teşvik programına (Tüba, Fullbright vb.) aday olabilir.

☐ ☐

Tez, mutlaka basılmalıdır.

☐ ☐

Tez, mevcut haliyle basılmalıdır.

☐ ☐

Tez, gözden geçirildikten sonra basılmalıdır.

☐ ☐

Tez, basımı gereksizdir.

☐ ☐

TEZ VERİ GİRİŞ ve YAYINLAMA İZİN FORMU

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “4458 Sayılı Gümrük Kanunu Çerçevesinde Antrepo Rejimi Uygulamaları ve Dış Ticarete Etkisi” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

03/04/2023

Yunus Başürün

İmza

ÖZET

4458 SAYILI GÜMRÜK KANUNU ÇERÇEVESİNDE ANTREPO REJİMİ UYGULAMALARI VE DIŞ TİCARETE ETKİSİ

Ticaretin küreselleşmesi ile bu eyleminin neredeyse tamamen dış ticaret ekseninde ele alındığı ve bu bağlamda gerçekleştiği son zamanlarda buna bağlı olarak gümrük faaliyetlerinin artması vazgeçilmez bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır. Antrepo rejimi uygulamaları kapsamında ele alınan bu tez çalışmasında ise; özellikle ithalatçı firmaların yürüttüğü işlemlere ve üretim aşamasında ara mamul ve hammadde tedarik sürecinde antrepo kullanımının önemine değinilmiştir.

Üç aşamada hazırlanan bu tez çalışmasının birinci bölümünde; antrepo rejimi ile ilgili kavramların tanımlamalarına yer verilerek rejim kapsamında gerçekleştirilen işlemlerin akış süreci ve sistematüğinden bahsedilmiştir.

İkinci bölümde ise; dış ticaret işlemlerinde antrepo kullanımı, lojistik, depolama, konum, vergilendirme ve üretim alt başlıkları altında ele alınarak irdelenmiş ve ne gibi etkileri olduğuna değinilmiştir.

Çalışmanın üçüncü ve son bölümünde ise; derinlemesine mülakat tekniğı ile gerçekleştirilen görüşmeler neticesinde katılım sağlayarak katkılarını sunan katılımcıların fikirleri aktararak dış ticaret alanında antrepo rejiminin oluşturduğu önemli etkilere değinilerek antrepo kullanımının avantaj ve dezavantajları yorumlanarak aktarılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kanun, Gümrük, Antrepo, Rejim, Dış Ticaret

ABSTRACT

PRACTICES OF WAREHOUSE REGIME WITHIN THE FRAMEWORK OF CUSTOMS LAW NO. 4458 AND ITS IMPACT ON FOREIGN TRADE

With the globalization of trade, this action has been handled almost entirely on the axis of foreign trade and the increase in customs activities has emerged as an indispensable fact recently. In this thesis, which is handled within the scope of warehouse regime applications, the importance of using warehouses in the process of procurement of intermediate products and raw materials, especially in the processes carried out by importing companies, is mentioned.

In the first part of this thesis, which was prepared in three stages, the definitions of the concepts related to the warehouse regime are given and the flow process and systematics of the transactions carried out within the scope of the regime are mentioned.

In the second part, the use of customs warehouses in foreign trade transactions is discussed under the sub-headings of logistics, storage, location, taxation and production, and its effects are mentioned.

In the third and last part of the study, the ideas of the participants who participated and contributed as a result of the interviews conducted with the in-depth interview technique were conveyed, the important effects of the customs warehouse regime in the field of foreign trade, and the advantages and disadvantages of the use of warehouses were interpreted.

Key Words: Law, Customs, Warehouse, Regime, Foreign Trade

TEŞEKKÜR

Çalışma hayatım boyunca tüm bilgi ve birikimiyle yol gösterici olan değerli hocam tez danışmanım sayın Prof. Dr. Osman Murat KOÇTÜRK'e, yüksek lisans dönemi boyunca yol arkadaşım ve değerli mesai arkadaşım Ömer ŞAHİN'e, mülakat ile görüşme yapmayı kabul ederek değerli zamanlarını ayıran tüm katılımcılar ile çalışmama katkı sunan Ticaret Bakanlığı farklı birimlerinde yer alan kamu görevlilerine ve tüm eğitim hayatım boyunca maddi ve manevi desteklerini her zaman sunan değerli aileme teşekkür ederim.

Yunus BAŞÜRÜN

Manisa, 2023

İÇİNDEKİLER

TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI	iii
TEZ VERİ GİRİŞ ve YAYINLAMA İZİN FORMU	iv
YEMİN METNİ	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT	vii
TEŞEKKÜR	viii
İÇİNDEKİLER	ix
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xii
TABLolar LİSTESİ.....	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiv
EKLER LİSTESİ	xv
GİRİŞ	1

I. BÖLÜM

4458 SAYILI GÜMRÜK KANUNU ÇERÇEVESİNDE ANTREPO REJİMİ UYGULAMALARI

1.1. ULUSLARARASI TİCARET	3
1.2. GÜMRÜK MEVZUATI	3
1.3. GÜMRÜK REJİMİ	4
1.3.1. Ekonomik Etkili Olmayan Gümrük Rejimleri.....	5
1.3.1.1. Serbest Dolaşıma Giriş Rejimi	5
1.3.1.2. Transit Rejim	5
1.3.1.3. İhracat Rejimi	6
1.3.2. Ekonomik Etkili Gümrük Rejimleri	6
1.3.2.1. Gümrük Kontrolü Altında İşleme Rejimi.....	6
1.3.2.2. Dahilde İşleme Rejimi	6
1.3.2.3. Hariçte İşleme Rejimi.....	8
1.3.2.4. Geçici İthalat Rejimi.....	9
1.3.2.5. Gümrük Antrepo Rejimi	9
1.4. ANTREPO	10
1.4.1. Antrepo Çeşitleri.....	10
1.4.1.1. A Tipi Genel Antrepo	11
1.4.1.2. B Tipi Genel Antrepo	11
1.4.1.3. F Tipi Genel Antrepo.....	11
1.4.1.4. C Tipi Özel Antrepo	11
1.4.1.5. D Tipi Özel Antrepo	12
1.4.1.6. E Tipi Özel Antrepo	12
1.4.2. Antrepo Sayıları.....	13

1.5. ANTREPOLARDA İŞ AKIŞ SÜRECİ	14
1.5.1. Eşya Girişi	14
1.5.2. Eşya Çıkışı	15
1.6. ANTREPOLARDA EŞYA DEVRİ	18
1.7. KAYNAK KULLANIM DESTEKLEME FONU (KKDF)	20
1.7.1. Gümrük Yükümlülüğü	20
1.7.2. Akreditif	21
1.8. ANTREPODA DEVREDİLEMEYEN EŞYA	22
1.8.1. Onaylanmış Kişi Statü Belgesi (OKSB)	22
1.8.2. Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü (YYŞ)	22
1.9. ANTREPOLARDA TASFİYE İŞLEMLERİ	22
1.10. ANTREPOLARDA KIRMIZI HATTA İŞLEM GÖREN EŞYALARIN MUAYENE EDİLME SÜRECİ	25
1.10.1. Yeşil Hat Muayene Süreci	25
1.10.2. Mavi Hat Muayene Süreci	25
1.10.3. Sarı Hat Muayene Süreci	25
1.10.4. Kırmızı Hat Muayene Süreci	26
1.10.4.1. Özet Beyan Varış Bildirim Aşamasında Kırmızı Hat Muayene Süreci	26
1.10.4.2. Antrepo Beyannamesi Tescil Aşamasında Kırmızı Hat Muayene Süreci	27
1.10.4.3. İthalat Beyannamesi Tescil Aşamasında Kırmızı Hat Muayene Süreci	27
1.11. ANTREPO BEYANNAMESİ VE İTHALAT BEYANNAMESİ TESCİL AŞAMASINDA SÜREÇ AKIŞI	27
1.12. ANTREPODA ÖN İNCELEME (KÜŞAT) İŞLEMİNİN GERÇEKLEŞTİRİLMESİ	28
1.13. ANTREPOLARDA ELLEÇLEME İŞLEMİNİN GERÇEKLEŞTİRİLMESİ	29
1.14. ANTREPO İŞLETİCİSİNİN SORUMLULUKLARI	31
1.15. ANTREPOLARDA TEMİNAT DURUMU	33
1.15.1. Götürü Teminat	34
1.15.2. Yaygın Götürü Teminat	34
1.15.3. Götürü Teminat Hesaplama Sistemi	34
1.16. ANTREPOLARDA KONTROL – DENETİM SÜRECİ	38
1.16.1. Yetkilendirilmiş Gümrük Müşavirliği (YGM) Sistemi	39
1.17. ANTREPOLARDA STOK KAYITLARI & GÜMRÜK İDARESİ İLE PAYLAŞIMI	39
1.18. ANTREPOLARDA İŞ AKIŞ SÜRECİNDE GÖREV ALAN PERSONELLER	40

1.19. ANTREPOLARDA UYGULANABİLECEK MADDİ CEZAI YAPTIRIMLAR.....	40
1.20. İDARENİN TAKDİR YETKİSİ.....	42

II. BÖLÜM

DIŞ TİCARETTE ANTREPONUN ETKİSİ VE ÖNEMİ

2.1. DÜNYA ÜLKELERİNDE GÜMRÜKLÜ ANTREPO KULLANIMINA BİR BAKIŞ	45
2.2. TAŞIMACILIK.....	49
2.3. DEPOLAMA	50
2.4. KONUM VE ULAŞILABİLİRLİK	51
2.5. VERGİLENDİRME VE FİNANSMAN.....	51
2.6. ÜRETİM	52
2.7. LİTERATÜR BİLDİRİMİ.....	52

III. BÖLÜM

ANTREPO REJİMİ UYGULAMALARININ DIŞ TİCARET ÜZERİNDEKİ ETKİSİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ	55
3.2. ARAŞTIRMA MODELİ.....	55
3.3. ARAŞTIRMA PROBLEMİ.....	55
3.4. ARAŞTIRMA VERİLERİNİ TOPLAMA YÖNTEMİ	56
3.5. ARAŞTIRMA ÖRNEKLEMİ.....	56
3.6. ARAŞTIRMA KISITLARI.....	56
3.7. ARAŞTIRMA KATILIMCILARININ PROFİLİ.....	57
3.8. ARAŞTIRMA BULGULARININ ANALİZİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ	57
SONUÇ.....	69
KAYNAKÇA	72
EKLER.....	78
EK 1. Gönüllü Katılımcı Formu	79
EK 2. Mülakat Soruları	80

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

₺	Türk Lirası
AB	Avrupa Birliği
BİLGE	Bilgisayarlı Gümrük Etkinlikleri
CIF	Cost, Insurance and Freight (Mal Bedeli, Sigorta, Navlun)
CMR	Convention Marchandise Routier (Karayolu Eşya Sözleşmesi)
DV	Damga Vergisi
GDY	Geçici Depolama Yeri
GK	Gümrük Kanunu
GSM	Gümrüksüz Satış Mağazaları
GTİP	Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu
GY	Gümrük Yönetmeliği
KDV	Katma Değer Vergisi
KKDF	Kaynak Kullanım Destekleme Fonu
m²	metrekare
m³	metreküp
Md	Madde
NCTS	New Computer Transit System (Yeni Bilgisayarlı Transit Sistemi)
OKSB	Onaylanmış Kişi Statü Belgesi
ÖTV	Özel Tüketim Vergisi
RG	Resmî Gazete
TGB	Türkiye Gümrük Bölgesi
vb	ve benzeri
YGM	Yetkilendirilmiş Gümrük Müşaviri
YYS	Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Antrepo Çeşitleri	11
Tablo 2: Türlerine Göre Antrepo Sayıları	13
Tablo 3: Bölge Müdürlüklerine Göre Antrepo Sayıları	14
Tablo 5: Gümrük Beyanname Muayene Hat Türleri.....	25
Tablo 6: Götürü Teminat Hesaplama Sistemi	35
Tablo 7: Rejim Türlerine Göre Antrepo Beyanname Sayıları	44
Tablo 8: Karşılaştırmalı Ülkeler Tablosu.....	46
Tablo 9: Ülke Analizleri.....	47
Tablo 10: Araştırma Katılımcı Profilleri	57
Tablo 11: Karşılaştırmalı Katılımcı Görüşleri Tablosu.....	67

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Gümrük Rejimleri	4
Şekil 2: Dahilde İşleme Rejimi	7
Şekil 3: Şartlı Muafiyet Sistemi	7
Şekil 4: Geri Ödeme Sistemi	8
Şekil 5: Hariçte İşleme Rejimi	9
Şekil 6: Tır Karnesi	16
Şekil 7: Transit Refakat Belgesi	17
Şekil 8: CMR	17
Şekil 9: Akreditif İş Akış Süreci	21
Şekil 10: (GTİP) Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu Açılımı	30
Şekil 11: Teminat Mektubu Metni	36
Şekil 12: Götürü Teminat Mektubu Metni	37
Şekil 13: Toplu Teminat Mektubu Metni	37
Şekil 14: Tedarik ve Antrepo Süreci	43
Şekil 15: Antrepo Beyanname Sayıları	43

EKLER LİSTESİ

EK 1. Gönüllü Katılımcı Formu	79
EK 2. Mülakat Soruları.....	80

GİRİŞ

Antrepolar, bağılı bulunduğı gümrük müdürlüğü himayesinde Bakanlık makamınca işleticisine verilecek olan işletme izni ile faaliyet gösteren ve içerisinde yer alan eşyaların serbest hareket etme kabiliyetinin kısıtlandığı özel gümrüklü alanlar olarak adlandırılmaktadır.

Üretim noktasında ara mamul veya hammadde ihtiyacının hâsıl olduğu noktalarda, dış tedarikçilerden destek almanın gerek lojistik gerekse finansal konularda yaşanması muhtemel olumsuz durumlarda antrepo kullanımlarının avantajı önem arz etmektedir. Uluslararası ticarete konu olan eşyaların bu alanlarda depolanması, elleçleme işlemlerine tabi tutulması, lojistik süreçlerin kısaltılması ve yeni pazarların oluşması gibi faktörler hem ithalatçı hem ihracatçı firmalara artı bir değer katmaktadır. Buna bağılı olarak üretici firmaların maliyetlerinde olumlu yönde bir düşüş yaşanması da kaçınılmazdır.

Gümrüklü antrepolar; açılış süreci ile başlayan ve işletildiğı süre boyunca ve hatta kapatılması söz konusu olsa dahi kanun ve yönetmelik gereğı yapmakla yükümlü olduğu görev ve sorumluluklar çerçevesinde faaliyet göstermektedir. Antrepolar özü gereğı normal depolardan farklı olduğundan dolayı işleyiş süreci, kişilerin yükümlülükleri ve hatta belirlenen alanlara girebilecek kişilerin bile kanun tarafından belirlenmiş olması buradaki faaliyetlerin ekonomik açıdan ne kadar büyük önem arz ettiğini açıkça göstermektedir.

Bu kapsamda değerlendirildiğinde serbest dolaşımda olmayan bir eşyanın gümrük gözetimi altında bulunması ve bu eşya özelinde kullanılmak istenilen tasarruf hakkının denetimli bir şekilde, bağılı bulunulan kanun ve yönetmelik hükümleri gereğı kullanılmaktadır.

Dış ticaretin canlı bir eylem olduğunu düşünürsek antrepoların bu canlılık altında kendini sürekli yenileyerek güncel tutma zorunluluğı bulunmaktadır diyebiliriz. Bu çalışma ile antrepolardaki işlemlerin yeknesaklıktan uzak sürekli değişen ve gelişen kanun ve yönetmelik maddeleri çerçevesinde nasıl yapılması gerektiğine ana hatlarıyla değinilmiştir. Buna bağılı olarak dış ticaret üzerinde ne gibi etkilerinin olduğu ve gerek üretim açısından gerekse katma değer açısından nasıl değerlendirilmeye alınması gerektiğı aktarılmak istenilmiştir.

Gümrük antrepo rejimini nevi bakımından aslında yapılmak istenilen işlemlerin başlangıcından itibaren sonlandırıldığı süreye kadar geçen zamanda

kullanılan ara rejim olarak tanımlamak yanlış olmayacaktır. Ülkeler arası sınırlar her ne kadar belirgin bir şekilde sürekli karşımıza çıksa da dış ticaretin durdurulamayacak şekilde hızla büyüme göstermesi ve istenilen bir eşyanın veya materyalin elde edilmesi bu sınırların aslında ortadan kalktığını açıkça göstermektedir.

Hazırlanan bu çalışmada 4458 sayılı Gümrük Kanunu ve Gümrük Yönetmeliği her ne kadar ana unsurlar olarak esas alınmış olsa dahi gerek akademik dünyada hazırlanan bilimsel çalışmalar gerekse uygulamadaki uyumsuzlukların ortadan kaldırılması ve yoruma açık bulunan noktaların yorumlanması için kamu ve özel sektör paydaşları tarafından hazırlanan mesleki yayın ve makalelerden de bilahare faydalanılmaya özen gösterilmiştir.

I. BÖLÜM

4458 SAYILI GÜMRÜK KANUNU ÇERÇEVESİNDE ANTREPO REJİMİ UYGULAMALARI

1.1. ULUSLARARASI TİCARET

Ticaret; eşya ve hizmetlerin karşılıklı olarak alım/satım yolu ile değişimi olarak nitelendirilmektedir (Frieden ve Rogowski,1996:25). Buna bağlı kalarak uluslararası ticarete alışlagelmişin dışında bir yorum yapılacak olursa, gerçekleştirilmek istenilen ticaret faaliyetinin (eşya, hizmet alım/satım işlemi) ulusal konumdan alınıp uluslararası boyuta -küresel hale- geçirilmesidir denilebilir. Yani ülkeler arasında döviz karşılığında, taraf ülkelerin kendilerine has ürettikleri -elde ettikleri- eşya veya hizmetleri global hukuk ve gümrük normları çerçevesinde karşılıklı olarak değiştirme eylemidir. Temel amaçlarını da düşük maliyet, rekabetçi ortam ve üretimde kalite olarak sıralamak mümkündür. Bu temel amaçlar doğrultusunda dışa yönelimli bir biçimde dünya ekonomisi ile bütünleşerek karşılıklı değişime giren ülkeler, aralarındaki ticari faaliyetler ile birbirlerine yakınlaşarak kültürel ve siyasi birlikteliklerini de bu çatı altında kurmuş olacaktırlar. Ortaya çıkan bu durum neticesinde gerçekleştirilen ticaret faaliyetinin maddi sonuç harici manevi etkilerinin de olduğu görülmektedir. Öyle ki bu eylem sayesinde vasıflı işçilerin potansiyel faydaları açığa çıkarak azımsanmayacak bir katma değer oluşturacaktır.

1.2. GÜMRÜK MEVZUATI

Gümrük mevzuatı, gümrüksel faaliyetlerin hukuki normlar çerçevesinde belirli kriterlere bağlı kalarak nasıl yapılması gerektiği hususunu içermektedir. Bu kriterler; Kanun Hükümleri, Yönetmelik, Genelge, Bakanlar Kurulu Kararları ve Tasarruflu Yazıları içermektedir. Kanun hükümlerinin başında ise yol gösterici olarak ana kanunumuz olan 4458 Sayılı Gümrük Kanunu ve bunu destekleyici nitelikte olan 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu yer almaktadır. Destekleyici diğer unsurları ise; 474 sayılı Gümrük Giriş Tarife Cetveli Hakkında Kanun, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu, 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu, 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu, 492 sayılı Harçlar Kanunu ve 2009/15481 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı olarak tanımlayabiliriz. Her iki ana kanunun birinci maddelerine bakacak olursak; gümrük mevzuatının şekillendirilmesindeki hatlar açıkça ifade edilmiştir.

4458 Sayılı Gümrük Kanunu Madde1: ‘Bu Kanunun amacı, Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesine giren ve çıkan eşyaya ve taşıt araçlarına uygulanacak gümrük kurallarını belirlemektir.’

5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Madde 1: ‘Bu Kanunun amacı, kaçakçılık fiilleri ve yaptırımları ile kaçakçılığı önleme, izleme, araştırma usul ve esaslarını belirlemektir.’

1.3. GÜMRÜK REJİMİ

Gümrük Rejimi; söz konusu eşya ve/veya hizmetin Türkiye Gümrük Bölgesine giriş/çıkış işlemlerinin ilgili kanun çerçevesinde vergilendirilerek değerlendirilmesidir. 1996 yılında AB üye ülkeleri ile Gümrük Birliğine taraf olan ülkemizde gümrük rejimi içeriği uyumlaştırma çalışmaları neticesinde yeniden tasarlanarak şekillendirilmiştir.

Eşyanın Gümrük Rejimine tabi tutulması deyimi ise; ilgili eşyanın tabi tutulmak istenilen rejim kuralları hükmünce yetkili gümrük idaresine beyan edilmesi ve bu bağlamda ne tür bir işleme tabi tutulacağı anlamına gelmektedir.

Aşağıdaki şekilde yer alan 8 farklı gümrük rejimini iki ana kategoride değerlendirebiliriz.

Şekil 1: Gümrük Rejimleri

Ekonomik Etkili Olmayan Gümrük Rejimleri

- 1- Serbest Dolaşıma Giriş Rejimi
- 2- Transit Rejimi
- 3- İhracat Rejimi

Ekonomik Etkili Gümrük Rejimleri

- 1- Gümrük Kontrolü Altında İşleme Rejimi
- 2- Dahilde İşleme Rejimi
- 3- Hariçte İşleme Rejimi
- 4- Geçici İthalat Rejimi
- 5- Gümrük Antrepo Rejimi

1.3.1. Ekonomik Etkili Olmayan Gümrük Rejimleri

1.3.1.1. Serbest Dolaşıma Giriş Rejimi

İthalat işlemi neticesinde Türkiye Gümrük Bölgesine getirilen eşyaya ait gümrük beyannamesinin tescil edildiği tarihte yürürlükte olan vergi hadlerine göre ödenmesi gereken vergilerin tahsilâtının tamamlanması ile ticaret politikası önlemlerine tabi tutularak, işlemlerinin sonlandırıldığı rejim türüdür. (Gümrük Vergisi, Katma Değer Vergisi, Özel Tüketim Vergisi vb.) (*Gümrük Kanunu Madde74*)

Ticaret Politikası Önlemleri: İthal edilen eşya nezdinde Türkiye Gümrük Bölgesi içerisinde yerleşik olan aynı eşyanın üreticisini ithalat işlemi karşısında ezilmemesine karşın korumaya alındığı metodu ifade etmektedir. (Damping, Sübvansiyon, Gözetim, Kota ve Tarife)

Serbest Dolaşımdaki Eşya: Tamamen Türkiye Gümrük Bölgesi sınırları içerisinde elde edilen ve/veya ithalat işlemleri tamamlanarak millileştirilmiş eşyaları ifade etmektedir.

1.3.1.2. Transit Rejim

Ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmayan -serbest dolaşımda bulunmayan eşyanın- ve/veya ihracat işlemleri tamamlanmış eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesi sınırları içerisinde bir noktadan diğerine nakli esnasında uygulanan rejim türüdür. (Gümrük Genel Tebliği Seri No:6) / (*Gümrük Kanunu Madde84*)

Gümrük idaresi ilgili rejim kapsamındaki eşyanın; yabancı bir ülkeden yabancı bir ülkeye, yabancı bir ülkeden Türkiye'ye, Türkiye'den yabancı bir ülkeye ve Türkiye Gümrük Bölgesi içerisinde yer alan iki farklı iç gümrük idaresi arasında taşınmasına olanak sunmaktadır.

1.3.1.3. İhracat Rejimi

Serbest dolaşımda bulunan eşyanın ihracat beyannamesi verilerek Türkiye Gümrük Bölgesi dışına çıkışına ilişkin ilgili yasal mevzuatın uygulandığı rejim türüdür. İhracat beyannamesi haricinde; sözlü beyan formu, özel fatura ve kumanya listesi kapsamında da ilgili rejim türü uygulanabilmektedir. Söz konusu eşyanın fiziki olarak (fiili ihracatın gerçekleşmesi) Türkiye Gümrük Bölgesi dışına çıkması ile ilgili rejim sonlandırılır ve gümrük gözetimi ortadan kalkar. (*Gümrük Kanunu Madde150*)

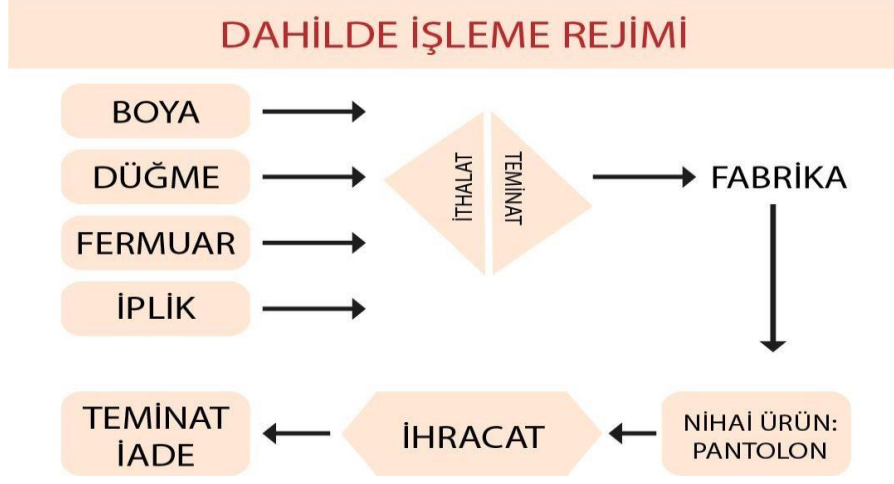
1.3.2. Ekonomik Etkili Gümrük Rejimleri

1.3.2.1. Gümrük Kontrolü Altında İşleme Rejimi

Yurtdışından getirilen ve serbest dolaşıma henüz girmemiş olan eşyanın teminat altına alınarak Türkiye Gümrük Bölgesi sınırları içerisinde bir işleme tabi tutulmasıdır denilebilir. (İthalat vergileri ve ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmaz) İşleme sonucu niteliği ve durumu değişen nihai eşyalar serbest dolaşıma giriş rejimine tabi tutularak vergilendirilir. İthal edilen ara mamul üzerinden değil, bitmiş olan nihai ürün üzerinden vergilendirme faaliyetinin yapılması üreticiye maliyet avantajı sağlamaktadır. Rejim kapsamında ithal edilen eşyanın tabi tutulduğu rejimin sonlandırılması için tanınan süre 2 yıl olmasına rağmen mücbir sebepler kapsamında 3 aylık ek süre daha tanınmaktadır. (*Gümrük Kanunu Madde123*)

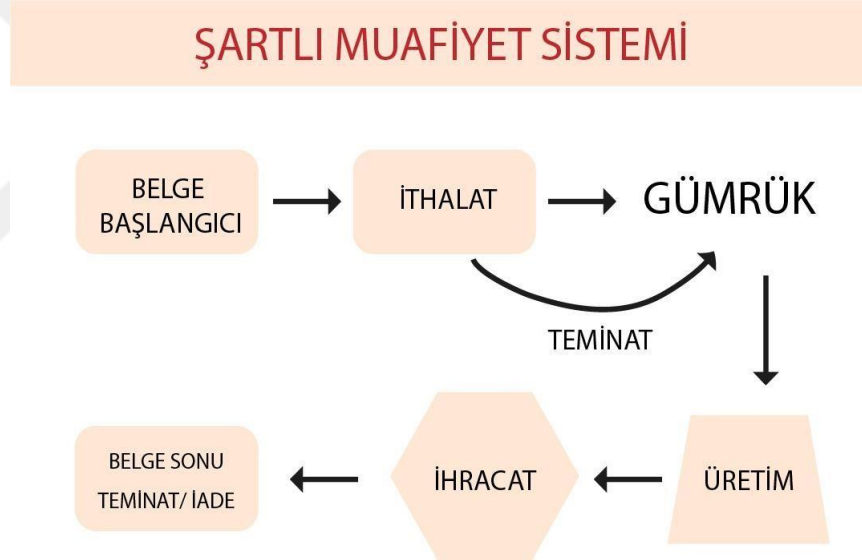
1.3.2.2. Dahilde İşleme Rejimi

Söz konusu eşyanın ticaret politikası önlemlerinden muaf ve ithalat vergilerinin teminata bağlanarak, Türkiye Gümrük Bölgesinden yeniden ihraç edilme koşulu ile ithalatının yapılmasını sağlayan rejim türüdür. Şekil 2'de görüldüğü gibi rejimin maksadı ihracatçı firmalara üretim aşamasında ihtiyaç duydukları ara mamuller üzerinde oluşabilecek vergi yükünü hafifletmektir. (*Gümrük Kanunu Madde 108*)

Şekil 2: Dahilde İşleme Rejimi

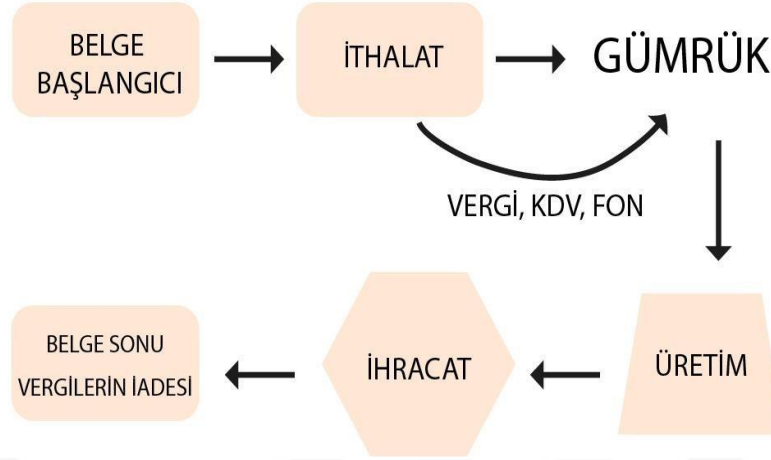
Şartlı Muafiyet Sistemi: Şekil 2’de ifade edildiği üzere, ihracat koşulu ile ithal edilen eşyanın vergilerden muaf tutularak teminata bağlandığı sistem.

Şekil 3: Şartlı Muafiyet Sistemi

Geri Ödeme Sistemi: İhracat koşulu ile teminata bağlanarak ithal edilen eşyaların rejim kapsamında ihraç edildikten sonra vergilerinin bağlı olduğu teminatın ilgisine geri verildiği sistem. Şekil 3’ten anlaşılacağı üzere ihracatın tamamlanmasının akabinde evrakların sunumu ile işlem başında ödenen teminat ilgisine geri ödenmektedir. (2006/12 Dahilde İşleme Rejim Tebliği)

GERİ ÖDEME SİSTEMİ

Şekil 4: Geri Ödeme Sistemi

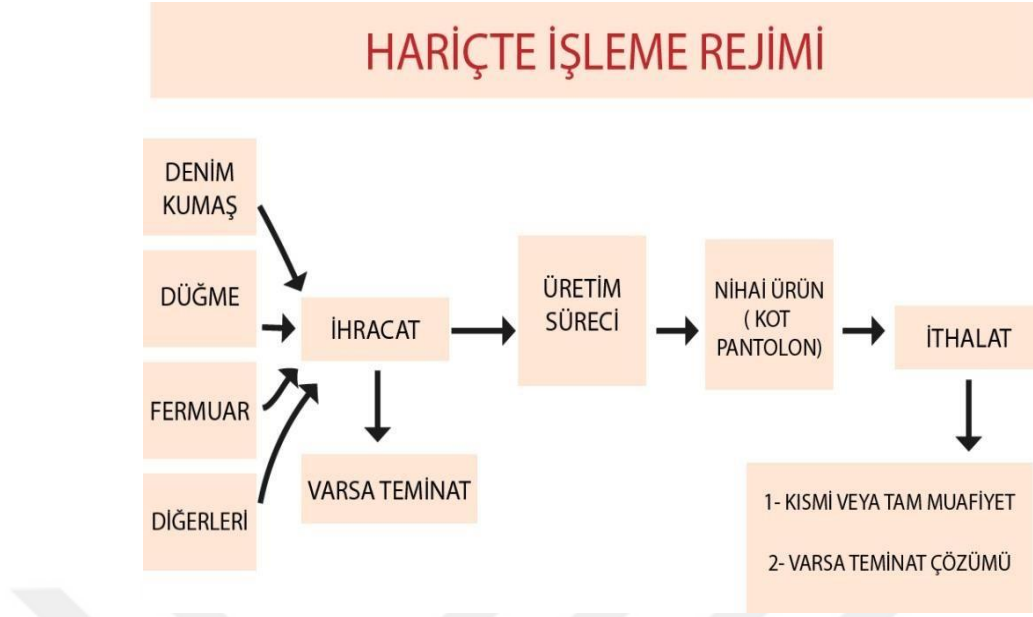
1.3.2.3. Hariçte İşleme Rejimi

Serbest dolaşımda bulunan eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesi sınırlarından geçici ihraç maksatlı çıkmasına ve işleme sonucu elde edilen nihai ürünlerin tamamen veya kısmen vergilerden muaf tutularak Türkiye Gümrük Bölgesi sınırları içerisine yeniden ithal edilerek serbest dolaşıma girmesine olanak sağlayan rejim türüdür. (Gümrük Kanunu Madde135)

Tam muafiyetlik kavramı genelde tamir maksatlı gönderilen eşyalarda uygulanırken, kısmi muafiyetlik ise; ara mamul olarak giden eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesi dışında işlenip elde edilen nihai ürünün ithal aşamasındaki vergilerinden arındırılarak serbest dolaşıma girmesinde karşımıza çıkmaktadır.

Örneğin; aşağıda yer alan şekilde ifade edildiği gibi rejim kapsamında geçici ihraç maksatlı X ülkesine gönderilen kumaştan elde edilen kot pantolon cinsi eşyanın yeniden Türkiye Gümrük Bölgesine ithalinde kumaş vergilerinin kot pantolon vergilerinden düşürülerek ödenmesi gereken vergi tutarının hesaplanmasıdır diyebiliriz.

Standart Değişim Sistemi: Geçici ihraç eşyası ile ikame ürünün değiştirilmesi usulü. Örneğin; tamir maksatlı gönderdiğimiz bir makinenin tamir süresi boyunca ikamesinin geçici olarak bize gönderilmesi. Gümrük Kanunun Madde 116 hükümleri saklı kalmak koşulu şartı aranmaktadır. İlgili kanun maddesi Dahilde İşleme Rejimi içerisinde Hariçte İşleme Rejiminin uygulanması anlamına gelmektedir.

Şekil 5: Hariçte İşleme Rejimi

1.3.2.4. Geçici İthalat Rejimi

Serbest dolaşımda bulunmayan eşyanın ithalat vergilerinden tam veya kısmi muafiyet uygulanarak Türkiye Gümrük Bölgesine ithal edildiği rejim türüdür. *(Gümrük Kanunu Madde128)*

Tam muafiyetlikte vergilerin tamamı bir teminata bağlanırken kısmi muafiyetlikte ise vergilerin %3'ü peşin olarak tahsil edilir ve kalan kısım teminata bağlanır. Söz konusu eşya yeniden ihraç edildiğinde teminat serbest bırakılır. Rejim kapsamında izin başvuru sahibine en fazla 24 aylık süre tanınabiliyorken yönetmelik hükümleri gereğince ek süre verilmesi de mümkün kılınmıştır. *(Gümrük Yönetmeliği Madde380) -(RG-1/4/2020-31086 –Md. 21)*

1.2.3.5. Gümrük Antrepo Rejimi

İthalat vergileri ve ticaret politikası önlemlerinden muaf tutulan serbest dolaşımda bulunmayan eşya ile ihraç kayıtlı olmak koşulu ile serbest dolaşımda bulunan eşyaların gümrük antreposuna konulmasına imkân tanıyan rejim türüdür. *(Gümrük Kanunu Madde93-107)*

GK. Madde93–1.GümrükAntrepo Rejimi;

- İthalat vergilerine ve ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmamış ve serbest dolaşıma girmemiş eşyanın,
- Gümrük antreposuna alınması halinde ihracata ilişkin önlemlerden

yararlanabilecek serbest dolaşımda bulunan eşyanın,

Bir gümrük antreposuna konulmasına ilişkin hükümleri belirler.

2. Antrepo işleticisi, gümrük antreposu işletmesine izin verilen kişidir. Kullanıcı, eşyanın antrepo rejimi beyanında bulunan kişi veya bu kişinin hak ve yükümlülüklerinin devredildiği kişidir.

3. Gümrük antreposu, gümrük gözetimi altında bulunan eşyanın konulması amacıyla kurulan ve kuruluşunda aranılacak koşulları ve nitelikleri yönetmelikle belirlenen yerdir.

4. 1 inci fıkrafta belirtilen eşyanın gümrük antreposu olmayan, ancak gümrük idaresince antrepo addedilen bir yere konularak antrepo rejimi hükümlerine tabi tutulabileceği haller, yönetmelikle belirlenir.

1.4. ANTREPO

Fransızca ‘entrepot’ kelimesinden alıntı yapılarak, gümrük gözetimi altında bulunan serbest dolaşımda olmayan eşya ile ihraç edilmek şartı ile serbest dolaşımda bulunan eşyaların bırakıldığı gümrüklü alanlar olarak adlandırılmaktadır. Başka bir deyişle; gümrük ve ithalat vergilerine tabi olan ancak ödenmesi gereken tutarı henüz kesinleşmemiş olan eşyaların işlemlerinin tamamlanacağı süreye kadar devlet mekanizması kontrolünde bulunan ve eşyanın serbest dolaşıma gireceği zamana kadar bekletildiği gümrüklü alanlardır. Bahse konu eşyalar, herhangi bir rejime tabi tutulmadığı sürece antrepolarda süresiz kalma hakkına sahiptir. Aynı sistemin uygulandığı ABD’de antrepodaki eşyalar vergiden muaf bir şekilde 5 yıl depolanma hakkına sahiptir. (JackWong, Irwin D., Richard W)

1.4.1. Antrepo Çeşitleri

Tablo 1’de yer aldığı üzere gümrük antrepoları kendi içerisinde ‘Genel Antrepo ve Özel Antrepo’ olmak üzere iki farklı kategoride kullanım ve uygulanan mevzuat hükümleri farklılıkları açısından 6 çeşit olarak sıralanmaktadır. Genel antrepolar herkes tarafından kullanılabilen alanlar olarak karşımıza çıkarken, özel antrepolar ise sadece işleticileri tarafından kullanılabilen gümrüklü alanlar olarak karşımıza çıkmaktadır. (*Gümrük Yönetmeliği Madde329*)

Tablo 1: Antrepo Çeşitleri

Genel Antrepo	Özel Antrepo
A Tipi	C Tipi
B Tipi	D Tipi
F Tipi	E Tipi

1.4.1.1. A Tipi Genel Antrepo

İşleticisinin stok kayıtlarını tuttuğu, teminatı sağladığı ve içeride bulunan eşyalarda herhangi bir eksiklik olması halinde doğabilecek tüm vergileri ödemekle yükümlü olduğu antrepo tipidir. Genel antrepolar içerisinde en yaygın kullanılan bu antrepo herkesin kullanımına açık olduğu için talep eden her firmanın eşyası bu alanlara bırakılabilir.

1.4.1.2. B Tipi Genel Antrepo

İşleticinin antrepo alanı içerisinde belirli metrekareler üzerinden kullanıcılara uzun vadeli yer kiraladığı antrepo tipidir. İşleticinin sorumluluğu sınırlı iken, kullanıcının sorumluluğu vardır. Teminat kullanıcı tarafından ödenir. Bu tip antrepoların kullanılma amacı yüksek ardiye masraflarını minimuma düşürmektir. Çok fazla tercih edilen bir antrepo tipi olmamakla birlikte kendi antreposunun açamayan firmalar tarafından uzun vadeli kiralama metodu ile çalıştığı için işleticinin müşteri bulma açısından oluşabilecek riski aza indirmişdir.

1.4.1.3. F Tipi Genel Antrepo

Kaçak eşyaların konulduğu ve bağlı bulunduğu ilgili gümrük idareleri tarafından işletildiği antrepo tipidir.

1.4.3.4. C Tipi Özel Antrepo

İşleticisi ve kullanıcısı aynı olan en yaygın kullanılan özel antrepo tipidir. İşletici firma dışında herhangi farklı bir firmanın eşyasının bırakılması söz konusu değildir. İstisnai olarak gümrüksüz satış mağazaları (freeshoplar), bunları destekleyen depolar, uluslararası gemilere satış yapan mağazalar ve uçak içi satış mağazaları da bu kategoride değerlendirilmektedir. Firmalara maliyet açısından yüksek oranda avantaj sağladığı için en çok tercih edilen özel antrepo tipidir.

Özel antrepo olarak atfedilen gümrüksüz satış mağazalarındaki sorumlulukta işleticiye ait olduğunda bu mağazalarda hak sahibi olmayan kişilere satış yapılması halinde söz konusu eşyaya ait ithalat vergilerinin üç katı kadar para cezası verilmektedir. *(Gümrük Kanunu Madde 236/4: Gümrüksüz satış mağazalarından hak sahibi olmayanlara satış yapılması halinde satışa konu eşyaya, hak sahibi olmakla birlikte limit üstü satış yapılması halinde de limit üstü eşyaya ait ithalat vergilerinin yanı sıra bu vergilerin üç katı para cezası verilir.)*

1.4.3.5. D Tipi Özel Antrepo

İşleticisi ve kullanıcısı aynı olan Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası sahibi firmaların kullanabileceği özel antrepo tipidir. Basitleştirilmiş usulde kayıt yolu ile beyanın yapılmasına imkân tanımaktadır. Yani; eşya gümrüğe sunmadan serbest dolaşıma giriş rejimine tabi tutulabilir ve ticari kayıtlara geçişi yapılabilir. Dolayısıyla beyanname açılmadan stok kayıtlarına işlenebildiği için daha sonradan tamamlayıcı beyan yapma şansı da tanınmaktadır. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası kapsamında aktifleştirilmesi beklenen bu antrepo tipinde şu an için mevcut bir antrepo bulunmamaktadır.

1.4.3.6. E Tipi Özel Antrepo

Montaj müsaadeli olarak bilinen ve yatırım teşvik belgesi kapsamında eşyaların konulmasına izin verildiği özel antrepo tipidir. Yatırım teşvik belgesi kapsamında yüksek ölçüde bir tesis kurulumu yapılıyor ve özellikle geçici depolama yerleri ve antrepolara sığmayacak büyüklükte eşyalar var ise veya yüksek maliyet oluşturacak durumlar ile karşılaşıyorsa firmanın kendi fabrika sahası antrepo olarak addedilebiliyor. Tek kullanımlık antrepo olarak da düşünebileceğimiz bu alanlar kullanım amacı sona erdikten sonra antrepo özelliğini yitirmektedir. *(Gümrük Kanunu Madde93/4)*

Genel hükümler dışında yönetmeliğin 539.maddesine bakacak olursak; bu tip antrepolara bırakılabilecek eşyalara ilişkin özel hükümler detaylı şekilde ifade edilmiştir.

• **Geçici Depolama Yerleri:** Türkiye Gümrük Bölgesine getirilen ve henüz serbest dolaşımda bulunmayan eşyanın, gümrüğe sunulduktan sonra gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulma esnasına kadar gümrük

idaresinin gözetimi altında eşyanın depolanmasına müsaade edilen ve söz konusu eşya üzerindeki tüm sorumluluğu işletici üzerinde olduğu gümrüklü alanlardır.

1.4.2. Antrepo Sayıları

Genel ve özel olmak üzere türlerine göre ve TGB sınırları içerisinde yer alan bölge müdürlükleri kapsamındaki antrepo sayıları aşağıdaki tablolarda belirtilmiştir.

Ticaret bakanlığı verileri esas alınarak hazırlanan aşağıda yer alan Tablo 2 ve Tablo3'ten de anlaşılabacağı üzere genel antrepolar içerisinde en yaygın kullanım A tipi antrepo olarak karşımıza çıkarken özel antrepolar içerisinde ise en yaygın kullanım C tipi antrepo olarak görünmektedir. Buna karşın son verilere baktığımız zaman F tipi genel antrepo ile D tipi özel antrepo kullanımının ise sıfır olduğu görünmektedir. Ayrıca Bölge Müdürlükleri bazında antrepo sayıları ele alındığı zaman ise sayıların yoğun olduğu bölge müdürlüklerinin çoğunlukla sanayileşme oranının yüksek olduğu bölgeler ile limanların olduğu bölgeler gözlenmektedir.

Tablo 2: Türlerine Göre Antrepo Sayıları

Türlerine Göre Antrepo Sayıları								
Antrepo Tipi		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*
Genel Antrepo	A Tipi	601	603	578	606	601	598	607
	B Tipi	2	1	1	2	1	1	1
	F Tipi	2	2	2	1	1	0	0
Genel Antrepo Toplam		605	606	581	609	603	599	608
Özel Antrepo	C Tipi	429	375	367	364	348	332	347
	(GSM)**	175	175	250	287	280	272	283
	D Tipi	0	0	0	0	0	0	0
	E Tipi	4	3	3	3	1	1	1
Özel Antrepo Toplam		608	553	620	654	629	605	631
GENELTOPLAM		1213	1159	1201	1263	1232	1204	1239

*07.10.2022 tarihi itibarıyla Ticaret Bakanlığı verileri esas alınarak araştırmacı tarafından derlenmiştir.

**Gümrüksüz Satış Mağazaları değerlerini ifade etmektedir.

Tablo 3: Bölge Müdürlüklerine Göre Antrepo Sayıları

Bölge Müdürlüklerine Göre Antrepo Sayıları								
BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	Genel Antrepo			Özel Antrepo				TOPLAM
	A Tipi	B Tipi	F Tipi	C Tipi	(GSM)* *	D Tipi	E Tipi	
Batı Akdeniz	11	0	0	6	48	0	0	65
Batı Marmara	24	0	0	11	2	0	0	37
Doğu Akdeniz	41	0	0	16	2	0	0	59
Doğu Anadolu	2	0	0	0	5	0	0	7
Doğu Karadeniz	4	0	0	1	2	0	0	7
Doğu Marmara	117	0	0	99	0	0	0	216
Ege	57	0	0	44	15	0	0	116
Fırat	5	0	0	2	0	0	0	7
GAP	7	0	0	2	2	0	0	11
Gürbulak	10	0	0	0	5	0	0	15
İpekyolu	1	0	0	0	6	0	0	7
İstanbul	174	0	0	73	156	0	0	403
Kaçkar	5	0	0	0	7	0	0	12
Orta Akdeniz	83	1	0	35	2	0	0	121
Orta Anadolu	22	0	0	16	8	0	1	47
Orta Karadeniz	9	0	0	3	2	0	0	14
Trakya	1	0	0	2	17	0	0	20
Uludağ	34	0	0	37	4	0	0	75
GENEL TOPLAM	607	1	0	347	283	0	1	1239

*07.10.2022 tarihi itibarıyla Ticaret Bakanlığı verileri esas alınarak araştırmacı tarafından derlenmiştir.

**Gümrüksüz Satış Mağazaları değerlerini ifade etmektedir.

1.5. ANTREPOLARDA İŞ AKIŞ SÜRECİ

Ana hatlarıyla bakılacak olursa antrepolarde eşya özelinde antrepo ve ithalat beyannameleri kapsamında iş akış süreci; eşya girişi ve eşya çıkışı olarak iki farklı planda karşımıza çıkmaktadır.

1.5.1. Eşya Girişi

Yurtdışından eşyayı teslim alarak taşıyan araç karayolu ile antrepoya varış yapmasına müteakip evraklarını antrepoda görevli YGM veya memura teslim etmektedir. (Tır Karnesi veya Transit Refakat Belgesi, CMR, Fatura vb.) Antrepodaki görevli kişi, kendisine sunulan belgeler ile aracın fiziki kontrollerini ve evrak üzerinde yer alan gümrük mührü ile araca takılı olan mührün doğruluğunu tespit etmektedir. Akabinde sistem üzerinden aracın varış bildirimi gerçekleştirilmektedir. Bu işlemin ardından eşya sahibi adına işlemleri gerçekleştiren gümrük müşavirliği tarafından antrepo beyannamesi tescil edilerek antrepodaki görevliye iletilmektedir. Aracın varış yaptığı esnada teslim ettiği

belgeler ile antrepo beyannamesinde yer alan bilgilerin birebir uyumu görevli tarafından tespit edildikten sonra aracın tahliye işlemlerine başlanır. Tahliye işleminin bitmesi ile eşyanın fiziki kontrolü yapılarak evrak üzerinde beyan edilen bilgilerin araçtan çıkan eşya ile doğruluğu tespit edilir. Bu işlemin sonucunda herhangi bir olumsuzluk yok ise; ilgili eşyaya ait sayım tutanağı hazırlanarak eşya antrepo stoklarına alınır ve YGM veya memurun kullandığı sistem üzerinden referans numarası alınabilmesi için Bakanlığa entegre yazılım ile bildirim yapılır. Alınan bu referans numarası, eşyanın fiziki olarak antrepo sahasına alındığını ve işlemlerinin seyrinde devam ettiğini ve istenilmesi halinde ithalat sürecine başlanılabileceğini ifade etmektedir. Araçtan tahliye edilen eşyaların evraklar üzerinde yer alan bilgiler ile uyumlu olup olmadığını anlamak için kesinlikle eşyaların yer aldığı paletlere, kaplara veya ambalajlara müdahale edilmeden, dışarıdan fiziki kontrol yapılması büyük önem arz etmektedir. Bu işlemlerin ardından tır karnesi veya transit beyannamesi sistemde sonlandırılarak işlem tamamlanmaktadır.

1.5.2. Eşya Çıkışı

Antrepo stoklarında bulunan eşyanın ithalatının gerçekleştirilmek istenilmesi halinde ithalat beyannamesi hazırlanarak ödenmesi gereken vergiler ödendikten sonra tescil edilir ve antrepoda görevli YGM veya memura iletilir. Kendilerine iletilen ithalat beyannamesinin işlemlerinin tamamlanıp tamamlanmadığı sistem üzerinden kontrol edilerek eşyanın antrepodan çıkışına onay verilir. Düşümlü/kısmi ithalat yapılmış ise; eşyanın ithalat beyannamesi ekinde iletilen faturalarda yer alan kodlarına göre; eşyanın ayrımı yapılarak çıkışına onay verilmektedir. Eşyanın fiziki olarak antrepo sahasından çıkmasının ardından sayım tutanağı hazırlanarak eşya antrepo stoklarında düşüm işlemi tamamlanır. Antrepodan ithalat işlemlerinin yapılmasına alışkın olduğu kadar ihracat ve transit işlemlerinin de yapılması mümkün kılınmıştır. Antrepo stoklarında bulunan eşyanın aynı gümrük müdürlüğüne bağlı bir başka antrepoya veya farklı bir gümrük müdürlüğüne bağlı bir antrepoya sevk edilebilmesinin yanı sıra üçüncü ülkelere de transit işlemi yapılarak bu yolla antrepodan eşya çıkışının yapılması mümkündür. Bir başka yöntem olarak da antrepo kullanıcılarına ihraç kayıtlı eşyalarının antreponun bağlı bulunduğu gümrük müdürlüğünün izni doğrultusunda antrepoda depolayarak buradan ihraç edebilme hakkı tanınmıştır.

Tır Karnesi: Her bir araç ayrı ayrı düzenlenen ve çıkış ülkesinden varış ülkesine kadar olan güzergâh üzerinde geçeceği her ülke sınır kapıları hesaba katılarak sayfa sayısı artabilen uluslararası kara taşımacılığında ticaretin kolaylaştırılmasını sağlayan gümrük belgesidir denilebilir.

Transit Refakat Belgesi: Transit edilecek eşyaya ait beyan bilgilerine istinaden eşyaya refakat etmek üzere hazırlanan belgedir.

CMR (Convention Marchandise Routier): Fransızca kökenli olan kelime karayolu eşya sözleşmesi anlamına gelmektedir. Yani ihracatçı veya taşıyıcı firma tarafından düzenlenen ve konu ticarete ait tarafların tüm yükümlülüklerini ifade eden ve taşınan eşyaya ait risk teşkil edebilecek durumları ortadan kaldırmaya haiz bir belgedir denilebilir.

IRU Union Internationale des Transports Routiers

CARNET TIR *

6 volets MX51000000

1. Valable pour prise en charge par le bureau de douane de départ jusqu'au _____ (incluse)
Valid for the acceptance of goods by the Customs office of departure up to and including _____

2. Délivré par _____
Issued by _____
Part de l'association routière / name of issuing association

3. Titulaire _____
Holder _____
(nom et d'identification, nom, adresse, pays / identification number, name, address, country)

4. Signature du délégué de l'association routière et cachet de cette association.
Signature of authorized official of the issuing association and stamp of that association.

5. Signature du secrétaire de l'organisation internationale.
Signature of the secretary of the international organization.

6. Pays de départ _____
Country/Countries of departure (*)

7. Pays de destination _____
Country/Countries of destination (*)

8. Noms d'immatriculation du (des) véhicule(s) routier(s) (*)
Registration No(s) of road vehicle(s) (*)

9. Certificat(s) d'agrément du (des) véhicule(s) routier(s) (No et date) (*)
Certificate(s) of approval of road vehicle(s) (No. and date) (*)

10. Noms d'identification du (des) conteneur(s) (*)
Identification No(s) of container(s) (*)

11. Observations diverses
Remarks

12. Signature du titulaire du carnet.
Signature of the carnet holder.

(*) Si l'information n'est pas applicable, la mention doit être supprimée.
Strike out reference if does not apply.

* Voir annexe 1 de la Convention TIR, 1975, éditée sous les auspices de la Fédération internationale des transports routiers (IRU) pour l'Europe.
* See annex 1 of the TIR Convention, 1975, prepared under the auspices of the International Road Transport Union (IRU) for Europe.

Şekil 6: Tır Karnesi

International address location Internationaler Adressatortort				International payment note Internationaler Zahlungsschein				CMR LV - Nr.			
1 Sender's name, address, contact Absender Name, Adresse, Kontakt				16 Sender's name, address, contact Absender Name, Adresse, Kontakt				This document is subject to international law as it relates to the carriage, in the Convention on the carriage, for the international carriage of goods by road (CMR). Dieses Dokument ist unter internationalen Recht als es die Beförderung, in der Konvention über den internationalen Güterkraftverkehr auf der Straße (CMR) geregelt ist.			
2 Consignee's name, address, contact Empfänger Name, Adresse, Kontakt				17 Receiver's name, address, contact Empfänger Name, Adresse, Kontakt							
3 Place of delivery of the goods Lieferungsort der Güter				18 Sender's liability and obligations Versandende und Befördernde des Frachtes							
4 Place and date of signing of this document Ort und Tag der Unterschrift des Dokuments											
5 Receiver's address Empfänger Adresse											
6 Marking and seal Markierung und Siegel				7 Number of packages Anzahl der Pakete				8 Method of packing Methode der Verpackung			
9 Name of the goods Name der Güter				10 Date of Datum				11 Weight in kg Gewicht in kg			
12 Volume in m³ Volumen in m³											
											
13 Sender's declaration of goods and other information Erklärung des Absenders über Güter und sonstige Informationen				14 Receiver's declaration of goods and other information Erklärung des Empfängers über Güter und sonstige Informationen				15 Description of goods Beschreibung der Güter			
								16 Description of goods Beschreibung der Güter			
								17 Description of goods Beschreibung der Güter			
								18 Description of goods Beschreibung der Güter			
								19 Description of goods Beschreibung der Güter			
								20 Description of goods Beschreibung der Güter			
								21 Description of goods Beschreibung der Güter			
								22 Description of goods Beschreibung der Güter			
								23 Description of goods Beschreibung der Güter			
								24 Description of goods Beschreibung der Güter			

1.6. ANTREPOLARDA EŞYA DEVRİ

Gümrük Kanunu 95.maddesi gereğince tanınan bu hakkın Gümrük Yönetmeliğinin antrepolardaki eşyanın bir başkasına devri ile alakalı 333.maddesinden de anlaşılacağı üzere bu hakkın kullanılma sürecinin nasıl işleyeceği ve uyulması gereken ilgili hükümler açıkça ifade edilmiştir. Antrepo içerisinde bulunan bir eşya satış suretiyle başka bir gerçek veya tüzel kişiye devredilebilir. Devredilmek istenilen eşyaya ait tüm hukuki sorumluluklar ve cezai müeyyideler de eşya ile yeni alıcıya geçmektedir. Aynı şekilde haciz ve/veya söz konusu eşyaya dair alınmış olan ihtiyati tedbir kararları da yine yeni alıcıya geçmektedir. Gümrük yönetmeliğinin 333/3.maddesine göre eşya satış işlemi gerçekleşikten sonra (yeni hazırlanan fatura tarihi esas alınmaktadır) 5 iş günü içerisinde gümrükçe onaylanmış işlem veya kullanıma tabi tutulması gerekmektedir. (Transit/Kati ithalat/Yeni bir antrepo beyannamesi) Aksi halde 4458 sayılı Gümrük kanununun 241/1 hükmü gereğince her geçen gün başına usulsüzlük cezası uygulanmaktadır. Tüm bu hükümler genel antrepo diye tabir ettiğimiz alanlarda yapılmak istenilen satış işlemleri için geçerli olmakla birlikte özel antrepolardaki işleyiş farklı bir şekilde karşımıza çıkmaktadır. Bilindiği üzere özel antrepolar işleticisi ve kullanıcısı aynı olan kişilerin eşyalarını depoladığı alanlar olarak yer almaktaydı. Bundan dolayı özel antrepo içerisinde yer alan eşyanın bir başkasına devri yapılmak istenildiğinde eşyanın o antrepodan dışarıya çıkarılma şartı kabulüyle aynı şekilde satış işlemine ait faturanın kesildiği tarih esas alınarak 5 iş günü içerisinde bir genel antrepoya sevk edilmesi veya transit yapılması gerekmektedir. Özel antrepolar adından da anlaşılacağı üzere kullanıcıya özel olduğu için eşyayı devralan firmanın eşyasına ait yeni bir antrepo beyannamesi vermesi mümkün olmamakla birlikte tanınan 5 iş günü sürenin aşılması halinde hem antrepo işleticisine hem de eşyayı devralana ayrı ayrı olacak şekilde 4458 sayılı gümrük kanununun 241/1 maddesi gereğince usulsüzlük cezası uygulanmaktadır.

Gümrük Kanunu Madde 95/1: *Gümrük antrepoları ile gümrük kapılarında eşya satışı yapmak üzere özel antrepo statüsünde mağaza ve bunların depolarının açılması ve işletilmesine izin vermeye Müsteşarlık yetkilidir. İznin verilmesine, bu iznin geçici veya sürekli geri alınmasına, faaliyet, belge ve kayıt düzenine ilişkin usul ve esaslar ile eşya alabilecek kişiler ve bu kişilere satılabilecek eşyanın cins ve miktarı yönetmelikle belirlenir.*

3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun (Beşinci Bölüm-İthalat İstisnası)16/1-c maddesi hükmü gereğince antrepoda devri yapılmak eşyaya ilişkin istisnai durum uygulanarak muaf tutulmaktadır.

3065 Sayılı KDV Kanunu Madde 16/1-c: *Gümrük Kanunundaki transit ve gümrük antrepo rejimleri ile geçici depolama ve serbest bölge hükümlerinin uygulandığı mallar.*

4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununun istisnai durumlar bölümünden de anlaşılabacağı üzere 7.madde hükümleri gereğince antrepoda devri yapılmak istenilen eşya ÖTV hesaplamasından muaf tutulmaktadır.

4760 Sayılı ÖTV Kanunu Madde 7/7: *4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun transit, gümrük antrepo, dahilde işleme, gümrük kontrolü altında işleme rejimlerine tâbi tutulanlar ile serbest bölgeler ve geçici depolama yerleri hükümlerinin uygulandığı mallar.*

Maliye Bakanlığına ait antrepoda bulunan eşyanın devrine ilişkin düzenlenen sözleşme ve taahhütnamelerin damga vergisi hakkında13/08/2013 tarih ve 60938891-155-1 sayılı özelge hükümleri gereğince; 488 sayılı Damga Vergisi Kanun ekinde yer alan I sayılı tabloda belli bir parayı ihtiva eden kağıtların damga vergisine tabi olduğu, belli bir paranın tespit edilememesi halinde ise damga vergisinden muaf tutulacağı ifade edilmiştir.

488 Sayılı KDV Kanunu Madde1: *Bu kanuna ekli (1) sayılı tabloda yazılı kâğıtlar damga vergisine tabidir.*

Gümrükler Genel Müdürlüğünün 25/12/2008 tarih ve 029841 sayılı tasarruflu yazısına istinaden antrepo içerisinde satış yolu ile devredilmek istenilen eşyanın kıymet tespiti hususunda ortaya çıkan ve/veya çıkacak olan tereddütlere açıklık getirilmiştir. Bu tasarruflu yazıya istinaden Gümrük Kanunu'nun 24/1 maddesi uyarınca eşyanın gümrük kıymetinin eşyanın satış bedeli olduğu buna bağlı olarak da serbest dolaşıma giriş beyannamesinde beyan edilen kıymetin antrepo beyannamesinde yer alan kıymet tutarından düşük olması halinde aradaki bu farkın ekonomik ve ticari gerçeklerle uyumlu bir şekilde izahat edilmesi gerektiği ve buna uygun işlem yapılması gerektiği ifade edilmiştir.

Ancak her ne kadar Gümrükler Genel Müdürlüğü 24/03/2009 tarihli genelgesinin 1.maddesi gereğince 'Gümrükler Genel Müdürlüğü'nün "Gümrük ve Muhafaza Başmüdürlüklerine" dağıtımli tüm yazıları, 01.05.2009 tarihi itibarıyla yürürlükten kaldırılmıştır. ' beyanı yer almasına karşın 14/05/2018 ve 24/09/2018

tarihli yazılarında kanunun 24.maddesine atıfta bulunularak eşyanın gümrük kıymetinin eşyanın satış bedeli olduğu ifade edilmiştir.

Gümrük Kanunu Madde 24/1: *İthal eşyasının gümrük kıymeti, eşyanın satış bedelidir. Satış bedeli, Türkiye'ye ihraç amacıyla yapılan satışta 27 ve 28 inci maddelere göre gerekli düzeltmelerin de yapıldığı, fiilen ödenen veya ödenecek fiyattır.*

Gümrük Kanunu Madde 27/1: *24'üncü madde hükümlerine göre gümrük kıymeti belirlenirken, ithal eşyasının fiilen ödenen veya ödenecek fiyatına aşağıdaki ilaveler yapılır:*

Gümrük Kanunu Madde 28: *İthal eşyasının fiilen ödenen veya ödenecek fiyatından ayırt edilebilmeleri koşuluyla aşağıdaki giderler gümrük kıymetine dahil edilmez:*

Gümrükler Genel Müdürlüğünün 2011/16 sayılı genelge kapsamında antrepoda devri yapılmak istenilen eşyalarda uygulanacak olan Kaynak Kullanım Destekleme Fonu kesintilerine yer verilmiştir. Antrepoda devredilmek eşya üzerinde Kaynak Kullanım Destekleme Fonu kesintisi oluşmaması için gerek eşya devredecek kişinin alıcıya gerekse eşyayı devralacak kişinin devreden namına yapılması gereken tüm ödemeleri gümrük yükümlülüğün başladığı tarihte ve/veya öncesinde tamamlamış olması gerekmektedir.

1.7. KAYNAK KULLANIM DESTEKLEME FONU (KKDF)

1988-2002 yılları arasında faaliyetlerini de kurum olarak takip eden Merkez Bankası tarafından hayata geçirilen bu fon daha sonra Maliye Bakanlığı himayesinde işlem görmeye devam etmiştir. Fonun asıl amacı kullanılan kredi işlemler üzerinden belirli bir oranda kesinti yapılarak hazineye aktarılmasıdır.

İthalat işlemleri kapsamında vadeli ithalat olarak değerlendirilen işlemlerde de bu fon kesintisi karşımıza çıkmaktadır. Bunlar;

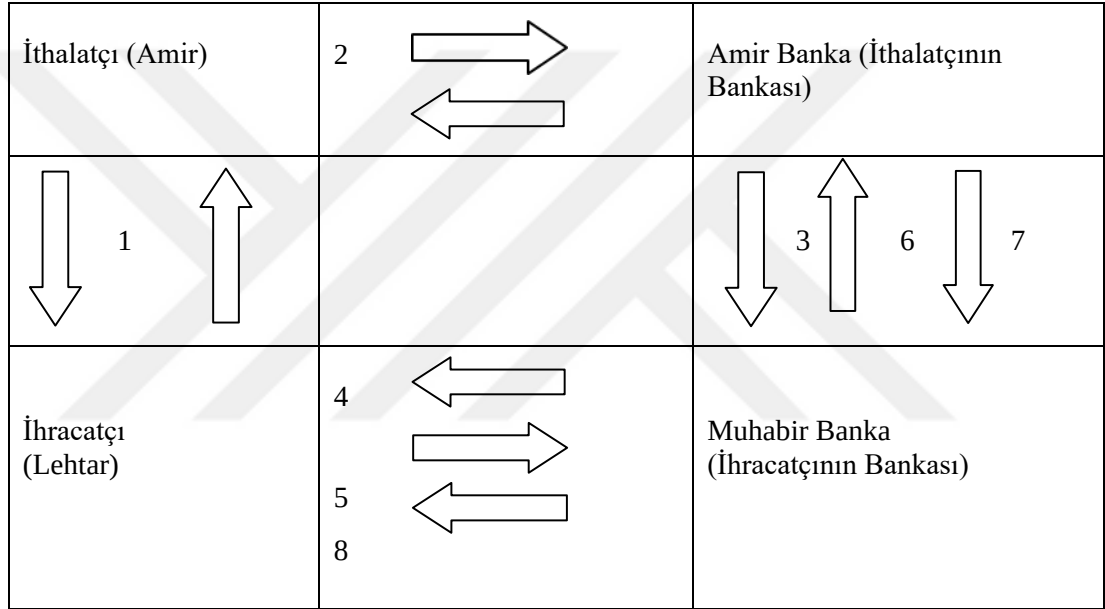
- Kabul Kredili Akreditif
- Mal Mukabili Akreditif
- Vadeli Akreditif

1.7.1. Gümrük Yükümlülüğü

Bu deyim gümrük vergilerini ödeme sorumluluğu olarak tanımlanabilmektedir. İthalatta işlemlerinde ise; ithalatı gerçekleştirmek üzere gümrük idaresine beyanda bulunulan kişiyi ifade etmektedir. (*Gümrük Kanunu Madde 3/8-b*)

1.7.2. Akreditif

İthalatçı ile ihracatçı arasında yapılan ticaret eyleminin sonucunda yapılacak olan ödemenin kendi bankalarının himayesi altında garanti alınmasını sağlayan sistemdir. Hazırlanan akreditif metninde gerçekleşecek olan ticarete konu eşya bilgisi, sevkiyat bilgisi, teslim şekli, evrak teslimi ve ödemenin nasıl yapılacağını dair temel bilgiler ile bunların bağlı olduğu şartlar yer almaktadır. Dış ticarete ödeme bazında risk ithalatçı açısından peşin ödemede daha yüksek risk teşkil ettiğinden akreditif ödeme biçimi daha uygun görülmektedir. Yukarıda değindiğimiz akreditif türlerine ait sürecin nasıl işlediği ise Şekil 9’da daha net bir şekilde yer almaktadır.

Şekil 9: Akreditif İş Akış Süreci (Araştırmacı tarafından hazırlanmıştır)

1. İthalatçı ile ihracatçı arasında satış sözleşmesi hazırlanır. Ödeme sisteminin akreditif olacağı şekilde ihracatçı proforma fatura hazırlar.
2. İhracatçı fatura ile sözleşmeyi amir bankaya iletir. Amir banka akreditif metnini hazırlayarak ithalatçıya gönderir ve onayına istinaden akreditif açılır.
3. Amir banka akreditif açıldığını muhabir bankaya bildirir.
4. Muhabir banka akreditif işlemini onaylamak için ihracatçıya bildirim yapar.

5. İhracatçı akreditife uygun şekilde işlemlerini tamamlar ve ihracatı gerçekleştirerek evraklarını kendi bankasına teslim eder.
6. Muhabir banka kendisine teslim edilen evrakların kontrolünü yaparak amir bankaya gönderir.
7. Amir banka kendisine iletilen evrakların kontrolünü yaparak uygunsuzluk yok ise konu ticarete ait ödemeyi gerçekleştirir.
8. Muhabir banka, amir bankadan gelen ödemeyi ihracatçıya bildirir ve akreditif kapanır.

1.8. ANTREPODA DEVREDİLEMEYEN EŞYA

Yönetmelik hükümleri gereğince, antrepoda bulunan solvent ve baz yağı cinsi eşyaların satış suretiyle bir başkasına devredilmesi halinde devralan kişi tarafından eşya serbest dolaşıma sokulacak ise buna izin verilmemektedir. Ancak devralan kişinin Onaylanmış Kişi Statüsü veya Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü sahibi olması halinde bu madde hükümleri uygulanmayacaktır. *(Gümrük Yönetmeliği Madde 333/1 ve Madde 333/5)*

1.8.1. Onaylanmış Kişi Statü Belgesi (OKSB)

Yönetmeliğin ilgili maddeleri uyarınca; mevzuat kapsamında yürütülecek olan gümrük işlemlerinin kolaylaştırılması maksadıyla Bakanlığın belirlediği bazı şart ve hususları yerine getirerek bunu ispat eden firmalara tanınan ayrıcalıklı hak. *(Gümrük Yönetmeliği Madde 22)*

1.8.2. Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü (YYS)

Kanun ve yönetmelik maddeleri uyarınca; mevzuat kapsamında yürütülecek olan gümrük işlemlerinde belirlenen yükümlülükleri yerine getirerek tamamlayan firmalara kapsamlı ayrıcalıklı hak. Yetkilendirilmiş yükümlü sahibi firmalar kolaylaştırılmış emniyet ve güvenlik ile ilgili hususlarda basitleştirilmiş usullerden yararlanabilmektedirler. *(Gümrük Kanunu Madde 5/A – Gümrük Yönetmeliği Madde 140)*

1.9. ANTREPOLARDA TASFİYE İŞLEMLERİ

Dış ticaret dünyasında sıkça kullanılan ‘tasfiye’ terimi genel hatlarıyla; gümrükte yasal bekleme süresini dolduran ve/veya fiziki olarak oluşan olumsuz sonuçlar neticesinde kullanılamayacak hale gelen veya hukuki bir sonuç neticesinde kamulaştırılmasına karar verilen söz konusu eşyalar ile ilgilidir. (Gümrük Kanunu Madde 177) Tasfiyelik hale gelen eşya için uygulanacak yöntemler ise farklılık gösterebilmektedir. Nitekim;

- İhale Yoluyla Satış Suretiyle,
- Yeniden İhraç Amaçlı Satış Suretiyle,
- Perakende Satılmak Suretiyle,
- Kamu Kuruluşları ile Özel Kanunla Kurulmuş Vakıf ve Derneklere Tahsis Edilmek Suretiyle,
- İmha Suretiyle ve
- Özel Yolla bu işlem uygulanabilmektedir. (Gümrük Kanunu Madde178)

İhale yoluyla satış ve perakende satış yöntemine tabi tutulan eşyalar ile ithali yasak veya kısıtlamaya tabi olan eşyalar nezdinden tasfiyelik işlemler uygulanmadan önce ilgili gümrük idaresine başvuru yapılarak talepte bulunulması halinde Türkiye Gümrük Bölgesi dışına yeniden ihracına hak tanınmaktadır. Bu taleplerin kabul edilebilmesi için söz konusu eşya üzerinde oluşan herhangi bir ceza ve/veya farklı depolama, elleçleme giderleri ile eşyanın döviz cinsi üzerinden CIF değerinin %1’i, bu uygulamadan ikinci kez yararlanılmak isteniliyorsa CIF değerinin %3’ü oranında ödeme yapılması gerekmektedir. Yeniden ihraç edilmek maksatlı söz konusu eşyaya ait yapılacak olan başvuru, ihale ilanı yayınlandıktan sonra, perakende satış kararı alındıktan sonra veya satış işleminin gerçekleşmesinden önce yapılacak ise diğer giderler ile CIF değerinin %10’u oranında bir ödeme yapılması gerekmektedir. (Gümrük Kanunu Madde179)

- **Cost Insurance and Freight (CIF):** Dış ticaret konu olan ilgili eşyaya ait mal bedeli, sigorta ve navlun masraflarının bir arada yer aldığı teslim şekli.

Antrepolarda eşyanın bekleme süresi sınırsız olmakla birlikte gümrükçe onaylanmış işlem veya kullanıma tabi tutulması halinde oluşturulan beyannamenin tescil tarihinde itibaren otuz gün içerisinde işlemleri tamamlanmış olur ise; eşyanın tasfiye hükümlerine tabi tutulması gerekmektedir.

Tasfiye yönetmeliğinin ilk maddesinden de anlaşılacağı üzere antrepolara

alınmak istenilen eşyaların tasfiyelik hale gelmesi sebebiyle uygulanmak istenilen usul ve esaslar açık bir şekilde ifade edilmiştir. (25/06/2013 Tarih 828688 Sayılı Resmi Gazete)

Antrepo rejimine tabi tutulmak üzere alınmak istenilen eşyada beyan dışı fazlalık tespit edilmesi halinde Gümrükler Genel Müdürlüğü 2012/2, 2012/4 ve 2019/25 sayılı genelgeleri ile Gümrük Yönetmeliği 239.madde hükmü gereğince 28 gün içerisinde sebebi açıklanamaz ise beyan dışı olarak tespit edilen söz konusu eşya tasfiyelik hale gelerek ilgili işlem uygulanır.

Antrepo işleticisi tasfiye yönetmeliği 30.madde hükümleri gereğince söz konusu eşyanın tasfiyelik hale geldiği tarih itibarıyla on gün içerisinde tasfiye listesi düzenleyerek bağlı bulunduğu gümrük idaresine ibraz etmekle yükümlüdür. Gümrük idaresi ise; listeleri kontrol ederek eşyanın tasfiyelik hale gelip gelmediğine dair kanaatini beyan ettikten sonra söz konusu eşyayı yerinde tespit ederek Tasfiye Tespit ve Tahakkuk Belgesi düzenler ve Tasfiye Tespit ve Tahakkuk Belgesi Defteri'ne ekler.

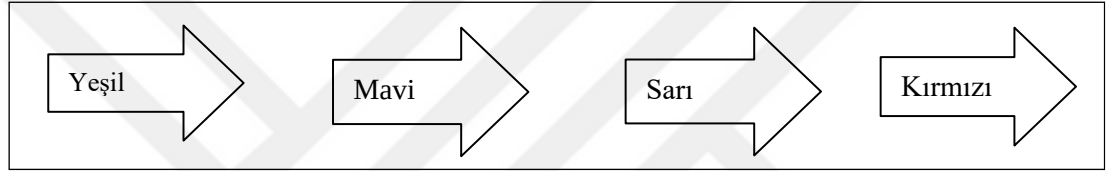
İlgili gümrük idaresinin tasfiyelik hale gelen eşya ile ilgili kamu kurumlarından görüş alınması gerektiği hallerde en geç otuz gün içerisinde bu görüşler ile işletme müdürlüklerine durumu bildirmektedir. Antrepo işletmecisinin hazırlamakla yükümlü olduğu liste içeriğinde aşağıdaki maddelere yer verilmesi ise bu hususta önem arz etmektedir.

- Konşimento/Özet beyan/Transit Beyanname Numarası,
- Antrepo Beyanname Numarası (Destekleyici nitelikte olması kaydıyla CMR),
- Antrepo Giriş Sayım Tutanağı ve
- Var ise Hasar Tespit Tutanağı

Gümrük Kanunu 101/1 madde gereğince her ne kadar antrepoda bir eşyanın kalış süresi sınırsız olsa dahi ilgili gümrük idareleri tarafından belirli sürelerin belirlenebileceği hükmü amirdir. Gümrükler Genel Müdürlüğü 2010/41 sayılı genelgesine istinaden ilgili gümrük idaresi tarafından tanınan 30 günlük süre sonunda söz konusu eşyanın antrepoda beklemeye devam etmesine dair yükümlünün bir talebi yok ise; kanunun 177. maddesi gereğince eşyanın tasfiye edilmesinin uygun olduğu da ayrıca ifade edilmiştir.

1.10. ANTREPOLARDA KIRMIZI HATTA İŞLEM GÖREN EŞYALARIN MUAYENE EDİLME SÜRECİ

Dış ticaret işlemlerine konu olan söz konusu eşyalar sistem tarafından belli risk kriterlerince filtrelenerek kontrol edilme süreci yaşamaktadır. Beyanın kontrol türü ve görevli memur, sistem tarafından bu risk kriterlerine göre belirlenmektedir. Görevli memur risk kriterinin saptadığı hatta uygun bir şekilde kimi zaman sadece evrak üzerinden kimi zaman ise fiziki eşya kontrolü yaparak süreci gerçekleştirmektedir. Gümrük idarelerine beyan edilen eşyaların kontrol edilebilmeleri için aşağıda da ifade edildiği gibi dört farklı muayene hat türü yer almaktadır (*Gümrük Yönetmeliği Madde180*).

Tablo 5: Gümrük Beyanname Muayene Hat Türleri

1.10.1. Yeşil Hat Muayene Süreci

Eşyanın belge kontrolü veya fiziki muayenesi gibi herhangi bir kontrole tabi tutulmadığı hat türüdür.

1.10.2. Mavi Hat Muayene Süreci

Onaylanmış Kişi Statüsü Belgesi sahibi firmaların dış ticarete konu eşyalarını içeren bu hat türünde söz konusu eşya üzerinde herhangi bir belge veya fiziki kontrol özel durumlar haricinde gerçekleştirilmemektedir. Özel durum çerçevesinde muayene edilecek eşya var ise; ilgili gümrük idaresi tarafından eşya sahibine teslim edildikten sonra muayene süreci uygulanmaktadır.

1.10.3. Sarı Hat Muayene Süreci

Gümrük idarelerine beyan edilen eşyanın fiziki kontrole ihtiyaç duyulmadan sadece beyanname ve destekleyici ekli belgeler üzerinden kontrolünün yapıldığı hat türüdür.

1.10.4. Kırmızı Hat Muayene Süreci

Gümrük idarelerine beyan edilen eşyanın belge kontrolü ile fiziki olarak kontrolünün yapıldığı hat türüdür. Birden fazla farklı yöntem ile gerçekleştirilen bu kontrol türünde Tam Muayene, Kısmi Muayene ve Haricen Muayene yapılabilmektedir.

- **Tam Muayene:** Muayeneye tabi tutulacak olan eşyanın tamamının kaplarının açılarak kontrole tabi tutulmasıdır.
- **Kısmi Muayene:** Kırmızı hatta muayene edilecek olan eşyanın tamamının değil sadece eşyayı temsil edecek kadar olan kapların açılarak kontrole tabi tutulması.
- **Haricen Muayene:** Kapların açılmadan sadece dış görünüş bakımından kontrole tabi tutulmasıdır.

Antrepolarda kırmızı hat muayene süreci 3 farklı aşamada karşımıza çıkmaktadır. Bunlar;

- Özet Beyan Varış Bildirim Aşamasında Kırmızı Hat Muayene Süreci
- Antrepo Beyannamesi Tescil Aşamasında Kırmızı Hat Muayene Süreci
- İthalat Beyannamesi Tescil Aşamasında Kırmızı Hat Muayene Süreci

1.10.4.1. Özet Beyan Varış Bildirim Aşamasında Kırmızı Hat Muayene Süreci

Antrepoya alınması istenilen eşyayı taşıyan aracın antrepo sahasına varış yapmasına müteakip ilgili belgelerin teslim edilmesi ile antrepoda görevli memur ve/veya Yetkilendirilmiş Gümrük Müşavir Yardımcısı mühür ve araç kontrolünü gerçekleştirdikten sonra NCTS sistemi üzerinden varış bildirimini gerçekleştirmektedir. Varış bildirim aşamasında sisteme tanımlı kriterlerce riskli bulunan eşya kırmızı hatta atanarak uyarı vermektedir. Akabinde muayene işlemini yapacak olan memurun antrepo sahasına gelmesi ile araca takılı mühür ile fiziki kontrollerin yapılması neticesinde aracın tahliyesi yapılarak beyan edilen belgeler ile doğruluğu tespit edilir. Muayene işlemi tamamlandıktan sonra söz konusu eşyaya ait antrepo beyannamesi tescil edilir ve antrepoya girişi yapılır. Sürecin tamamlanmasından sonra muayene görevini ifa eden memurun onayı ile sistem üzerinden dosyanın kapanışı gerçekleştirilmektedir.

1.10.4.2. Antrepo Beyannamesi Tescil Aşamasında Kırmızı Hat Muayene Süreci

Antrepo sahasına varış yaptıktan sonra antrepoda görevli memur ve/veya Yetkilendirilmiş Gümrük Müşavir Yardımcısı tarafından varış bildirimini gerçekleştirilen araca ait antrepo beyannamelerinin tescil edildiği aşamada gümrük müşavirliği ekranlarında uyarı verilerek muayene işlemini gerçekleştirecek görevli memurun bilgileri gösterilmektedir. Antrepo beyannamesi açılan eşya antrepo sahasına alınarak kayıt işlemi yapıldıktan sonra muayene memurunun antrepo sahasına gelerek eşyayı kontrol etmesi ile sistem üzerinden ilgili antrepo beyannamesinin bundan sonraki işlemlerinin devam edebilmesine onay vermesi ile gerçekleşmektedir.

1.10.4.3. İthalat Beyannamesi Tescil Aşamasında Kırmızı Hat Muayene Süreci

Antrepo beyannamesi açıldıktan sonra eşyanın antrepoya alınmasına müteakip İthalat işlemlerinin yapılması maksatlı hazırlanan ithalat beyannamesinin tescil edildiği esnada gümrük müşavirliği ekranlarında sistem tarafından eşyanın kırmızı hatta işlem görmesi gerektiğine dair uyarı çıkmaktadır. Eşyayı muayene edecek olan memur antrepo sahasına gelerek eşya üzerinde fiziki kontrol ve sayımlarını tamamladıktan sonra sistem üzerinden eşyanın çıkışına onay vererek süreci sonlandırmaktadır. Akabinde eşyanın antrepo sahasından çıkışına onay verilmektedir.

1.11. ANTREPO BEYANNAMESİ VE İTHALAT BEYANNAMESİ TESCİL AŞAMASINDA SÜREÇ AKIŞI

Antrepoya eşyasını almak isteyen firma adına gümrük işlemlerini gerçekleştiren gümrük müşavirliği adına çalışan yetkili kişi antrepo veya ithalat beyannamesi hazırlarken Bakanlık ile bütünleşmiş bir yazılım programı aracılığıyla süreci yönetmektedir. Söz konusu yazılım aracılığı ile beyanname üzerinde yer alacak olan bilgiler programa yazılır ve BİLGE (Bilgisayarlı Gümrük Etkinlikleri) aracılığı ile Bakanlığa yollanır. Bu işlem sonucunda sistem tarafından ilgili beyannameye ait yapılması gereken işlemlere ait mesajlar ve varsa ödenmesi gereken vergiler gösterilmektedir. Bu işlemlerin neticesinde onay için tekrar sisteme gönderildiği esnada tescil numarası ile beyannamenin muayene hat sürecinin ne olduğu da ekranda görünmektedir. Beyannamenin tescil edildiği bağlı bulunulan gümrük idaresinde görevli bir muayene memurunun adının ekranlarda görünmesi söz konusu

beyannamenin hangi hattan işlem göreceğini yani bir muayene işlemine tabi tutulacağını, (*) işareti var ise herhangi bir muayene işlemine tabi tutulmadan normal seyrinde işlemlerin devam edebileceğini ifade etmektedir.

1.12. ANTREPODA ÖN İNCELEME (KÜŞAT) İŞLEMİNİN GERÇEKLEŞTİRİLMESİ

Farsça kökenli olan ‘küşat’ kelimesi ‘açılış’ anlamına gelmekle birlikte dış ticaret dünyasındaki kullanımını ise ‘eşyanın açılışı’ olarak nitelendirmek mümkündür. Gümrük Kanunu’nun üçüncü bölümünde yer alan eşyanın gümrüğe sunulması deyiminden de anlaşılacağı üzere; Türkiye Gümrük Bölgesinden durmaksızın transit geçecek olanlar hariç olmak üzere Türkiye Gümrük Bölgesi sınırları içerisine getirilen eşyalar, getiren kişi tarafından veya taşımacılık eylemini üstlenen tarafından özet beyan veya gümrük beyannamesi ile ilişkilendirerek gümrük idaresine sunulur hükmü amirdir. Kanun maddesi gereğince gümrüğe sunulan bu eşyalar ile ilgili olarak beyanda bulunanlar tarafından gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulmadan önce ilgili eşyanın incelenmesi veya numune alınması hususunda kendilerine hak tanındığı da açıkça ifade edilmiştir. (*Gümrük Kanunu Madde 41*)

Gümrüklü antrepoda bulunan eşyanın ön incelemeye tabi tutulmak istenilmesi veya numune alınmak istenilmesi halinde yönetmelik maddesi gereğince kanunun bu maddesine atıfta bulunularak eşyayı getiren kişi ya da taşımacılık eylemini üstlenen kişi tarafından ilgili gümrük idaresine yazılı talepte bulunularak bu talep gerçekleştirilebilmektedir. (*Gümrük Yönetmeliği Madde 87*)

Yönetmelik maddesinde de ifade edildiği üzere yapılmak istenilen ön inceleme veya numune alım işlemi gümrük gözetiminde gerçekleştirilmeli hükmü bulunmaktadır. Antrepo sahaları gümrüklü alanlar olarak addedildiği ve gümrük gözetiminde işletilen alanlar olduğu için burada yapılacak işlemler antrepoda görevli memur veya yetkilendirilmiş gümrük müşavir yardımcısı nezaretinde tamamlanabilmektedir. Numune alınması halinde oluşabilecek tüm masraflar yükümlüye ait olmakla birlikte alınmak istenilen numuneler ilgili kurumun temsilcisiyle birlikte alınabilmektedir. Alınan numuneler gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutularak değerlendirilirken telef/kayıp yaşanması halinde gümrük yükümlülüğünün doğmadığı kabul edilerek işlemlere devam edilebilmektedir.

Gümrüklü antrepolarde eşyaları bulunanlar kendilerine tanınan ön inceleme (küşat) hakkını birden çok farklı gerekçe ile kullanabilmektedirler. Eşya sahibi antrepoda bulunan eşyasına ait ithalat sürecini başlatmadan evvel eşyanın tarife ve menşe tespitinde yaşadığı tereddütleri ortadan kaldırmak için bu hakkı kullanabilmektedir veya ithal etmek istediği eşya ile gelen eşya arasında farklılık olduğunu düşünerek evsafına uygun olup olmadığı hususunda şüphe duyması halinde de bu hakkını kullanabilmektedir. Gümrüklü antrepolarla alınan eşyalar kapalı muhafaza edilecek şekilde orijinal ambalajlı paletler halinde teslim alındığından ve eşya üzerinde herhangi bir kontrol veya denetim yapılmadığı sürece bu şekilde beklemektedir. Bundan dolayı özellikle dış ticarete yeni başlayan işletmeler genellikle çok fazla deneyim ve tecrübe sahibi olmadıkları için antrepolarde bekleyen ve ithalatını yapmak istedikleri eşyalar için ilerleyen süreçlerde olası bir yaptırım veya cezai müeyyideler ile karşılaşmamak adına ön incelemede bulunarak tarife tespiti/menşe tespiti veya gönderici firmanın ilk defa çalışılan bir firma olmasından dolayı eşyanın eksikliğinde şüphe duyulması ve bu tespitin giderilmesi hususunda bu haktan faydalanabilmektedirler.

1.13. ANTREPOLARDA ELLEÇLEME İŞLEMİNİN GERÇEKLEŞTİRİLMESİ

Kanun maddesinde tanımlar başlığının altında yer alan ifadeden de anlaşılacağı üzere ‘elleçleme’ deyimi gümrük gözetimi altındaki eşyaların asli niteliklerinde herhangi bir değişikliğe sebebiyet vermeden kaplarının aktarımı, değiştirilmesi, tamir edilmesi, yenilenmesi veya ihtiyaç duyulması halinde eşyanın havalandırılması, karıştırılması, kalburlanması gibi işlemleri temsil etmektedir. (*Gümrük Kanunu Madde3/22*)

Gümrüklü antrepolar ile geçici depolama yerlerinde yapılmak istenilen elleçleme faaliyeti bağlı bulunulan gümrük idaresine yazılı talep ile gerçekleştirilirken serbest bölgelerde elleçleme faaliyetinin gerçekleştirilmesi için önceden izin alınmasına gerek yoktur hükmü bulunmaktadır. (*Gümrük Yönetmeliği Madde 426*)

Gümrük Yönetmeliği Ek-63’e göre gümrüklü antrepolar ile serbest bölgelerde yapılacak olan elleçleme işlemlerinin detaylı listesi açıklanmış olup, aksi belirtilmediği sürece elleçleme işlemine tabi tutulan eşyanın sekizli tarife pozisyonunda değişiklik olmaması gerekmektedir. Görselde GTİP açılımının tamamına yer verilmiş olup ilk sekiz hanesi AB nomanklatür kodunu ifade etmektedir.

Şekil 10: (GTİP) Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu Açılımı

Antrepoda yapılmak istenilen elleçleme işlemi için antreponun bağlı bulunduğu ilgili gümrük idaresine her olay için münferiden yazılı olarak başvuru yapılmaktadır. Başvuru kapsamı; yapılacak olan işlemin niteliğini ve antrepo rejim hükümleri kapsamında değerlendirilebilmesi için tüm detayları içermek zorundadır. İlgili gümrük idare amirinin yapılan başvuru talebini uygun bulması durumunda izin verilmektedir. (*Gümrük Yönetmeliği Madde335/1*)

Montaj müsaadeli olarak bilinen ve yatırım teşvik belgesi kapsamında eşyaların konulmasına izin verilen E tipi özel antrepolar başta olmak üzere yapılmak istenilen elleçleme faaliyetlerinin verilecek olan işletme izin belgelerinde gösterilmesi halinde yeniden elleçleme başvurusu yapılması gerekmemektedir. Buradaki maksat, aynı antrepoda aynı eşyalar için düzenli olarak gerçekleştirilmek istenilen elleçleme işlemleri kapsamında hem başvuru sahibi açısından prosedürleri azaltarak süreci kısaltmaya hem de izin verecek olan ilgili gümrük idaresinde oluşması muhtemel iş yükünü hafifletme noktasında kullanılabilmesine yöneliktir. İzin belgesine; elleçleme işlemine tabi tutulacak eşyanın niteliği, cinsi ve gümrük tarife istatistik pozisyon numarasının yer aldığı bir liste eklenmesi gerekmektedir. (*Gümrük Yönetmeliği Madde335/3*)

İhracat hükümlerine tabi tutulmak şartıyla tarım ürünlerinin antrepolarda yer alan söz konusu eşyaların antrepo rejimi kapsamında değerlendirmeye alınan eşyalar ile elleçleme işlemine tabi tutulmasına da izin verilmektedir. (*Gümrük Yönetmeliği Madde 334/2*) Bu kapsamda değerlendirilen bir diğer konu ise; insani yardım kolilerinin hazırlanması aşamasında serbest dolaşımda olan eşya ile serbest dolaşımda olmayan antrepo rejimi kapsamında değerlendirilen eşyanın antrepoda veya antrepo dışında elleçlemeye tabi tutulmasına da hak tanınmıştır. Üçüncü ülke menşeli girdi ile antrepo rejimi kapsamında değerlendirilmeye alınan eşya ortak elleçlemeye tabi tutulacak ise işlem neticesinde gerçekleştirilecek olan muayene ve tespit neticesinde CIF değeri belirlenerek tahsil edilmek istenilen gümrük vergisi hesaplanmaktadır.

Elleçleme işleminin temel özelliği işleme tabi tutulacak eşyanın mahiyetinde herhangi bir değişiklik olmaması gerektiğinden gözetim altında gerçekleştirilmesi önem arz etmektedir. Antrepo alanları gümrük gözetiminde faaliyet gösteren alanlar olarak addedildiğinden burada gerçekleştirilen elleçleme işlemleri bağlı bulunulan gümrük idaresinin vereceği izin ile eşyanın gümrük antrepo rejim hükümlerinin işlenmesini olumsuz etkilememek koşulu ile antrepo dışında da gerçekleştirilebilmektedir. (Gümrük Yönetmeliği Madde 338/4)

Bu hükümler ışığında yapılmak istenilen elleçleme işleminin eşya sahibine sunacağı katkı ve sağladığı avantajları aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür.

- Pazarlama esnasında ürünün görselliğini zenginleştirmek
- İhracata tabi tutulacak ürünü desteklemek
- İthal edilecek ürünün niteliğini değiştirmeden fonksiyonlarını arttırmak
- Antrepoda uzun süre bekleyen ürünlerin özelliğini yitirmesine engel olmak
- Hasar ve bakım imkânı sağlamak (Eşya niteliğini değiştirmemek koşulu ile)
- Transit ticarete tabi tutulacak olan eşyanın etiketlenmesini gerçekleştirmek,
- Set halinde sunulacak olan eşyanın parçalı halde gelmesi ile bütünleşik olarak kullanıma sunulmasını sağlamak
- Dökme olarak gelen eşyanın paketleme değişimi ile perakende hale gelmesini sağlamak ve
- Teknik standartlara uygunluğunu test etmek maksatlı çalışma düzenlerini basit işlemler ile gerçekleştirmek.

Antrepoda bulunan ve serbest dolaşımda olmayan eşya ile serbest dolaşımdaki eşyanın ortak depolanmasına hak tanınmaktadır. Antreponun bağlı bulunduğu gümrük idaresinden izin alınması kaydıyla ihracata ilişkin önlemlerden yararlanacak eşya hariç olmak üzere bu hak kullanılabilir. Ancak bu durumda eşyalar arasındaki statünün belirlenmesinde tereddütler hâsıl olur ise sadece aynı gümrük tarife pozisyonunda sınıflandırılan eşyaların ortak depolanmasına izin verilmektedir.

1.14. ANTREPO İŞLETİCİSİNİN SORUMLULUKLARI

İşletici; himayesinde bulunan antreposundaki eşyaların gümrük gözetimi altında, hiçbir zarara uğratılmadan ve/veya suistimale sebebiyet vermeden muhafaza

etmek ve antrepo açma izni ile kendisine belirtilen yükümlülüklerini yerine getirmekle mesul tutulan kişiyi ifade etmektedir. Aynı zamanda antrepoya alınacak olan eşyanın belgelerinde yer verilen miktar üzerinden idareye karşı mali olarak da sorumlu tutulduğundan yaşanılması muhtemel herhangi bir eksiklik veya fazlalık durumunda doğabilecek gümrük vergileri ve cezai yaptırımlardan da sorumlu tutulmuştur. Bu sorumlulukların yanı sıra; söz konusu eşyanın tabiatından kaynaklı oluşabilecek kayıplar ile kendi kusuru dışında oluşabilecek kayıp, çalıntı veya doğal afet neticesinde ortaya çıkan zararların bağlı bulunduğu gümrük idaresine ispatlanması ile gümrük gözetimi altında gerçekleştirilen işlemler neticesinde ortaya çıkan noksanlıklardan sorumlu tutulmamaktadır. Antrepoda bulunan ve gümrük vergileri dahil olmak üzere sigortalı olmuş olan bir eşya üzerinde yukarıda bahsedilen eksiklik veya noksanlık durumunda bu miktara ait gümrük vergileri sigorta şirketinden veya ettirenden tahsil edilmektedir.

Her yıl ocak ayı itibarıyla kendilerinde mevcut antrepo izni bulunan işleticilerin yerine getirmekle yükümlü oldukları şartları taşıyıp taşımadığı kontrol edilerek yeniden değerlendirilmektedir. Antrepo tesislerinin fiziki ve güvenlik bakımından şartları yeniden güncellenerek tahsis edilmesi istenilebilir. Yapılan bu kontroller kapsamında ayrıca yönetim kurullarında yapılan değişiklikler, limited şirket ortakları ile şirket müdürlerinin, anonim şirketlerde ise yönetim kurulu başkanı ve üyeler ile sermayenin %10'undan fazlasına sahip ortakları ve dış ticarete yetkili çalışanlarının kamu güvenliği hususunda bir suça karışmamış olmaları, Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu ve Vergi Usul Kanunu başta olmak üzere gerçekleşebilecek olumsuzluklardan ceza alma/mahkûm olma durumları da değerlendirilmektedir.

İşleticinin yönettiği antreponun bağlı bulunduğu gümrük idaresi tarafından belirtilen taahhütlere uymayarak, yapmakla yükümlü oldukları eylemleri yerine getirmeyenlere tebligat ile bu aksaklıkların giderilmesi hususunda 1 yıllık süre tanınmakta ve bu süre zarfında giderilmemesi halinde antrepo işletme izinleri geri alınmaktadır.

Diğer bir husus ise antrepolarda yapılmak istenilen denetim esnasında işleticinin bağlı bulunduğu idareye karşı sorumluluklarını içermektedir. Yılın belirli dönemlerinde periyodik olarak gerçekleştirilen ve/veya idare makamının lüzum görmesi üzerine bu dönemler dışında da yapılması mümkündür. Denetim esnasında işletici tarafından himayesindeki eşyaları denetimi ifa edenlere sunma, talep edilen bilgi ve belgeleri eksiksiz şekilde temin etme ve antrepo içerisinde kaçakçılık veya

hırsızlığa karşı gerekli güvenlik önlemlerini almakla yükümlülüğü bulunmaktadır. Yapılan denetimler neticesinde olası suistimale mahal verecek açık haller ile kaçakçılık ve yolsuzluk durumunun tespiti halinde gümrük idaresi tarafından durum Bölge Müdürlüğüne bildirilerek olaya açıklık getirilene kadar tedbir maksatlı antrepoya yeni eşya alınmasına müsaade edilmez ve gerekli görülmesi halinde işleticiye verilen iznin iptali de mümkün kılınmıştır. İşleticiye verilen izin belgesinin geri alınması halinde 5 yıllık süre dolana kadar yeniden işletme izni verilmemekle birlikte bu sürenin tamamlanmasının akabinde yapılacak olan başvurular Bakanlık makamınca değerlendirilerek sonuçlandırılmaktadır. İşleticiye verilen izin belgesinin geri alınması halinde; antrepoda bulunan eşya serbest dolaşıma sokulabileceği gibi bir başka antrepoya aktarılabilme hakkı da tanınmıştır.

1.15. ANTREPOLARDA TEMİNAT DURUMU

Kanunun 96 ve 97. Maddesi gereği antrepo işleticileri bağlı bulundukları gümrük idaresine karşı yapmakla yükümlü oldukları sorumluluklar kapsamı gereği bir teminat vermekle yükümlü tutulmuştur. Eşyanın şartlı muafiyet düzenlemesine tabi tutulmasına istinaden tahakkuk edilebilecek tüm gümrük vergilerine karşılık teminat verilme şartı saklı kalmak kaydıyla antrepo işleticisi kendisine verilen işletme izin belgesi kapsamı yapmakla yükümlü olduğu sorumluluklar ile ilgili yönetmelik hükümleri gereğince belirlenecek olan bir teminatı bağlı bulunduğu gümrük idaresine sunmak zorundadır. Buna karşın antrepolara bırakılan fuar ve sergi kapsamı eşyalar ile ihracata tabi tutulmak şartı ile değerlendirilen eşyalar için teminat zorunluluğu bulunmamaktadır. Antrepoda muhafaza edilen eşya için her ne kadar teminat alınmış olsa dahi gümrük idaresinin izni olmadan veya işlemleri tamamlanmadan eşyanın antrepodan çıkarılmasına kati suretle müsaade edilmemektedir.

Verilecek olan teminat her eşya özelinde ayrı ayrı verilebileceği gibi götürü ve/veya yaygın götürü teminat olarak toplu bir şekilde de verilmesi mümkündür. Ancak akaryakıt antrepoları ile 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu I.sayıllı liste kapsamında yer alan akaryakıt ve yağ cinsi eşyalar için götürü teminat sistemi kullanılamamaktadır. Ayrıca Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası veya Onaylanmış Kişi Statü Belgesi sahibi yükümlü firmalar tarafından C ve E tipi antrepolarında bulunan eşyalar için götürü teminat sistemi kullanılabilir. Toplu teminat verilmesi halinde tutar kontrolünün düzenli olarak yapılması ve aşması halinde bağlı bulunulan idareye yeni bir teminat tutarının ek olarak ibraz edilmesi işlemlerin

sürekliliği noktasında büyük önem arz etmektedir.

1.15.1. Götürü Teminat

Eşyanın gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulduğu esnada oluşan gümrük vergileri oranında her eşya için ayrı ayrı hesaplanmak yerine tek seferde verilmekle yükümlü olunan teminat sistemidir. İlgili idareye verildiği süreden itibaren 1 yıl geçerliliği bulunan teminat sistemi, tekrar kullanılmak istenilmesi halinde bitimine 1 ay kala bağlı bulunulan bölge müdürlüğüne başvuru yapılarak güncellenmesi gerekmektedir. Güncelleme talebi ile başvuru yapılmaması halinde bu hak askıya alınmakta olup verilen teminat yükümlüsüne iade edilmeyerek bu süreç zarfında oluşabilecek tüm gümrük vergileri bu teminat üzerinden tahsil edilmektedir. Sunulan teminat tutarı 2.000.000 € veya karşılığı oranında ₺ miktarını karşılayacak kadar ise; başvuru yapılma zarurietini kalmadan kendiliğinden güncellenmektedir. Götürü teminatın hesaplanmasında dikkate alınacak değer; dahilde işleme rejimi kapsamında değerlendirilecek eşya var ise; 250.000€ yok ise; 75.000€'dan az olmamak şartıyla bir önceki yıl içerisinde gümrük işlemleri sebebiyle teminat kapsamında değerlendirilen işlem tutarının %10'u olarak hesaplanmıştır. *(Gümrük Yönetmeliği Madde 494)*

1.15.2. Yaygın Götürü Teminat

Birden fazla antrepo bulunan işleticilerin kullandığı teminat sistemidir. Sahip olunan antrepo sayısı 5'ten fazla ise her bir antrepo için hesaplanan götürü teminat tutarının %75'i kadar teminat verebilir. Başvurular antreponun bağlı bulunduğu bölge müdürlüklerine yapıldığından dolayı, yaygın götürü teminat kapsamında değerlendirilmeye alınacak olan antrepoların birden fazla farklı bölge müdürlüğü himayesinde bulunması halinde en çok hangi bölge müdürlüğüne bağlı antrepo var ise; oraya başvuru yapılması gerekmektedir. Bu durumun net bir şekilde saptanamaması halinde ise işletici firmanın şirket merkezinin bulunduğu ilin bağlı bulunduğu bölge müdürlüğüne başvuru yapması gerekmektedir. İşleticiler antrepolarında yaşanması muhtemel birim değişikliklerinden götürü verecekleri teminatın yetersiz kalması halinde bu süreyi esas alarak takip eden ay içerisinde ek teminat vermekle yükümlü tutulmuştur aksi halde bu sistemden faydalanılamamaktadır.

1.15.3. Götürü Teminat Hesaplama Sistemi

Yönetmelik maddesi gereği antrepo işleticilerinin vereceği götürü teminat sistemi aşağıdaki şekilde hesaplanmaktadır. Söz konusu antrepo için belirlenen götürü

teminat tutarı 20.000.000 ₺'yi aşması halinde ise üstündeki tutar dikkate alınmadan işlem neticelendirilir.

- 1.000m² veya 2.000m³ kadar olan antrepo için 1.000.000₺
- 1.000m²'den sonraki her 1.000m² için 500.000 ₺
- 2.000m³'den sonraki her 2.000m³ için 500.000₺

1.000m² veya 2.000m³ altında kalan ölçü birimleri üste yuvarlanarak değerlendirmeye esas alınır.

Tablo 6: Götürü Teminat Hesaplama Sistemi

Antrepo Alanı m²	Antrepo Alanı m³	Teminat Tutarı
1.000m ² 'ye kadar	2.000m ³ 'e kadar	1.000.000 ₺
1.001m ² -2.000m ² arası	2.001m ³ -4.000m ³ arası	1.500.000 ₺
2.001m ² -3.000m ² arası	4.001m ³ -6.000m ³ arası	2.000.000 ₺
3.001m ² -4.000m ² arası	6.001m ³ -8.000m ³ arası	2.500.000 ₺
4.001m ² -5.000m ² arası	8.001m ³ -10.000 m ³ arası	3.000.000 ₺
5.001m ² -6.000m ² arası	10.001m ³ -12.000 m ³ arası	3.500.000 ₺
6.001m ² -7.000m ² arası	12.001m ³ -14.000m ³ arası	4.000.000 ₺
7.001m ² -8.000m ² arası	14.001m ³ -16.000m ³ arası	4.500.000 ₺
8.001m ² -9.000m ² arası	16.001m ³ -18.000m ³ arası	5.000.000 ₺
9.001m ² -10.000 m ² arası	18.001m ³ -20.000m ³ arası	5.500.000 ₺
10.001m ² -11.000m ² arası	20.001m ³ -22.000m ³ arası	6.000.000 ₺
11.001m ² -12.000m ² arası	22.001m ³ -24.000m ³ arası	6.500.000 ₺
12.001m ² -13.000m ² arası	24.001m ³ -26.000m ³ arası	7.000.000 ₺
13.001m ² -14.000m ² arası	26.001m ³ -28.000m ³ arası	7.500.000 ₺
14.001m ² -15.000m ² arası	28.001m ³ -30.000m ³ arası	8.000.000 ₺
15.001m ² -16.000m ² arası	30.001m ³ -32.000m ³ arası	8.500.000 ₺
16.001m ² -17.000m ² arası	32.001m ³ -34.000m ³ arası	9.000.000 ₺
17.001m ² -18.000m ² arası	34.001m ³ -36.000m ³ arası	9.500.000 ₺
18.001m ² -19.000m ² arası	36.001m ³ -38.000m ³ arası	10.000.000 ₺
19.001m ² -20.000m ² arası	38.001m ³ -40.000m ³ arası	10.500.000 ₺
20.001m ² -21.000m ² arası	40.001m ³ -42.000m ³ arası	11.000.000 ₺
21.001m ² -22.000m ² arası	42.001m ³ -44.000m ³ arası	11.500.000 ₺
22.001m ² -23.000m ² arası	44.001m ³ -46.000m ³ arası	12.000.000 ₺
23.001m ² -24.000m ² arası	46.001m ³ -48.000m ³ arası	12.500.000 ₺
24.001m ² -25.000m ² arası	48.001m ³ -50.000m ³ arası	13.000.000 ₺

Tablo 6: Götürü Teminat Hesaplama Sistemi(devam)

Antrepo Alanı m ²	Antrepo Alanı mt ³	Teminat Tutarı
25.001m ² -26.000m ² arası	50.001m ³ -52.000m ³ arası	13.500.000 ₺
26.001m ² -27.000m ² arası	52.001m ³ -54.000m ³ arası	14.000.000 ₺
27.001m ² -28.000m ² arası	54.001m ³ -56.000m ³ arası	14.500.000 ₺
28.001m ² -29.000m ² arası	56.001m ³ -58.000m ³ arası	15.000.000 ₺
29.001m ² -30.000m ² arası	58.001m ³ -60.000m ³ arası	15.500.000 ₺
30.001m ² -31.000m ² arası	60.001m ³ -62.000m ³ arası	16.000.000 ₺
31.001m ² -32.000m ² arası	62.001m ³ -64.000m ³ arası	16.500.000 ₺
32.001m ² -33.000m ² arası	64.001m ³ -66.000m ³ arası	17.000.000 ₺
33.001m ² -34.000m ² arası	66.001m ³ -68.000m ³ arası	17.500.000 ₺
34.001m ² -35.000m ² arası	68.001m ³ -70.000m ³ arası	18.000.000 ₺
35.001m ² -36.000m ² arası	70.001m ³ -72.000m ³ arası	18.500.000 ₺
36.001m ² -37.000m ² arası	72.001m ³ -74.000m ³ arası	19.000.000 ₺
37.001m ² -38.000m ² arası	74.001m ³ -76.000m ³ arası	19.500.000 ₺
38.001 m ² -ve üstü	76.001 m ³ -ve üstü	20.000.000 ₺
*Son baremde ifade edilen birimlerin üzerinde bir antrepo sahası olması, ölçü biriminin değerine bakılmaksızın maksimum 20.000.000₺ üzerinden değerlendirilmeye alınacaktır.		

*Ticaret Bakanlığı verileri esas alınarak araştırmacı tarafından derlenmiştir.

Son Güncelleme: 01/04/2020

EK 77

Teminat Mektubu Metni

TİCARET BAKANLIĞINA ANKARA

Ticaret Bakanlığı'nda yapılan işbu teminat mektubuna konu ile ilgili gümrük işlemine ilişkin olarak kısmen veya tamamen'dan tahsili gereken TL'yi (yazıyla) gümrük idaresince yapılacak ilk istek üzerine bu durumu ispat eden başka bir belge aramaya lüzum görmeksizin itirazsız ödemeyi taahhüt ettiğimizi ve bu miktarın gümrük idaresince istenmiş olması, istenen miktarın tahsil edilmesi gereken hale geldiğini ifade edeceğinden ve istek tarihinden itibaren 15 gün içinde ödenmemesi halinde, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre belirlenen gecikme zammı ile birlikte ödeyeceğimizi teminatı veren'nın kurumu temsil ve ilzama yetkili memurları sıfatıyla beyan ve taahhüt ederiz.

Bu teminat mektubu kesin ve süresizdir.

Şekil 11: Teminat Mektubu Metni

Götürü Teminat Mektubu Metni**TİCARET BAKANLIĞINA****ANKARA**

Ticaret Bakanlığında yapılan götürü teminat konusu her türlü gümrük işlemlerine ilişkin olarak kısmen veya tamamen dan tahsili gereken..... (yazıyla.....) AVRO*TL'ni gümrük idaresince yapılacak ilk istek üzerine bu durumu ispat eden başka bir belge aramaya lüzum görmeksizin itirazsız ödemeyi taahhüt ettiğimizi ve bu miktarın gümrük idaresince istenmiş olması, istenen miktarın tahsil edilmesi gereken hale geldiğini ifade edeceğinden ve istek tarihinden itibaren 15 gün içinde ödenmemesi halinde 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre belirlenen gecikme zammı ile birlikte ödeyeceğimizi, teminat veren'nın kurumu temsil ve ilzama yetkili memurları sıfatıyla beyan ve taahhüt ederiz.

Bu teminat mektubu kesin ve süresizdir.

*Bu teminat mektubunun tazmini halinde mektup tutarı tazmin tarihinde geçerli olan T.C. Merkez Bankası efektif alış kuru üzerinden hesaplanacak Türk Lirası karşılığı üzerinden ödenecektir.

Şekil 12: Götürü Teminat Mektubu Metni

EK 77-B

Toplu Teminat Mektubu Metni**TİCARET BAKANLIĞINA****ANKARA**

Ticaret Bakanlığında yapılan her türlü gümrük işlemlerine ilişkin olarak kısmen veya tamamen.....dan tahsili gereken..... TL'yi (yazıyla.....) gümrük idaresince yapılacak ilk istek üzerine bu durumu ispat eden başka bir belge aramaya lüzum görmeksizin itirazsız ödemeyi taahhüt ettiğimizi ve bu miktarın gümrük idaresince istenmiş olması, istenen miktarın tahsil edilmesi gereken hale geldiğini ifade edeceğinden ve istek tarihinden itibaren 15 gün içinde ödenmemesi halinde, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre belirlenen gecikme zammı ile birlikte ödeyeceğimizi teminatı veren'nın kurumu temsil ve ilzama yetkili memurları sıfatıyla beyan ve taahhüt ederiz.

Bu teminat mektubu kesin ve süresizdir.

Şekil 13: Toplu Teminat Mektubu Metni

Kaynak: (<https://www.gumruk.com.tr>)

1.16. ANTREPOLARDA KONTROL – DENETİM SÜRECİ

Henüz serbest dolaşımda olmayan ve buna bağlı olarak gümrük gözetimi altında bulunması zorunlu olan eşyaların depolandığı alan olan antrepolar aslında sürekli bir denetim ve gözetime tabi tutularak işletilmektedir. Ekonomik etkili rejimlerin altında yer alan antrepo rejimi kapsamında işlemler yürütüldüğü için risk boyutu ve/veya suistimale açık eylemlerin gerçekleşmesi de muhtemel olduğundan dolayı izlenebilirlik ve şeffaflık büyük ölçüde önem arz etmektedir. Her ne kadar antrepo sahaları yönetmelik gereği antrepolarla aranacak şart ve nitelikler ile ilgili hükme istinaden kör nokta kalmayacak şekilde kameralarla donatılıp, 7/24 kontrol edilebilse dahi idare makamınca yılın belli dönemlerinde fiziki kontroller gerçekleştirilerek ilgili kanun ve yönetmelik hükümlerine uygun bir işleyişin var olup olmadığı kontrol edilmektedir. (*Gümrük Yönetmeliği Madde 534*)

2008 yılı öncesi antrepo sahaları görevli gümrük memurları nezaretinde işletici ile ortak şekilde yürütülürken daha sonrasında Yetkilendirilmiş Gümrük Müşavirliği sistemi ortaya çıkmış olup antrepodaki işlemleri gerçekleştirme yetkisi bakanlıkça kendilerine verilen yetkiler çerçevesinde gerçekleştirilmeye başlanılmıştır. Dış ticarete aktif kullanılan ve önem arz eden antrepolara duyulan ihtiyacın artmasına bağlı olarak antrepo sayılarının artması ile gümrük idaresi tarafından görevlendirilen memurların kendilerine atanan antrepo sayılarının birden fazla olmasından dolayı denetimlerin sağlıklı yürütülememesi veya iş akışlarının hızlı bir şekilde yürütülememesi gerekçesiyle bu görevin yetkilendirilmiş gümrük müşavirliklerine verildiğini ifade etmek yanlış bir tabir olmayacaktır. Antrepo sahalarındaki iş akışı yetkilendirilmiş gümrük müşavirliği gözetiminde gerçekleştirilerek, içeri alınan veya çıkarılan her eşya kontrollü bir şekilde rejim kapsamında işlem görmektedir. Tüm bunlara rağmen bir takvim yılı içerisinde iki defa yetkilendirilmiş gümrük müşavirliği tarafından sayım yapılarak bağlı bulunulan ilgili gümrük idaresine rapor edilmektedir. Bunun yanı sıra aynı şekilde bir takvim yılı içerisinde idare tarafından da iki defa heyet oluşturularak antrepo sahaları denetime tabi tutulmaktadır. İdare tarafından gerçekleştirilen bu denetimler esnasında antrepoda bulunması gerekenden daha fazla veya eksik eşya çıkması halinde kanun hükümleri gereğince cezai yaptırım uygulanmaktadır.

Ayrıca her ne kadar teminat alınmış olsa dahi işlemleri bitirilmeden ve/veya bağlı bulunulan gümrük idaresinin izni olmadan antrepo sahalarından eşya çıkarılması

veya değiştirilmesi durumlarının tespiti halinde gümrük vergileri ile gümrüklenmiş değerinin iki katı idari para cezası kesilmektedir. Aynı şekilde yapılan denetimler esnasında beyan edilenden fazla eşyanın tespit edilmesi halinde ise söz konusu tespit edilen fazla eşya kanun hükümleri gereğince tasfiye işlemlerine tabi tutularak vergi tutarı kadar para cezası kesilmektedir. (Gümrük Kanunu Madde 236)

1.16.1. Yetkilendirilmiş Gümrük Müşavirliği (YGM) Sistemi

Antrepo kullanımının artması ile sayıların her geçen gün yükselmesi ve buna bağlı olarak ilgili idarelerin memur görevlendirmesinin yetersiz kalması neticesinde oluşturulan yetkilendirilmiş gümrük müşavirliği kurumu antrepolarda yapılacak olan işlemler ve denetimler öncesinde gerekli olan işlemleri yerine getirmekle yükümlü tutulmuştur. Bu şekilde iş akışının gerçekleştiriliyor olması hem idarenin takibi ve kontrolünü daha iyi bir hale getirmekte hem de antrepo kullanıcılarının işlemlerindeki hız performansını yüksek tutmak düşüncesiyle kurulmuştur denilebilir. Yetkilendirilmiş gümrük müşavirliği; tespit yapma, denetim öncesi sıkıntıları giderme, sıkıntılı bir durumun tespiti halinde sorunun idareye bildirilmesine olanak tanıyan bir sistemdir (Elibol,2015:20). İşlemler her ne kadar yetkilendirilmiş gümrük müşavirliği kontrolünde yapılsa dahi aslında kullanılan evraklar gümrük idaresi denetiminde tescil edilerek yetkilendirilmiş gümrük müşavirliği tarafından işleme alınması ile yürütülmektedir. Bu bağlamda, çift kontrol mekanizması ile işlemler gerçekleştirilmektedir. Gümrük idaresi tarafından onaylanan evraklar yetkilendirilmiş gümrük müşavirleri tarafından uygunluk açısından ikinci bir kontrole tabi tutulmaktadır.

1.17. ANTREPOLARDA STOK KAYITLARI & GÜMRÜK İDARESİ İLE PAYLAŞIMI

Antrepolar gümrüklü sahalar olarak nitelendirilip, denetim altında tutularak buna uygun şekilde kullanıldığından ötürü eşya giriş ve çıkış işlemlerinin kayıt altına alınması oluşabilecek yaptırımlar genelinde bakıldığında büyük önem arz etmektedir. Genel olarak eşyanın antrepo sınırları içerisine fiziken girdiği esnada stoklaştırılıp yine aynı şekilde fiziken antrepo olarak belirlenen sınırlardan çıktığı esnada stoklardan düşürülmesi gerekmektedir. A, C, D ve E tipi antrepolarda işleticisi tarafından stok kaydı tutularak idare ile paylaşılırken, B tipi antrepolarda işletici sorumlulukları sınırlı olduğundan, denetleme yapan ilgili gümrük idaresi stok işlemlerini verilen beyanname

üzerinden takip edebildiğinden ayrıca bir stok kaydı tutulması zorunluluk gerektirmemektedir. F tipi antrepolar ise Kaçak zannı ile el konulan eşyaların bulunduğu alanlar olmasından dolayı ilgili gümrük idaresi himayesinde olduğundan stok kayıtları olarak gümrük kayıtları kullanılmaktadır. İşleticilerin tutukları stok kayıtları belirli dönemlerde idare tarafından yapılan denetimler esnasında kontrole tabi tutulurken, Bakanlık bünyesinde yürütülen alt yapı çalışmalarının neticelendirilmesi ile elektronik ortamda anlık olarak takip edilme imkânı sağlanacaktır. Bu hareket ile denetlenebilirlik ve şeffaflık açısından daha verimli işlem yürütülebilecektir.

1.18. ANTREPOLARDA İŞ AKIŞ SÜRECİNDE GÖREV ALAN PERSONELLER

İş akış şeması içerisinde gerçekleştirilen işlemler işletici, gümrük memuru ve/veya yetkilendirilmiş gümrük müşavir yardımcısı birlikteliğinde gerçekleştirilmektedir. İşletici firma adına antrepoda gerçekleştirilen işlemlerde imza atma yetkisine haiz sorumlu bir kişiyle birlikte memur ve/veya kanun, yönetmelik ve Yetkilendirilmiş Gümrük Müşavirliği tebliği ile gümrük müşavir yardımcılarının çalışması uygun görülmüştür. Yapılan düzenlemeler kapsamında sadece memur veya sadece yetkilendirilmiş gümrük müşavirliği adına çalışan gümrük müşavir yardımcısı antrepoda bulunabiliyorken ikisinin aynı anda bulunması da mümkün olmakta ve işleticinin talebi üzerine birlikte de çalışabilmekteler.

1.19. ANTREPOLARDA UYGULANABİLECEK MADDİ CEZAI YAPTIRIMLAR

Antrepolar özel yetki ve sorumluluk kapsamında değerlendirilen gümrüklü alanlar olduğu için buralarda fiiliyata dökülen bazı olumsuz eylemler cezai yaptırımları ortaya çıkarmaktadır. Önemli olarak nitelendirilen cezaların bir kısmı şu şekildedir;

- Antrepo rejim kapsamında işlem görmek üzere antrepo sahasına alınan eşyanın süresi içerisinde stok kayıtlarına alınmaması halinde 241/2 cezası uygulanmaktadır.
- Antrepo rejimi kapsamında antreponun bağlı bulunduğu gümrük idaresinin izni dışında söz konusu eşyanın elleçleme işlemine tabi tutulması halinde 241/4 cezası uygulanmaktadır.

- Antrepo rejimi kapsamında beyan edilen eşyanın beyan edilenden farklı bir GTİP tespit edilmesi halinde 241/1 cezası uygulanmaktadır.

- Antrepo rejimi kapsamında işlem görmek üzere antrepo sahasına alınan eşyanın kontrole ve denetime tabi tutulması halinde düzenli ve sayılabilir halde istiflenmemesi durumunda 241/1 cezası uygulanmaktadır.

- Antrepo işleticisinin yönetmeliğin 536 ve 537 maddeleri gereğince tutmakla yükümlü olduğu stok kayıtlarının güncel olmaması halinde 241/1 cezası uygulanmaktadır.

- Antrepo sahalarının kanun ve yönetmelik maddeleri gereği sahip olmakla yükümlü tutulduğu teknik donanım ve yapısal eksikliklerinin tespit edilmesi halinde 241/2 cezası uygulanmaktadır.

- Antrepo sahasına alınabilmesi için özel düzenek ve ekipman gerektiren yanıcı, parlayıcı ve patlayıcı madde özelliği barındıran eşyaların duruma aykırı bir şekilde antrepoya alınması halinde 241/4 cezası uygulanmaktadır. Bu tarz özellik barındıran eşyaların listesi kanunun 94.maddesi gereği yönetmelikle belirlenir hükmü amirdir.

- Antrepolarda yapılan denetim sonucu ortaya çıkan fazla eşyanın tespiti halinde, söz konusu eşya tasfiye hükümlerine tabi tutularak ithalat ve/veya ihracat vergileri tutarı kadar idari para cezası uygulanmaktadır.

- Antrepo rejimi kapsamında antrepo sahasına alınan eşyalar her ne kadar belli bir teminata bağlanmış olsa dahi, rejim kapsamında işlemleri başlamayan ve/veya tamamlanmayan eşyanın antrepo sahasından kısmen veya tamamen çıkarılması ve/veya değiştirilmesi halinde söz konusu eşyanın gümrük vergileriyle birlikte gümrüklenmiş değerinin iki katı kadar idari para cezası uygulanmaktadır.

- Antrepo rejimi kapsamı antrepo sahasında yer alan eşyanın denetim veya kontrol esnasında, herhangi bir tahlil veya teknik incelemeye gerek duymadan beyan edilenden farklı olduğunun tespit edilmesi halinde; beyan edilen eşyanın gümrük vergileri farklı çıkan eşyanın gümrük vergilerinden düşük kalması halinde farklı çıkan eşyanın gümrük vergilerinin iki katı kadar idari para cezası uygulanmaktadır. Farklı çıkan eşyanın herhangi bir ön izin, ithalat lisansı, ithalinin belli bir ön şarta bağlı olması veya bir kurumdan izin alınması gerektiğine kanaat getirilmesi halinde ise farklı çıkan eşyanın gümrüklenmiş değerinin iki katı kadar idari para cezası uygulanmaktadır.

Antrepolar da karşılaşılabilecek bazı olumsuz durumlara değinirken sıkça bahsedilen 241.madde gümrük kanununun üçüncü bölümünde usulsüzlüklere ilişkin cezalar başlığı altında ortaya çıkmakta ve kanunda ayrı bir cezai yaptırım yer alması halinde bu hakkın saklı kalması koşulu ile kanun hükümlerine aykırı davranılmasının tespiti halinde uygulanacak olan usulsüzlük cezasını ifade etmektedir.

1.20. İDARENİN TAKDİR YETKİSİ

Bakanlık makamınca veya Gümrükler Genel Müdürlüğünce bağlantılı gümrük idarelerine himayelerindeki antrepolar ile ilgili işleyiş ve süreçler hakkında yayınladıkları genelgeler yoruma açık olabildiği durumlarda kimi zaman müdürlükler bazında fikir ayrılığına sebebiyet vermesi de muhtemel bir durum olabilmektedir. Bu tarz durumlarda idarenin kendi takdir yetkisini kullanarak yorumlama yapmak yerine yani subjektif yetki kullanarak kişiye özel yorumlama yapmak yerine objektif davranarak genel kapsayıcı bir nitelikte faaliyet sürdürmesi olması gereken bir durumdur. Ancak buna bağlı olarak antrepoların bulundukları coğrafi koşulların zorluğu, çevresel faktörlerin yetersizliği, doğal afet gibi zaruri durumların meydana gelmesi gibi önemli etmenler ele alındığında bölgedeki ticareti sekteye uğratmamak ve dış ticaret erbabını korumak için idarelerin inisiyatif alarak işlemlerin devamlılığını sağlaması büyük önem arz etmektedir. Bu noktada idarenin takdir yetkisinin belirlenmiş çerçeveler dahilinde genişletilmesinin olası olumsuz durumlarda alınacak tedbirlere karşı önemli rol oynadığı yadsınamaz bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır.

II. BÖLÜM

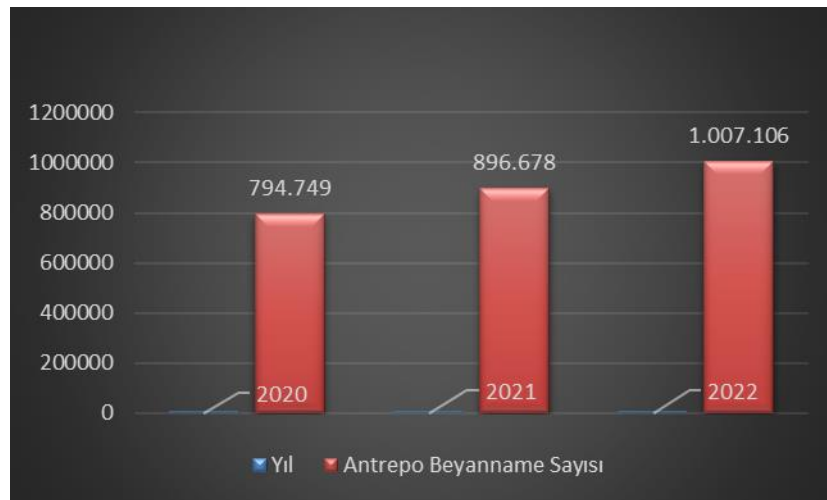
DIŞ TİCARETTE ANTREPONUN ETKİSİ VE ÖNEMİ

Ticaret eylemlerinde depolama faktörünün büyük bir öneme sahip olduğu kaçınılmaz bir gerçektir. Nitekim dış ticaret eylemlerinde ise antrepo kullanımının avantajlarından faydalanmak büyük önem arz etmektedir. Şekil 14'ten anlaşılabacağı üzere bir zincirin halkaları gibi lojistik süreç kazanımı, depolama anlamındaki katkısı ve ithalat vergilendirmelerindeki etkisi gibi birçok başlık altında antrepo avantajlarını sıralamak bu bağlamda mümkündür.

Şekil 14: Tedarik ve Antrepo Süreci

Şekil 15'te görüldüğü üzere son 3 yıl içerisinde tescil edilen antrepo beyanname sayısında artış yaşanmıştır. Beyanname sayıları baz alınarak antrepo kullanım oranının yükseliş sergilemesi dış ticarete önemli bir yer edindiğini göstermektedir.

Şekil 15: Antrepo Beyanname Sayıları

*Ticaret Bakanlığı verileri esas alınarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

Tablo 7: Rejim Türlerine Göre Antrepo Beyanname Sayıları*

Yıllara Göre Antrepo Beyanname Sayıları			Rejim Türü	Rejim Tanımlaması
2020	2021	2022		
4549	4526	6025	7123	İhraç edildiği şekli ile geri gelmek üzere ihraç edilen eşyanın gümrük idaresince eşya konulmasına izin verilen yerler dahil olmak üzere gümrük antrepo rejimine tabi tutulması
40	42	56	7151	Dahilde işleme rejimi şartlı muafiyet sistemine tabi tutulan eşyanın gümrük idaresince eşya konulmasına izin verilen yerler dahil olmak üzere gümrük antrepo rejimine tabi tutulması
115	149	317	7153	Geçici ithalat rejimi kapsamında ithal edilen eşyanın gümrük idaresince eşya konulmasına izin verilen yerler dahil olmak üzere gümrük antrepo rejimine tabi tutulması
1036	1285	1350	7121	Hariçte işleme rejimi kapsamında geçici ihraç edilen eşyanın gümrük idaresince eşya konulmasına izin verilen yerler dahil olmak üzere gümrük antrepo rejimine tabi tutulması
60	0	9	7272	Antrepoya konulan serbest dolaşımda bulunan eşyanın aynı gümrük idaresinin denetimindeki başka bir antrepoya konulması
6	3	0	7158	ATA Karnesi kapsamında geçici ithal edilen eşyanın antrepo rejimine tabi tutulması
19902	24840	29022	7171	Gümrük idaresince eşya konulmasına izin verilen yerler dahil olmak üzere gümrük antrepo rejimine tabi tutulan eşyanın; aynı gümrük idaresi denetimindeki başka bir yer veya antrepoya konulması ya da aynı antrepoda başkasına satış suretiyle devredilmesi
3532	5611	9266	7200	Serbest dolaşımda bulunan eşyanın antrepoya konulması
765509	860220	961061	7100	Daha önce bir rejime tabi tutulmamış eşyanın gümrük idaresince eşya konulmasına izin verilen yerler dahil olmak üzere gümrük antrepo rejimine tabi tutulması
0	2	0	7191	Gümrük kontrolü altında işleme rejimine tabi tutulan eşyanın gümrük idaresince eşya konulmasına izin verilen yerler dahil olmak üzere gümrük antrepo rejimine tabi tutulması
794749	896678	1007106	Genel Toplam	

*Ticaret Bakanlığı Verileri esas alınarak araştırmacı tarafından derlenmiştir.

Tablo 7’de rejim türlerine göre antrepo beyanname sayıları belirtilmiştir. Rejim türleri tek tek ele alındığında antrepo kullanımının ne amaçla yapıldığı görülmektedir. Örneğin; 7200 rejim kodu serbest dolaşımda olan eşyanın antrepoya konulmasını ifade etmektedir. Bu rejim kodunda yaşanan artış oranı ise; antrepo kullanımının ihracata yönelik olduğunu göstermektedir. Dolaylı olarak antrepo içerisinde elleçleme işleminin yapıldığından bahsetmekte mümkündür. 7171 rejim kodu ise antrepo içerisinde bulunan eşyanın bir başkasına satış suretiyle devredilmesi hükmünü içermektedir. Bu rejim koduna bakıldığında antrepo kullanımının bir başka amacı ortaya çıkmaktadır. Antrepoya eşyayı ilk getiren firmanın finansal anlamda sıkıntı yaşaması veya eşyaya duyulan ihtiyacın ortadan kalkması ile yeni bir ticaretin gerçekleşmesine olanak tanımaktadır. 7153 rejim kodu geçici ithal edilen eşyanın antrepoya konulmasına olanak tanımaktadır. Bu rejim kodunda görülen artış oranını ise firmaların test amaçlı veya fuar maksatlı gerçekleştirmek istedikleri işlemlerde lehte bir avantaj sağladığını göstermektedir.

2.1. DÜNYA ÜLKELERİNDE GÜMRÜKLÜ ANTREPO KULLANIMINA BİR BAKIŞ

Dünya genelinde yaygın bir şekilde kullanılan antrepo sistemi ülkeler bazında ele alındığında tablo 8’deki sonuçlar ortaya çıkmıştır. Her ülke kendi hukuk mevzuatı kapsamında antrepo sistemini uygulasa da AB üye ülkelerinin çoğunlukla AB mevzuatı kapsamında ortak bir çerçevede değerlendirilmektedir.

Tablo 8’de çıkan sonuçlar değerlendirildiğinde; tüm ülkelerin vergi erteleme ve kolay ticaret yapabilme avantajlarından faydalandığı önemle vurgulanmaktadır. Yine aynı tablo incelendiğinde yasal prosedürlerin çok fazla olması ve depo maliyetlerinin yüksek olması en önemli dezavantajlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 8: Karşılaştırmalı Ülkeler Tablosu

		AVANTAJLAR										DEZAVANTAJLAR					
		Vergi Erteleme	Finansal Katkı	Stratejik Konum	Güvenlik	Tedarik Zinciri	Sınırsız Depolama	Kolay Ticaret	Stok Yönetimi	Ön İnceleme	Nakliye Maliyeti		Yüksek Depo Ücreti	Cezai Yaptırım	Süre Sınırlaması	Yasal Prosedürler	Güvenlik
1	Almanya	+				+		+			+		+		+	+	+
2	Avusturya	+	+	+	+							+	+	+	+		
3	Azerbaycan	TR benzeri bir uygulama yok.															
4	Belçika	+				+	+	+			+		+		+		
5	Çek	+		+				+			+		+		+		
6	Danimarka	+	+					+				+		+	+	+	
7	Fransa	+	+			+		+			+			+			+
8	Gürcistan	+	+					+				+		+		+	
9	Irak	TR benzeri bir uygulama yok.															
10	İngiltere	+			+			+							+		+
11	İran	+						+				+		+		+	
12	İspanya	+	+				+	+	+		+	+			+		
13	İsrail	+						+	+					+	+		
14	Polonya	+								+		+		+			
15	Rusya	+		+		+			+			+					+
16	Suriye	+						+								+	
17	Ukrayna	+						+		+					+	+	
18	Yunanistan	+	+					+				+	+	+	+	+	
		16	6	3	2	4	2	13	3	2	5	9	4	9	10	7	3

Tablo 9: Ülke Analizleri

	ÜLKE	AVANTAJ	DEZAVANTAJ
1	ALMANYA	Ülke sınırları içerisinde antrepoda bekletilen eşyalardan vergi alınmaz. Bu sayede firmalar finansal açıdan bir rahatlık yaşamaktadır. Tedarik zincirinde önemli bir role sahip olan antrepolarda bekleyen eşyaların üretim öncesi işlem görmesi bir diğer avantajı oluşturmaktadır. Ayrıca antrepoların konumunun taşımacılık anlamında da avantajını kullanmak mümkündür.	Antrepolarda uzun süre bekleyen eşyanın yüksek bir depo maliyeti oluşturması ve güvenlik açısından oluşabilecek diğer masraflar firmalar açısından olumsuz değerlendirilmektedir.
2	AVUSTURYA	Vergi erteleme imkânından faydalanan firmalar nakit akışlarını daha etkin kullanarak avantaj sağlamaktadır. Bununla birlikte stratejik konum olarak ülkedeki antrepoların tercih edilmesi bir diğer avantaj olarak karşımıza çıkmaktadır.	Kullanıcı firmalar açısından bir dezavantaj olarak ortaya çıkmaktadır. Ayrıca yasal prosedürlerin fazla olması da bir diğer olumsuz etkidir.
3	AZERBAYCAN	Türkiye benzeri bir sistem kullanılmamaktadır.	
4	BELÇİKA	Antrepoda depolanan eşyalar AB dışına ihraç edilecekse herhangi bir vergisel yaptırım söz konusu değildir. Ancak birlik üyesi ülkelerden herhangi birine veya ülke içerisine yönelik bir eşya çıkışı yapılacak ise bu esnada vergi ödeme zorunluluğu getirilmiştir. Bununla birlikte bir diğer avantaj ise lojistik sürecin basitleştirilmesidir.	Antrepoda depolanan eşyaların düzenli kontrol edilebilmesi için sistematik bir şekilde denetlenmeye hazır halde bulundurulması ve idareye bildirilmesi gerekmektedir. Bu durum iş akışını kısmen de olsa olumsuz etkilemektedir.
5	ÇEK CUMHURİYETİ	Ülkenin stratejik konumu gereği transit ticarete antrepo kullanmak avantaj olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca firmalar ihtiyaç duydukları ara girdileri ilk elden temin etmekte ise antrepolarda depolayarak üretimde zamandan kazanç elde etmektedirler.	Yasal mevzuata aykırı düşülmesi halinde ağır yaptırımlar ile karşılaşmak ise dezavantaj olarak ifade edilmektedir.
6	DANİMARKA	Firmalar hem kendi depo alanlarından tasarruf elde ettikleri için hem de nakit akışlarını daha iyi yönettikleri için antrepolarda depolama yapmayı tercih etmektedirler.	Ülke özelindeki antrepolarda eşya depolamak belirli bir süre ile sınırlandırıldığından önemli bir dezavantaj olarak karşımıza çıkmaktadır. Buna bağlı olarak yasal prosedürlerin işlemesi ve cezai yaptırımlar ile karşılaşmaları da bir diğer olumsuz faktör olarak değerlendirilmektedir.
7	FRANSA	Firmalar vergi ve harç ödemelerinde lehlerine avantaj sağlamaktadır. Bunun yanı sıra eşya özelinde ihtiyaç duyulan teknik donanımına sahip antrepoları kullanmak kendi depolama alanlarına kıyasla bir diğer avantajdır.	Sınırlı süre ile eşya depolanmasına izin verilmesi ithalatçı firmaları hızlı karar verme noktasında olumsuz etkilemektedir.
8	GÜRCİSTAN	Vergi erteleme hakkının olması ve antrepodan ihracat hakkının tanınması önemli avantajlar olarak ifade edilmektedir.	Eşyanın antrepoda depolanması belirli bir süre kısıtlandığından en önemli dezavantaj olarak değerlendirilmektedir. Bununla birlikte uyulması zorunlu yasal mevzuatın dışına çıkılması halinde yüksek cezai yaptırımların olması firmalar açısından bir diğer olumsuz faktör olarak değerlendirilmektedir.

Tablo 9: Ülke Analizleri (devam)

	ÜLKE	AVANTAJ	DEZAVANTAJ
9	İRAK	Türkiye benzeri bir sistem kullanılmamaktadır.	
10	İNGİLTERE	Dahilde işleme ve ihracata yönelik kullanıldığında vergi ödmeden işlem yapma açısından firmalar avantaj elde etmektedir.	Bununla birlikte antrepo tercihinde özellik arz eden eşyalar ile ilgili yeterli teknik donanımın olmaması dezavantaj olarak firmaların karşısına çıkmaktadır.
11	İRAN	İthal edilen eşyaya ait ödenmesi gereken vergilerin ertelenmesi firmalara olumlu katkı sağlamaktadır.	Buna karşın antrepoya alınmak istenilen eşyanın depolama süresine ilişkin süre sınırlaması olması firmaları olumsuz etkilemektedir.
12	İSPANYA	Herhangi bir gümrük rejimine tabi tutulana kadar eşyanın antrepoda süresiz şekilde depolanabilmesi firmalar açısından olumlu bir katkı sunmaktadır.	Antrepo kullanımı yasal prosedürler açısından firmalar aleyhine olumsuzluk yaratmaktadır.
13	İSRAİL	Antrepoda depolanan eşyanın kısmi olarak ithalatının yapılabilmesine olanak tanınması firmalar açısından önemli bir avantaj sağlamaktadır.	Belirli süreli eşya depolanması ve bu süre zarfında eşya üzerinde herhangi bir işlem yapılmaması halinde idare eşyanın satışını gerçekleştirme hakkına sahiptir. Buda firmalar açısından olumsuz bir faktör olarak görülmektedir.
14	POLONYA	Özellikle sertifikasyon işlemlerine tabi tutulan eşyaların antrepo içerisinde depolanması firmalara olumlu bir katkı sağlamaktadır.	Ülkedeki istikrarsız siyasi durum ve iç savaş gibi faktörler değerlendirildiğinde firmalar açısından olumsuz bir durum ortaya çıkmaktadır.
15	RUSYA	Kullanıcı firmalara yönelik finansal katkı sunan antrepo sistemi aynı zamanda ithal ara girdileri hızlı bir şekilde üretime sokulmasına olanak tanıyarak ekonomiye olumlu bir katkı sunmaktadır.	Teknik özellik arz eden eşyalar için aynı özellikte teknik donanıma sahip antrepo seçimi yapılamaması ve yüksek depolama maliyetleri bir olumsuzluk örneği olarak karşımıza çıkmaktadır.
16	SURİYE	Konum gereği ülkede bulunan antrepolar transit ticaret kapsamında firmalara avantaj sağlamaktadır.	Ülkedeki istikrarsız siyasi durum ve iç savaş gibi faktörler değerlendirildiğinde firmalar açısından olumsuz bir durum ortaya çıkmaktadır.
17	UKRAYNA	Ülke sınırları içerisine sokulmak istenilen eşyanın sertifikasyona tabi olması sebebiyle geçici olarak depolamada antrepoların büyük katkı sağladığı görülmektedir. Ayrıca ihracat iş akışı çerçevesinde de oldukça etkin kullanımından bahsetmek mümkündür.	Yasal gerekliliklerin yerine getirilmesi noktasında katı kuralların olmasını dezavantaj olarak değerlendirmek mümkündür.
18	YUNANİSTAN	Ana amacı ithalatçıları firmalara yönelik finansal avantaj sağlamak olan antrepolar ülke genelinde ihracatçılar tarafından da aktif olarak kullanılmaktadır. Herhangi bir ek vergi yükümlülüğü oluşturmadığından maliyet tasarrufu noktasında katkı sağlamaktadır.	Yasal prosedürlerin uzun sürmesi ve antrepo içerisinde eşyanın sınırlı süreli bekletilmesi en önemli dezavantajlar olarak ele alınmaktadır.

*Ticaret Bakanlığı Yurtdışı Ticaret Müşavirliklerinden edinilen bilgiler kullanılarak araştırmacı tarafından derlenmiştir.

Tablo 9’da yapılan ülke analizlerinden elde edilmek istenilen sonuç; Türkiye’de kullanılan gümrüklü antrepo sisteminin diğer ülkeler ile kıyaslanarak ortak noktalarını ve farklılıklarını belirleyerek sistemi daha aktif bir şekilde kullanmak olmuştur. Ticaret Bakanlığı yurtdışı müşavirlikleri ile yapılan görüşmeler neticesinde elde edilen bilgiler ile hazırlanan tablo 8’de dezavantajlar arasında görülen en dikkat çekici özellik süre sınırlaması olmuştur. Ülkemizde olduğu gibi eşyanın herhangi bir rejime tabi tutuluncaya kadar gümrük antrepo rejimi kapsamında süresiz şekilde bekletilmesi diğer ülkelerde belirli süreli olarak uygulanmaktadır. Bu kriterin ülkemizde kullanılması firmalara ticari eylemlerinde karar verme aşamasında önemli ölçüde katkı sağlamaktadır. Belirli bir süre sunarak ticari işlemlerin bu süre zarfında gerçekleştirilmesinin istenmesi ve buna bağlı olarak ani verilen kararların ortaya çıkması işletmeleri olumsuz yönde etkileyecektir.

Ayrıca Türkiye’nin sınır komşu ülkeleri incelendiğinde birçoğunda benzer bir antrepo uygulamasının var olduğu görülmektedir. Buradan hareketle ikili dış ticaret faaliyetlerinde bulunan firmaların Türkiye’de kullandığı sistemin bir benzerinin karşı tarafta olması da oradaki ticari etkinliklerini daha etkin bir şekilde yürüteceğini göstermektedir. Farklı bir ülkenin gümrük kanunlarını tanıma ve ticareti hayata geçirme noktasındaki bu tarz benzerliklerin dış ticareti olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

2.2. TAŞIMACILIK

Taşımacılık açısından bakıldığında, üretim yapmak isteyen firmaların ihtiyaç duyduğu ara mamul veya hammaddeyi yurtdışından tedarik ederek işlemlerine devam etmeleri kimi zaman istenilmeyen durumlar ile karşılaşılması halinde bazı zorluklara yol açmaktadır. Buna bağlı olarak lojistik sürecin hem maliyet artışı açısından hem de süre kazanımı açısından ortaya çıkan olumsuzlukları gidermek maksatlı antrepo kullanım ihtiyacı doğmuştur. Üretim girdisi olarak kullanılacak olan eşyaya ne zaman ihtiyaç duyulacağı bazen öngörülmemektedir. Bu tarz durumların karşısında önlem alma maksatlı olarak önceden Türkiye Gümrük Bölgesi sınırları içerisinde yer alan bir antrepoya eşyalarının getirilerek depolanmış olması üretici firmayı arada geçecek olan lojistik süreç kaybı bakımından kurtaracak olup işlemlerinde olası bir gecikmeyi engelleyecektir. Dış ticaretin her geçen gün artması, her ülkenin birbirine sunduğu farklı girdiler ile bir ilişki içerisinde olması birbirlerine duydukları ihtiyaçların da

yükselmesine neden olmuştur. Ancak karşılıklı ticari faaliyetlerde bulunan bu ülkelerin her zaman birbirine yakın olmaması ve çoğu zaman denizaşırı lokasyonlarda yer alması antrepo kullanımının tedarik sürecindeki önemini ortaya koymaktadır. Antrepo kullanımının yüksek olması taşımacılık maliyetlerinin düşeceği ve eşyanın temini noktasında zaman kazanımı sağlayacaktır (Mc.Kinnon, 2003). Birçok ülkenin üretim faaliyetlerinde ihtiyaç duyduğu çoğu ara girdinin Çin'den tedarik edilmeye başlanıldığı son zamanlarda lojistik sürecin ne kadar büyük bir önem arz ettiği açıkça görülmektedir. Nitekim aynı şekilde 2021 yılında Süveyş Kanalı'ndan geçişini tamamlamak isteyen bir konteyner gemisinin kötü hava koşulları ile kaza yaparak karaya oturması sonucunda günlerce süren çalışma neticesinde kanal yeniden aktif hale gelmiş ve bu esnada birçok firma bu olaydan olumsuz etkilenmişti. Bu olayın çözülme süresi boyunca hem küresel ticaret her geçen gün sekteye uğramış hem de üretim açısından birçok firmada kayıplar yaşanmıştır. Lojistik süreç bakımından antrepo avantajı, tam olarak bu ve benzeri durumların yaşanılması halinde ne gibi faydalar sağlayacağını tekrar göstermiştir.

2.3. DEPOLAMA

Depolama açısından ele alınacak olursa; üretici firmaların kendi tesislerini depolamaya ayırmak yerine düşük ardiye ödemek kaydıyla eşyalarını antrepolarda süresiz bir şekilde tutması kendilerine büyük avantaj sunmaktadır. Bu şekilde üretici firma kendi tesisindeki hammadde veya ara girdilere ayırmak zorunda olduğu alanlarını daha etkin kullanarak üretim faaliyeti için daha yüksek hacimli alanlara sahip olacaktır. Bir diğer depolama avantajı ise; antrepoda depolanan eşyaya ilişkin uygun pazar araştırması yapılmak istenilmesi halinde oluşabilecek ek mali yükümlülüklerden bir süreliğine uzak kalarak maliyet avantajı sağlamaktır denilebilir. Antrepolarda serbest dolaşımda olmayan eşyanın üçüncü bir ülkeye satışı veya antrepo içerisindeyken farklı bir alıcıya satışının yapılmak istenilmesi halinde doğabilecek masraflardan bir süreliğine dahi olsa uzak durarak ekonomik faaliyetlerini sürdürmesi açısından avantaj sunmaktadır. Tüm bunların yanı sıra antrepoda depolanan eşya özelinde ithalat öncesi yapılmak istenilen herhangi bir elleçleme veya işleme faaliyetinin (paketleme, etiketleme, ambalaj değiştirme vb.) mümkün olması ise antrepo kullanımının bir başka avantajı olarak karşımıza çıkmaktadır. Eşya sahibi ithalat sürecine başlamadan rejim kapsamında eşyanın ihtiyaç duyduğu ara işlemleri bu esnada uygulayarak katma değeri yüksek eşyayı

elde etmekte ve bir başka satıcıya veya üçüncü bir ülkeye transit yapma hakkını kullanarak lehine bir işlem daha gerçekleştirebilmektedir. Antrepoların yeterli teknik donanım ve ekipmana sahip olması ise firmalar açısından kendi sahalardaki yetersizlikleri giderme noktasında farklı bir avantaj sunmaktadır. Nitekim depolanma esnasında firmaların eşyalarının özelinde yeterli teknik özelliklerle donatılmış olması ekstra maliyet oluşturacağından bu tür özelliklere sahip antrepoları kullanımı katkı sunmaktadır. (Soğuk hava depoları, yanıcı/patlayıcı madde depoları vb.) Antrepoda ön inceleme (küşat) hakkının kullanılarak eşya üzerinde ihtiyaç duyulan tespitlerin yapılması ve olası ticari aksaklıklar ile cezai yaptırımların önüne geçebilmek adına avantaj sunulmuş olması da dış ticarete etkin bir şekilde kullanılma yöntemidir denilebilir. Rejim kapsamında gerçekleştirilen bu işlem neticesinde gerekli önlemler alınarak işlemlerin sekteye uğramadan devamlılığı sağlanabilmektedir.

2.4. KONUM VE ULAŞILABİLİRLİK

Konum ve ulaşılabilirlik açısından ise; antrepoların önemi yadsınamayacak kadar önemlidir. Ülkemiz genelinde özellikle Organize Sanayi Bölgeleri içerisinde yer alan antrepoların firmalar nezdinde düşük lojistik maliyetleri sunması antrepo kullanımının bir diğer avantajı olarak karşımıza çıkmaktadır. Sanayi bölgelerine yakınlık, ulaşım ağı açısından zenginlik ve ticaret hacminin yüksek olduğu bölgeler antrepo kurulumu açısından önemli faktörler olarak belirlenmiştir (Kılıç ve Yılmaz, 2016).

2.5. VERGİLENDİRME VE FİNANSMAN

Vergilendirme açısından bakıldığında antrepo rejimi kapsamında bulunan eşyanın kısmi ithalat ile düşümlü olarak gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulması ve tek bir seferde tüm eşyaya ait vergilerin ödenmesi yerine ihtiyaç duyulduğu kadar eşyanın alınması ve buna bağlı olarak düşük vergilendirmeye tabi tutulması firmaların nakit akışı açısından avantaj sağlamaktadır. Bu sayede firmalar düşük vergiler ödeyerek ihtiyaç duyduğu kadar eşyanın ithalatını yapabilmekte ve bu işlem sonucunda elde ettiği nakitleri daha etkin kullanabilmektedir. Gümrük vergileri ile oluşabilecek ek mali yükümlülükleri bir süreliğine dahi olsa ertelemek firmalara finansal açıdan katkı

sağlayacaktır(Mao, 2020).

Finansman açısından değerlendirildiğinde ise; ihracat yapan firmaların ithal ettikleri eşyaların vergilerini ödemedi, serbest dolaşıma sokmadan antrepo içerisinde serbest dolaşımda bulunan eşyalar ile elleçlemeye tabi tutarak ihraç etmesi önemli avantaj sağlamaktadır. Bir başka açıdan bakıldığında ise; ithal edilen eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesi sınırları içerisine geldiğinde firmanın finansal açıdan sıkıntıda olması eşyayı geçici olarak antrepoda bekleterek zaman kazandırmaktadır. Ödenecek olan yüklü bir vergi tutarının ertelenmesi firmaya bu esnada katkı sağlayacaktır.

2.6. ÜRETİM

Üretim faaliyetleri kapsamında antrepo kullanımının önemine değinilirse işleme faaliyetine tabi tutulacak olan eşyanın ihtiyaç duyulması halinde yurt dışından temin edilerek getirilmesi yerine aynı ülke ve hatta aynı şehir kapsamında yer alan bir antrepoda serbest dolaşıma girmeden yani herhangi bir vergilendirmeye tabi tutulmadan bekletilmesi ve talep halinde buralardan temin edilmesi üretimin devamlılığı ve aksamaması yönünden önem arz etmektedir. Bu şekilde hem lojistik yönden maliyet avantaj sağlanması hem de oluşabilecek olası aksiliklerin önüne geçilmesi yönünden antrepo kullanımı pozitif eğilimli katkı sunacaktır. Antrepoların etkin ve doğru kullanımı üretim maliyetlerini düşürme noktasında büyük avantaj sağlayacaktır (Hauptmann ve Raffaelli, 2005).

2.7. LİTERATÜR BİLDİRİMİ

Literatür incelemesi yapılırken öncelikli olarak Türk dış ticaretinde antrepo rejimi uygulamaları kapsamında kullanılan sistemsal kavramlar ile konu derinliğini etkileyen konular araştırılmıştır. Aynı zamanda Ticaret Bakanlığı yurtdışı temsilcilikleri (18 ülke) aracılığı ile antrepo rejim uygulamasının aktif olduğu ülke verilerine erişilerek ülkeler nezdinde yer alan akademik yayınların bu çalışma ile kıyası yapılmaya çalışılmıştır.

Dış ticaretteki eylemlerin hangi kurallar çerçevesinde yürütüleceği rejimler kapsamında değerlendirilerek, Türkiye'nin gümrük rejimleri ile ilgili sorunların incelenmesi üzerine bir çalışma gerçekleştirilmiştir (Yılmaz ve Adıgüzel, 2022:25). Gümrük rejimlerinden biri olan antrepo rejimi incelenirken gümrük rejimlerinde

yaşanılan veya yaşanılabilir olumsuzlukların saptanmasında eserden faydalanılmıştır.

Dahilde işleme rejimi kapsamında gerçekleştirilen dış ticaretin cari dengedeki etkisi üzerine araştırma yapılarak, rejimin olumlu etkisinin olduğu saptanmıştır (Mete ve Baday Yıldız, 2017:38).

Türk dış ticareti üzerinde dahilde işleme rejiminin etkilerini ortaya çıkaran bu çalışma ile varılmak istenilen sonuç; 1996-2011 yılları arasında DİR kapsamında yapılan ihracat ve ithalatın toplam dış ticaretteki payını inceleyerek önemini belirlemek olmuştur (Cebeci ve Yılmaz, 2013:205).

KKDF'nin Türk ekonomisindeki önemini araştırılarak AB uyum sürecinde maliyetleri yükselttiği bilinen bu fonun bütçe gelirlerine ne gibi katkı sunduğu saptanmaya çalışılmıştır (Saraç, 2010:153).

Antrepo rejimi kapsamında ele alınan gümrüksüz satış mağazaları hakkında; ticaret hukuku açısından kurulması, faaliyete geçirilmesi ve hukuki niteliklerinin neler olduğu belirlenmeye çalışılmıştır (Gülerci, 2021:1057).

Antrepoların Türk dış ticaretine maliyet avantajı sağladığına değinilerek bu bağlamda yabancı firmaların da kullanımını arttıracak şekilde desteklenmesi gerektiği ifade edilmiştir (Bayram, 2020:161).

Dış ticarete dağıtım ve depolamanın küresel dünyaya açılma noktasında önem kazandığına değinerek antrepo rejiminin önemini ifade etmiştir (Özeroğlu, 2011:33). Yeni pazarlara açılma, hızlı hareket kabiliyeti, anlık müşteri ihtiyaçlarına cevap verebilme gibi noktalarda dış ticarete antrepo uygulamasının ne denli önemli olduğuna dikkat çekmiştir.

Dış ticarete dağıtım ve depolamanın küresel dünyaya açılma noktasında önem kazandığına değinilerek, antrepo rejiminin önemini ifade edilmiştir (Özeroğlu, 2011:33). Yeni pazarlara açılma, hızlı hareket kabiliyeti, anlık müşteri ihtiyaçlarına cevap verebilme gibi noktalarda dış ticarete antrepo uygulamasının ne denli önemli olduğuna dikkat çekilmiştir. Küresel rekabet ortamında gelişen dış ticaret operasyonlarında önemli bir rol oynayan antrepoların güvenlik faktörüne değinilerek, alınması gereken tedbirlerin önem arz ettiği ifade edilmiştir (Arslandere ve Sayın, 2020:749).

Gümrük rejimleri incelenmesi ile yapılan analiz sonucunda çıkarılan sonuç uluslararası düzeyde uyum noktasında Ukrayna mevcut gümrük sisteminin yetersiz kaldığı ve geliştirilmesi gerektiği yönünde olmuştur (Sokolyuk, Tupchıy ve Zharun,

2021:361).

Rejim türlerinin incelenerek mevcut sistemin uluslararası uyum noktasında yetersiz kaldığı ve geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Antrepo rejiminin aktif kullanımının ticari eylemlerde uyum noktasında katkı sunacağı ifade edilmiştir (S.Y.Sokolyuk, OS Tupchyy, OV Zharun, 2021:361).

Küreselleşen ticaret dünyasında antrepo kullanımının Ukrayna dış ticaretine ne gibi avantajlar sağladığı ve maliyet düşürücü özelliklerinin saptandığı çalışmanın Türkiye antrepo rejimi ile büyük ölçüde ortaklık gösterdiği görülmektedir (Bortnikova ve Krokhmalna, 2021).

Moldova’da yapılan çalışma ile antrepo rejiminin yararları ve riskleri belirlenmeye çalışılmıştır. En önemli avantaj Türkiye’de olduğu gibi vergi avantajı olarak ifade edilirken, en önemli risk kriteri ise teminat ödeme yükümlülüğü olarak belirlenmiştir (Tsurkan, 2022:408).

Avrupa Komisyonu tarafından yayınlanan risk yönetimi içerikli kılavuzda ifade edilen antrepo işleticilerinin eşya muhafazası hususunda yüksek sorumlulukların olması ve uygulanabilecek yaptırımlar, Türkiye’de uygulanan sistem ile büyük ölçüde benzerlik taşımaktadır (AEO Guidelines 2016:18).

Antrepo rejimi kapsamında Türkiye’de faydalanılan elleçleme, numune alma gibi işlemlerin eş değer bir şekilde yürütüldüğü Rusya’da da yapılan araştırma kapsamında önemli avantajlar olarak ele alındığı görülmüştür (Kalinicheva, Dmitrev, Drigo Kazimirova, Nikitina ve Igolnikova 2016:148).

Lokasyon konusunda kritik bir öneme sahip Türkiye’nin bu durumu avantaj olarak kullanması gerekmektedir. Nitekim benzer bir lokasyona sahip Hırvatistan’ın AB üyeliğinden sonra birlik tarafından bu özelliğinin daha etkin kullanılması için yapılan araştırma da ekonomik katkısını ortaya çıkarmıştır (Z.Bentyn, A.Luetic, N.Seric. 2019:133).

III. BÖLÜM

ANTREPO REJİMİ UYGULAMALARININ DIŞ TİCARET ÜZERİNDEKİ ETKİSİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

Çalışmanın bu bölümünde antrepo rejimi kapsamında antrepo uygulama faaliyetlerinin dış ticaretin her geçen gün artmasına bağlı olarak kullanımının da aynı paralelde artması ile pratikte ne gibi sonuçlar ortaya çıkardığı ve bu sonuçlar doğrultusunda alınan aksiyonlar analiz edilmek istenilmiştir.

3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Çalışma kapsamı yapılan bu araştırmada dış ticaret sektöründe antrepo kullanımının avantajları ve dezavantajları saptanarak değerlendirilmek istenilmiştir. Her geçen gün ticaretin globalleşerek hayatlarımıza daha fazla bütünleşmiş bir şekilde gelişerek büyümesini ve bu bağlamda antrepo kullanımının oluşturduğu faktörleri tespit ederek pratikte doğurduğu sonuçlara dikkat çekilmek istenilmiştir. Araştırmacı olarak gerek kamu gerekse özel sektör paydaşları ile görüşülerek detaylı bir sonuca varılarak analizler gerçekleştirilmiştir.

3.2. ARAŞTIRMA MODELİ

Derinlemesine mülakat yöntemi ile gerçekleştirilen bu çalışmada antrepo kullanım kapsamında yer alan özel sektör paydaşları ile karar alıcı mekanizma olarak kamuda görevli yetkin kişiler ile gerek yüz yüze gerekse pandemi koşulları göz önünde bulundurularak online şekilde mülakatlar yapılmıştır. Araştırma kapsamı daha detaylı bilgi edinmek üzere katılımcıların minimum 5 yıllık sektörel çalışmada bulunmaları ana kısıtlayıcı unsur olarak belirlenmiştir. Nitel araştırma yöntemi altında yer alan derinlemesine mülakat tekniği ile araştırmacının olay örgüsünü yakından izleme hakkına sahip olacağından konunun akışına hâkim olma noktasında daha yüksek bir performans göstermesi ve katılımcıların bakış açılarını anlayarak, yorumlayabilmesi ve bu kapsamda elde edilen verilerin daha öznel ele alması amaçlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 49).

3.3. ARAŞTIRMA PROBLEMİ

Katılımcılara kendi alanlarında ‘**Dış ticaret işlemlerinde antrepo kullanımının avantajları ve dezavantajları nelerdir?**’ sorusu yöneltilerek aktarılan

bilgilerin kayıt altına alınarak paylaşıla bilineceği kendilerine aktarılarak izin alınmış ve yapılan tüm görüşmelerin ses kayıtları verilen izinler dahilinde arşivlenmiştir.

3.4. ARAŞTIRMA VERİLERİNİ TOPLAMA YÖNTEMİ

Araştırma kapsamında nitel araştırma yöntemi olan derinlemesine mülakat tekniği ile veriler toplanmıştır. Nitel araştırmada veri toplama unsuru olarak en sık rastlanılan görüşme yöntemini etkili ve verimli bir şekilde kullanabilmek için temel özelliklerini iyi anlamak ve bu bağlamda soru formunu hazırlayarak elde edilen verilerin okuyucuya aktarılması amaçlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008:119). Katılımcılar ile gerçekleştirilen mülakatlar hem yüz yüze hem de online şekilde yapılarak kayıt altına alınmıştır. Katılımcılara görüşmenin seyrine göre değişkenlik gösteren yan etkenli sorular yöneltilerek detaylı bilgi edinilmek istenilmiştir. Derinlemesine mülakat tekniği ile yapılan görüşmeye katılan tüm katılımcılar tarafından imzalı gönüllü katılım formları alınmış olup aktardıkları bilgilerin etik kurallar çerçevesinde paylaşılacağı ve akademik çalışmaları destekleyici nitelikte faydalanılacağı kendilerine aktarılarak onayları alınmıştır.

3.5. ARAŞTIRMA ÖRNEKLEMİ

Araştırma kapsamında örneklemin belirlenmesindeki en önemli etken olarak antrepo kullanımını göz önünde bulundurulduğu için dış ticaret paydaşları daha özele indirgeyerek birebir bu kullanımdan etkilenen katılımcılar belirlenmeye çalışılmıştır. Yedi katılımcı ile oluşturulan örnekleme hem kamu alanından hem de özel sektör alanından katılımcılar seçilmiştir. Katılımcıların verdikleri bilgilerin paylaşılmasına onay vermelerine rağmen kimlik bilgileri etik açıdan gizli tutularak kodlama yöntemi ile verileri aktarılmaya çalışılmıştır. Kuramsal örnekleme metodu ile yapılan araştırmada elde edilmek istenilen bilgiler tekrarlayıcı olmaya başladığı esnada yapılan görüşmeler sonlandırılarak elde edilen veriler analiz edilerek yorumlanmaya başlanılmıştır (Polat, 2020:13). Örneklem kapsamındaki profillere ve detaylarına tablo 7’de gruplandırma yapılarak yer verilmiştir.

3.6. ARAŞTIRMA KISITLARI

Antrepo kullanımının avantajlarını ve dezavantajlarını belirleme aşamasında çalışmadaki ana kısıt katılımcıların tespiti bazında yapılmıştır. Seçilen katılımcılar her ne kadar dış ticaret taraflarından biri olsa da antrepoyu azımsanacak kadar az sayıda

kullanmasından ziyade sürekliliğinin olması analizin verimli olması açısından önem arz etmektedir. Ayrıca seçilen katılımcıların görev ve pozisyon gereklilikleri bakımından zaman ayırmaları da bir diğer kısıt olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla birlikte katılımcıların minimum beşer yıllık mesleki tecrübeye sahip olmaları da ana kısıtlarımızdan biri olarak ele alınmıştır.

3.7. ARAŞTIRMA KATILIMCILARININ PROFİLİ

Araştırmaya katılan katılımcılar antrepo rejimi kapsamında gerçekleştirilen işlemlerde minimum beşer yıllık mesleki yetkinliklere sahip olan ve rutin iş akışları çerçevesinde bu uygulamadan faydalanan özel sektör çalışanları ile rejim kapsamında yapılan ve/veya yapılacak olan değişikliklerde karar alma mekanizmasında görev alan kamu görevlileri arasından seçilmiştir. Araştırma sonucu elde edilen bulguların analiz kısmında araştırmacıların görüşlerine yer verirken kodlama yöntemi ile açıklamalar yapılmıştır.

Tablo 10: Araştırma Katılımcı Profilleri

	Kodlama	Mesleki Tecrübe	Sektör
1	A	20Yıl	Kamu Görevlisi
2	B	9Yıl	Kamu Görevlisi
3	C	17Yıl	Dış Ticaret Şirketi (Beyaz Eşya)
4	D	16Yıl	Dış Ticaret Şirketi (Tekstil)
5	E	15Yıl	Dış Ticaret Şirketi (Antrepo)
6	F	20Yıl	Dış Ticaret Şirketi (Gümrük Müşavirliği)
7	G	9Yıl	E. Kamu Görevlisi

3.8. ARAŞTIRMA BULGULARININ ANALİZİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Kamuda görevli ve karar alıcı mekanizmada görev yapan katılımcı A kendisine yöneltilen antrepo kullanımının avantaj ve dezavantajlarını aşağıdaki gibi ifade etmiştir.

“Türkiye’ye getirilen eşya direk ithalata tabi tutulmayacak yani doğrudan doğruya serbest dolaşıma sokulmayacak ise belli bir teminat karşılığı antrepoda sınırsız bir şekilde depolanabilir. Dolayısıyla bu firmalara finansal bir avantaj sağlamaktadır. Eşya bozulmayan bir eşya ise ilerleyen zamanlarda bekli de eşyanın vergi oranları düşecektir veya eşya duyulana talep ilerleyen süreçte daha fazla olacaktır. Bunlarda farklı avantajlar sağlamaktadır. Eşyayı Türkiye’ye getirildiği esnada üretime sokmak istenilmeyebilir bu esnada antrepoda tutmak finansman anlamında da avantaj sağlamaktadır. Ayrıca ithalatını yaparak firmanın kendi deposunda bekletmesinden ziyade özelliği olan eşyalar için donatılmış antrepolarda eşyayı tutmak farklı bir avantaj sağlayabilir.

Antrepoların lojistik yönüyle bütüncül bir avantajı vardır. Mersin, Iskenderun, İstanbul gibi liman yakınlarındaki antrepolar hem liman hem antrepo hem de iç depo arasında entegrasyon kurmakta ve lojistik maliyetini düşürmektedir. Bununla birlikte farklı ulaşım modlarının da önünün açılması muhtemeldir. Dağınık küçük antrepolardan ziyade lojistik merkezleri ve lojistik köyleri içerisinde konumlanan antrepolar lojistik açıdan büyük avantaj sağlamaktadır.

Antrepoların bir benzeri olan geçici depolama yerlerine eşya karayolu ile gelmişse 20 gün deniz yolu ile gelmişse 45 gün bekleme hakkına sahipken antrepolardaki eşya gümrüğün gözetimi ve denetimi altında tutulduğu için ve rejim beyanında değerlendirildiği için kalış süresi sınırsızdır. Bu büyük bir avantaj sağlamaktadır. Elleçleme işlemi yaparak eşyayı ithal etmeden transit yapma hakkına sahip olmakta bir avantaj olabilir. Aynı gümrük müdürlüğü altındaki iki antrepo arasında eşyanakliya parkent transit beyannameyi açmak yerine memur refakatinde bu sevki gerçekleştirmek maliyet açısından bir avantaj sağlayabilmektedir. Eşya sahibinin doğru beyan da bulunabilmesi için küşat hakkının kullanılması da önemli bir avantaj olabilmektedir.

İşletici eşyanın antrepoda ilgili kanun ve yönetmeliklere uygun bir şekilde depolanmasından sorumludur. Aynı zamanda eşyanın korunması noktasında her türlü önlemi de alması gerekmektedir. Buna uygun kamera sistemlerini kurması, antrepo içerisinde fiziksel önlemler ile güvenlik önlemlerini alması gerekmektedir. Yangın tertibatları, ıslıklandırma sistemleri, getirilen eşyanın özelliklerine göre soğuk hava tertibatları gibi önlemleri alması ek bir mali yükümlülük olarak dezavantaj oluşturabilmektedir. İş yeri güvenliği dışında çalışan kişilerin güvenliğine ilişkin önlemlerin alınması ve bilinçlendirilmesi de ayrı bir maliyet oluşturabilmektedir. Keza antrepo kamera sistemlerinde kör nokta olmayacak şekilde donanımlı ve kapsamlı olması, antrepodaki eşyaları koruma maksatlı ilaçlama çalışmalarının yapılması önemli sorumluluk gerektiren ve maliyet oluşturan gider kalemleridir.

Antrepo rejimi transit rejim gibi ara bir rejimdir. Ekonomik etkili bir rejim olduğu için ve bu kapsamda değerlendirilen eşyalar henüz vergisi ödenmediği için bir teminata bağlanmaktadır. Bu teminat ek bir gider kalemi olabilmektedir. Çalışan personelin bilinçli olmaması ve antrepodaki

Eşyanın işlemleri bitirilmeden antrepodan çıkarılması adli ve idari yaptırımlar doğuracaktır. Buda bir dezavantaj olabilir. Adli bir vaka var ve henüz sonuçlandırılmamış ise adli süreç tamamlanuncaya kadar uygun görülmesi halinde Bakanlık makamınca antrepoya ait koda bloke koyularak eşya giriş çıkış trafiği durdurulabilir. Buda finansal açıdan zarar yaratabilir. Ama çoğu durumda eşya girişi durdurulurken eşya çıkışına onay verilebilmektedir. Antrepoda eşyası bulunan firmalar açısından mağduriyetlik yaşanmaması için bu seçenek tercih edilmektedir.

Antrepodaki eşyanın üretim bandına gecikmeksizin ivedilikle yetiştirilmesi önem arz etmektedir. Ancak eşya sahibinin yeterli bilgiye sahip olmaması hata riskini arttıracığından antrepodaki iş akış sürecini sekteye uğratabilmektedir. Eşyanın doğru konumlandırılmamış olması bir dezavantaj olarak karşımıza çıkabilmektedir.”

Katılımcının görüşleri neticesinde; özellik arz eden eşyalara vurgu yapılarak firmaların kendi depolarında ekstra maliyet kalemleri oluşturmak yerine hazır teknik donanım ve araç gereç sahibi antrepoların kullanılması, önemli bir gider kalemini ortadan kaldıracaktır. Buna bağlı olarak da vergisel anlamda ikinci bir avantajın sunulması firmaların maliyet düşürücü unsurlarının başında yer almaktadır. Ayrıca finansal anlamdaki bir diğer kazanım ise lojistik maliyet açısından oluşacaktır. Nitekim limanlara yakınlığı ile önem arz eden antrepolarla vurgu yapılması lojistik konumlandırma açısından büyük önem göstermektedir. Buna karşın adli bir süreç geçiren antrepo işletmesinin geçici olsa dahi eşya trafiğine kapatılma riski ile karşılaşma olasılığının yüksek olması ve bu bilinçle çalıştırılacak personele sahip olunmaması dezavantaj olarak karşımıza çıkacaktır.

Antrepo denetimlerinde sıkça bulunan ve kamuda görevli katılımcı B'ye yöneltilen antrepo kullanımının avantaj ve dezavantajları nelerdir sorusu aşağıdaki gibi yanıtlanmıştır.

“Antrepo rejimi her şeyden önce ekonomik etkili bir gümrük rejimidir. Ekonomik etkili olması, ekonomik hayata etki eden bir gümrük uygulaması demektir. Yani şirketlerin, firmaların ekonomilerine etki eden bir rejimdir. Antrepo rejiminde eşya ithal edildiği zaman vergileri ödenmeden bu alanlarda muhafaza edilerek bekletilmektedir. Dolayısıyla vergisi ödenmeyen zaman dilimi içerisinde firmalar mali açıdan artış yaşamaktadır. Yani ithalat sırasında ödenmesi gereken vergi ödenmiyor ve daha sonra serbest dolaşıma giriş rejimi veya başka bir gümrük rejimine tabi tutulacağı zaman vergisel sorumluluk doğacağı için o tarihte vergi ödenerek eşyanın da antrepoda sınırsız bekleme hakkı saklı olduğundan ve eşya sahibinin eşya üzerinde bu süre boyunca tasarruf hakkı olacağından bu da ciddi bir avantaj sağlamaktadır. Vergiyi erteleme imkânının olması antrepo kullanımının en önemli artısı olacaktır.

İkinci bir avantaj ise eşya fiilen TGB de ama vergileri ödenmemiş bir vaziyette de olsa istenildiği anda beyanname verilmek suretiyle eşyanın serbest dolaşıma giriş rejimine tabi tutularak yurtiçine kullanım amaçlı ithal edilmesine imkân tanınacaktır. Yani bu da eşyaya ihtiyaç duyulduğu zaman ulaşım süresinde, temin tedarik sürecinde ciddi bir avantaj sağlayacaktır.

Yani en önemli iki avantaj olarak bunlar sayılabilmektedir. Birincisi vergileri erteleme imkânı sunması ikincisi de eşyanın temin ve tedarikinde zaman kazancının bir hayli fazla olması. Özellikle Uzakdoğu menşeli ya da Güney Amerika menşeli bir ürünün ithal edildiği düşünülürse bu eşyanın gelmiş olup, antrepo içerisinde bulunması ve yurtiçinde serbest dolaşıma alınmasında kazanılacak zaman ciddi açıdan bir avantaj olacaktır. Bu iki avantaj kullanım açısından yeterli bir gerekçe olabilmektedir. Eşyanın

temin, tedarik sürecindeki zaman kazanımı ve eşyanın vergilerinin daha ileri bir tarihe ertelenmesi en önemli iki avantajdır denilebilir.

Diğer bir avantaj ise eşyanın gümrük gözetimi ve denetimi altında olmak koşuluyla firmanın kendi antrepusunda kendi himayesinde olmasıdır denilebilir. Firmalar kendi bünyelerinde eşyalarını muhafaza ederek olası bir zarar/zıyan durumunu ortadan kaldıracabileceklerdir. Buda farklı bir avantaj sağlamaktadır. Gümrük antrepo rejimi için sayılan bu avantajlar büyük ölçüde tercih konusunda yeterli sebep olacaktır.

Dezavantajları ise; antrepo yönetmek, kurmak ve işletmek hepsinde öte ciddi bir maliyet gerektirmektedir. Antrepo olarak işletilen sahanın tutulması, onun antrepo mevzuatına uygun bir şekilde hazırlanması, şartlara uygun hazırlandıktan sonra bunun muhafaza edilmesinin sağlanması, hepsinden önemlisi kamera kayıtlarının istenilen düzeyde ayarlanıp, hazırlanmış olması bu ciddi bir dezavantaj oluşturmaktadır. Çok ciddi bir maliyet unsuru ortaya çıkmaktadır. Çok ciddi bir gider kalemi oluşmakta ve bu durum firmalarda bazı ciddi bir masraf yüküne sebep olabilmektedir. Özellikle antrepo işletmeciliği yapan firmalarda ciddi bir masraf yüküne sebep olabilmektedir. Genel antrepolar için düşünüldüğünde eşyanın niteliğine ve özelliğine göre ciddi masraf kalemleri ortaya çıkmaktadır. Eşyanın muhafazası özellikli koşulların oluşturulmasını gerektirebilir. Özellikle hassas ürünlerde ve bunların muhafazası içinde ciddi bir maliyete katlanmak gerekmektedir.

Antrepolar Türkiye Gümrük Bölgesi içerisinde olsa bile gümrük işlem ve işleyiş bakımı açısından yurtdışı gibi düşünüldüğü için yani eşya henüz vergilendirilmediği için yurtdışındaki eşyadan çok büyük bir fark hemen hemen bulunmamaktadır. Eşyanın girişi esnasında teminat alınmaktadır. Teminat yoluyla vergiler güvence altına alınmaktadır. Ancak götürü teminat veya indirimli teminat alınmış olsa da tam anlamıyla gümrük vergileri karşılanmıştır diyememekteyiz. Antrepoda bulunan eşya fiilen Türkiye’de olsa bile yurtdışında olan bir eşya olduğu için her an denetime hazır bir şekilde bulundurulması gerekmektedir. Her an sayıma hazır bir şekilde bulundurulması gerekmekte ve bunun kontrolünün de en iyi şekilde sağlanması gerekmektedir. Buda bazen antrepo işleticilerine ek bir iş yükü oluşturabilmektedir. Yeri geldiğinde özellikli eşyalarda, muhafazası güç olan eşyalarda, kontrol edilmesi, takip edilmesi gereken hassas ürün denilen ürün gruplarında bu da bir dezavantaj olarak karşımıza çıkmaktadır. Yani özetleyecek olursak birinci dezavantaj ciddi bir maliyet unsurunun olması ikinci dezavantaj eşyaların korunmasında, muhafazasında ek iş yükünün ortaya çıkacak olmasıdır denilebilir. Diğer bir boyutuyla değerlendirildiğinde özellikle büyük çaplı işletilen antrepolarda iş akışının yoğun olması ciddi anlamda kişi istihdam edilmesi gerektirmekte ve istihdam edilen kişilerinde eşyanın henüz vergileri ödenmemiş yani gümrüğün gözetimi ve denetiminde olduğunun bilinciyle hareket ederek çalışmasını gerektirmektedir.

Çünkü oradaki eşya henüz vergileri ödenmemiş olan bir eşyadır. Bu bilinç ile oradaki eşyaları korumayan, kollamayan, muhafaza etmeyen kişinin yapmış olduğu hata dolayısıyla antrepo işleticisinin sorumluluğu doğacaktır. Buda istihdam edilecek kişilerin seçilmesinde ciddi bir dikkat gerektirmekte, ciddi bir analiz gerektirmektedir. Yani burada çalışacak kişinin bu yönüyle özellikli bir biçimde seçilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla bu da bazen antrepo işleticilerinin daha dikkatli bir şekilde davranmasını gerektirmekte ve bu da bir ek iş yükü olarak da karşımıza çıkabilmektedir. Ürün grubu özelinde avantaj ve dezavantajlar olabilecektir. Genel itibarıyla en önemli olarak görülen avantaj ve dezavantajlar bunlardır.”

Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere katılımcı; antrepo rejimi kapsamında sınırsız bir süre ile bekleme hakkına sahip olan eşyanın vergilerinin ötelenerek daha sonra tahsil edilmesinin firmalara önemli bir katkı sunacağına değinmiştir. Bununla birlikte eşya her ne kadar yurtdışındaki bir eşya gibi değerlendiriliyor olsa dahi firmaların ihtiyaç duyması halinde temin ve tedarik sürecindeki hızın katkı sağlayarak üretime katkı sunacağını da ifade etmiştir. Yani firmaların kendi bünyelerinde bulunan antrepolarda eşyalarının kendi himayelerinde olması ve nihai ürüne ulaşma noktasında ihtiyaç duyulan ara girdilerin temininde lojistik süreç bakımından bir artış yaşanacaktır. Olumlu yönlerin yanı sıra antrepo kurmanın ve işletmenin zorluklarına da değinerek tesis kurulumunun yüksek tutarlı maliyetler içerdiğini ve bununla birlikte gümrük gözetimi ve denetimi altında bulunan eşyaların hareket kabiliyetinde görev alan nitelikli personellerin maliyetlerinin yüksek olması da dezavantaj olarak ifade edilmiştir.

Beyaz Eşya sektöründe önemli bir konuma sahip firmanın ithalat departmanındaki yetkili katılımcı C'ye yöneltilen antrepo kullanımının avantaj ve dezavantajları kendisine sorulduğunda aşağıdaki gibi açıklama yapmıştır.

“Antrepolar dış ticaretin ithalat ve ihracatın vazgeçilmez bir parçasıdır. Tedarik zinciri üzerinde aslında mal hareketinin durdurulduğu bir halkadır antrepo. Bu açıdan çok büyük önem arz etmektedir. İthalatçı tarafından bakıldığında antrepo, üretimde çok kritik bir noktaya sahiptir. Özellikle sipariş odaklı on time çalışan firmalarda malzemenin durduğu yani temel malzemenin üretildiği ara girdi malzemelerin bir nevi depolandığı yer olarak kullanılabilir. En büyük avantajlarından biri bu şekilde ifade edilebilmektedir. Şöyle ki eğer herhangi bir müşteri siparişi olduğunda firma o malzemeyi bir sonraki üretim için sınırsız bir süreyle antrepoda muhafaza etme hakkına sahip olmaktadır. Bu anlamda malzemenin gümrük vergisini ödmeden yani onun kati ithalatını yapmadan, stoklara almadan tutulan bir depolama sahası olarak düşünülebilir. Bir sonraki sipariş alındığında hemen gümrük işlemleri tamamlanarak, vergilerini ödeyip, millileştirerek malzeme stoklara alınıp firma stok maliyetlerine de bunu yansıtmadan on time üretime sokulabilmektedir. Bu açıdan büyük faydası var antreponun.

Bizim kullandığımız antrepo kendi bünyemizde yer alan A tipi genel antrepo. Özellikle karayolu ithalatlarımızda, parsiyel ithalatlarımızda ve full araç ithalatlarımızda yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. Gümrüğe denizyoluyla gemi ile gelen malzemeleri de transit aktarmalar yaparak üretim siparişi durumuna göre yine antrepoya alarak sınırsız bir süreyle antrepo beyannamesi vererek tutabilmekteyiz. Bu açıdan da çok fayda sağlamaktadır. Dış ticaret açısından pozitif bir etkisi vardır. En büyük artısı üretimi destekleme açısından oluyor. Yani imalatçının üretim girdilerini azaltan en pozitif ve önemli artılardan biri antrepo olarak karşımıza çıkmaktadır. Üretici firmalar tesislerinin her metrekaresini üretim amaçlı kullanma gayesi içerisinde ki üretim maliyetlerini düşürebilsinler. Onlar için depolama amaçlı kullanılan her metrekaresi ekstra bir maliyet anlamına gelmektedir. Üretimde bir negatiflik yaratan olumsuz faktör demektir.

Antrepolar bu açıdan üreticiyi çok olumlu yönde desteklemekte, üretim maliyetlerini düşürmektedir. Üretici firmalar açısından depolama maliyetlerini düşürdüğü ve stok giderlerini düşürdüğü için bu açıdan çok büyük etkisi olduğu söylenebilmektedir.

En önemli dezavantaj ise firma bünyesi dışında kullanımı yapılan antrepoların belirli bir fiyat tarifi olmamasından dolayı maliyet açısından yüksek tutarlı harcama kalemleri oluşturmalarıdır. Limanlar ve geçici depolama alanları özellikle bu noktada fiyatlandırma açısından olumsuz etki göstermektedir. Ayrıca sipariş iptali durumunda ilgili eşya yeni bir üretimde kullanılmayacak ve tekrar iade edilemeyecek ise imha edilmek istenmesi esnasında oluşan masraflar ve bürokratik süreçler yaşanan dezavantajlar olarak gösterilebilmektedir. Bu süreçlerin kısaltılarak daha pratik hale getirilmesi sanayiciler açısından daha olumlu sonuçlar doğuracaktır.”

Katılımcı tedarik zincirine vurgu yaparak antrepo kullanımının bu aşamada nedenli önem arz ettiğini vurgulayarak, sipariş odaklı üretimlerde ihtiyaç duyulan ara girdilerin tedarik sürecinde yaşadıkları zaman kazancının önemine değinmiştir. Bunun yanı sıra kendi firma bünyelerindeki alanları depolamaya ayırmak yerine üretim tesisi olarak kullanarak hem metrekare bazında kazanç elde ettiklerini hem de ödemekle yükümlü oldukları vergileri düşümlü şekilde gerçekleştirerek maliyet açısından artış yaşadıklarını ifade etmiştir. Üretim açısından bu kadar kritik bir şekilde kullandıkları antrepoların belirli bir ücret politikasına sahip olmamalarının firmalarının maliyetleri açısından kimi zaman olumsuz bir etkide doğurduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte özellikle tasfiye işlemlerinde yaşadıkları bürokratik süreçlerin uzun sürmesi de katılımcının iş akış sürecinin uzamasına ve maliyetlerinin yükselmesine de sebebiyet veren bir diğer unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.

İhracat odaklı ithalat yaparak katma değer yaratan tekstil odaklı faaliyet gösteren firmanın ithalat departmanındaki yetkili katılımcı D kendisine yöneltilen antrepo kullanımının avantaj ve dezavantajları nelerdir sorusunu şu şekilde ifade etmiştir.

“Tekstil firması olduğumuz için yoğunluklu olarak ihtisas gümrükleri ile çalışmaktayız. Buna bağlı olarak da ihtisas gümrüklerine bağlı antrepolar ile süreci yönetmekteyiz. Bir süre antrepo kullanımını bırakarak sadece dahilde işleme rejimi kapsamında işlemlerimizi yürütme kararı aldık. Ancak geriye dönüp baktığımızda büyük bir iş yükü oluşturduğunu ve bu tarz çalışırken efor kaybettiğimizi fark ettik. Tekrar antrepolar ile çalışmaya başladık. Antrepo kullanımının en büyük avantajı transit ticaret yapma hakkının olması ve vergi avantajı sağlıyor olmasıdır. İthal edilen ürünleri millileştirmeden tekrar yurtdışındaki mağazalara sevk ediyoruz. Yapılan ithalatların minimum %75’i tekrar ihracata konu olduğu için maliyet açısından bir kazanç elde etmekte ve ihracat maliyetlerini düşürmekteyiz. Bu açıdan antrepo kullanımı büyük bir avantaj sağlamaktadır. Lojistik merkezlere yakın antrepo kullanımı ise ayrı bir avantaj sağlamaktadır. Firma olarak antrepolar ihracat amaçlı kullanıldığı için vergisiz işlemler yapabiliyor olunması Türkiye’nin dış ticaretine de avantaj sağlamaktadır.

İhtisas gümrüklerindeki antrepoların doluluk oranlarının yüksek olması ithal olarak getirilen ürünlerin limanlarda uzun süreli beklemesine sebep olduğundan oluşan ardiye tutarları yüksek maliyetler oluşturmaktadır. Antrepolar serbest depolar gibi işlemediğinden sürekli gümrük müdürlükleri gözetimi ve denetimi altında olması kimi zaman bürokratik işlemlerin uzamasını ve iş akış hızını yavaşlatabilmektedir. 7/24 çalışan bir antrepoya sahip olmak bu aşamada süreci yavaşlatmaktadır. Bu çalışma saatlerine bağlı olarak da ek iş yükü oluşması firma açısından dezavantaj olarak bir maliyet kalemi oluşturmaktadır.

Antrepo rejimi aslında diğer tüm teşvikli rejimler sıkı bir rejim olduğundan uygulamaların kolaylaştırılması ihracata yönelik antrepo kullanımı daha iyi hale getirecektir. Bu sayede hem firmaların ihracat değerleri hem de Türkiye dış ticareti olumlu yönde etkilenecektir.”

Katılımcının deneyimlerini açıklayacak olursak; antrepo kullanım aşamasında yaptıkları ithalatların neredeyse tamamına yakın bir kısmını ihracat odaklı kullandıkları için vergisel anlamda büyük önem arz ettiği vurgulanmıştır. Bununla birlikte transit ticaret hacimlerinin yüksek olması da antrepo kullanmalarının bir diğer önemli avantajı olmuştur. Bunun yanı sıra sektörel olarak ihtisas gümrükleri ile çalışmak zorunda olduklarından ötürü ihtisas gümrüklerine bağlı antrepoların doluluk oranlarının yüksek olması sebebiyle kimi zaman ithal yüklerini limanlardan çekmekte zorluk yaşadıklarını ve bunun bir sonucu olarak da yüksek tutarlı ardiye ücretleri ödemekle mali açıdan giderlerini arttırdığını ifade etmiştir.

Yetkilendirilmiş gümrük müşavirliği ve antrepo işletmeciliği gibi farklı alanlarda görev yapan katılımcı E, kendisine yöneltilen antrepo avantaj ve dezavantajları nelerdir sorusu hakkındaki düşüncelerini aşağıdaki gibi dile getirmiştir;

‘Antrepo denildiğinde muadili olarak geçen geçici depolama yerleri ve serbest bölgelerde aslında antreponun vazgeçilmez birer parçası olarak düşünülmelidir. Uluslararası arenada önemli bir yeri olan antrepoların işleyişi bulundukları ülkelerin genel hatlarıyla kanunlarının oturup oturmadığına bağlı olarak değişiklik gösterebilmektedir. Amaç bu alanların dışına eşya çıkışı olduğunda vergiyi tahsil etmek olduğundan dolayı bürokratik işlemler kimi zaman bazı ülkelerde görmezden gelinmektedir. İlk olarak 1976 yılında Fransa’da bir tren istasyonu yakınlarında kurularak ortaya çıkan antrepolar giriş kapısı anlamına gelen ‘entrepot’ olarak adlandırıldığından tren istasyonu yakını tercih edilmiştir. Türkiye’de ise 1984’te ilk antrepo benzeri olarak kullanılan yer güvenli alan olarak adlandırılmakta ve Avrupa’dan getirilen arabaların depolandığı ve vergisi ödenene kadar devlet gözetiminde bulunan eşyanın serbest hareket etmeden tutulduğu yer olarak karşımıza çıkmaktadır. Antrepolar aslında geçici kabul yeri olarak nitelendirilirken ticaretin gelişmesiyle devlet elinde bulunan bu yerler özel sektöre devredilerek gözetim yine devlet himayesinde yapılmakta ancak denetim görevi özel sektördeki işleticiye devredilmiştir. Bu hareket ile devlet artık antrepo sahasındaki işlemden işleticiyi sorumlu tutmaya başlamıştır. Yıllar içerisinde ticaretin değişimi ile YGM kurumu ortaya çıkmış ve devlet kendi elinde tuttuğu gözetim yetkisini kısmi olarak bu görevi ifa eden yetkilendirilmiş gümrük müşavirlerine vermiştir. Artık YGM’ler

devlet adına kısmide olsa gözetim yapmakta ve işleticinin yaptıklarını devlete rapor etmeye başlamıştır.

Uluslararası ticaretin yoğun olduğu ve konum olarak da transit ticarete elverişli bir lokasyona sahip ülkemizde antrepoculuğun önem yüksektir. Antrepo sayılarının az olması rekabet seviyemizi Avrupa'ya kıyasla yetersiz kılmaktadır. Ülkemizdeki antrepoların büyük bir kısmı serbest dolaşıma giriş maksatlı ve transit ticaret maksatlı kullanılmakta. Yani antrepo sayılarının az olması ve doluluk oranlarının yüksek olması eşya sahibi firmaları getirdikleri eşyaların ithalatını bir an evvel yapmak zorunda bırakmaktadır. Buna bağlı olarak da firmalar oluşan yüksek maliyet giderlerini satacakları ürüne yansıtarak nihai tüketiciye pahalı ürün satarak kapatmaya çalışmaktadır. Türkiye aslında aktarma istasyonu konumunda bulunan bir ülke konumuna sahiptir. Bu yüzden şu an ki antrepo sayısının minimum üç katına çıkararak transit ticaretten gelir elde etmek gerekmektedir. Antrepoculuğu en verimli bu şekilde kullanarak avantaj sağlamak mümkündür. Hiçbir sektöre zararı olmadan aksine sayılarının azalması ile ülke ekonomisinde büyük buhran yaşatabilecek kadar önem arz etmektedir. Örneğin Kuzey'de yaşanan mevcut savaştan dolayı oraya gitmesi gereken eşyalar lojistik açıdan ülkemizdeki antrepolarla istiflenerek zaman kazanımı ve maliyet gideri olarak avantaj sağlamaktadır. Ya da Avrupa'ya gidecek olan eşyaların olası bir savaş durumunun yaşanması halinde yine jeopolitik olarak kritik bir konumda olan ülkemizde depolanması kaçınılmaz bir avantaj yaratacaktır. Panama kanalında yaşanan gemi kazası neticesinde Dünya ticaretinin duracak seviyelere kadar gerilemesi de bir başka örnek olarak verilebilir. Transit ticaret alanında antrepoları daha aktif ve katma değeri yüksek bir şekilde kullanıyor olmamız covid döneminde tüm Dünya'nın ihtiyaç duyduğu girdileri lojistik konum avantajımızı kullanarak lehimize çevirme imkânı noktasında büyük önem arz etmektedir. Bu açıdan bakıldığında önümüzdeki beş yıl içerisinde aktif antrepo sayısının iki binlere çıkması gerekmektedir. Bu rakam şu an için korkutucu olarak görünse de İstanbul, Gebze, Dilovası gibi sanayi yoğunluğu olan bölgelerdeki antrepoların tıka basa dolu olması eşya getiren firmaların fayda/maliyet açısından rahat hareket etme kabiliyetlerini sektöre uğratacaktır. Sayılarının yetersiz kalması sebebiyle önceden işleticilerin kullanıcı aradığı zamanlara kıyasla artık kullanıcılar antrepo aramak zorunda kalmış ve eşyalarını direk ithal ederek yüksek vergileri tek seferde ödeyip maliyetlerini yükselmektense normalin üstünde ardiye ücretleri ödemeyi kabullenme yoluna gitmişlerdir. Antrepo kullanım artılarına 99 tane var denilebildiği noktada eksi yönlerine 1 tane var denilebilir. O da sayılarının artması ile devlet kanadının kontrol mekanizmasında oluşması muhtemel aksaklıklardır. Çünkü antrepo sayılarına bağlı olarak kamuda bir iş yükü oluşacak ve buna bağlı olarak da yapılacak denetimler için antrepo ile ilgili faaliyet gösteren her şubede ek bir personel gider kalemi ortaya çıkacaktır. Özel sektör her ne kadar katma değer sağlasa bile oluşan iş gücü yetersizliği ile devlet bir külfet altına girmiş olacaktır. Ancak günümüzde artık her şey elektronik sistemler aracılığıyla yönetildiği için devletin çok da büyük zorluklar yaşamayacağı da bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır. Avrupa'ya kıyasla rekabet gücümüzü artırma noktasında D tipi antrepo kullanımına başlamamız gerekmektedir. Avrupa'da aktif olarak kullanılan D tipi antrepoların ne yazık ki ülkemizdeki karşılığı şu an için sıfır. D tipi antreponun ana kuralı gümrüğün her an ulaşabildiği bir veri sistemine sahip olması ve giriş esnasında kayıt yoluyla beyan hakkının bulunuyor olmasıdır. Bu şekilde işleyen bir antrepoda eşyası bulunan firmalar eşyayı antrepo olarak addedilen alanlardan çıkardığı esnada değil satışını gerçekleştirdikten sonra vergilerini ödeme hakkına

sahip olduğu için maliyet anlamında finansal açıdan büyük kazanç elde etmektedirler. Ülkemizde en azından YYS sahibi firmaların bu tarz antrepolarına sahip olarak kullanmaları üretimde mali açıdan büyük kazançlar sağlayacaktır.'

Antrepo iş akış şemasında farklı birimlerde uzun yıllar görev yapan katılımcı antrepoların ne denli büyük bir öneme sahip olduğuna ısrarla vurgu yaparak aslında sayılarının çok daha fazla olmasına değinmiştir. Bununla birlikte Avrupa'da yoğun bir şekilde kullanılan D tipi antreponun ülkemizde faaliyet göstermeye başlaması gerektiğini savunarak bu sayede üreticiye finansal açıdan oldukça yüksek bir katma değer sunacağını ifade etmiştir. Ayrıca jeopolitik olarak çok önemli ve değerli bir konuma sahip Türkiye'nin aslında antrepo kullanımını transit ticaret çerçevesinde ele alarak yeniden değerlendirilmesi ile uluslararası arenada dış ticarete yön verecek kadar yüksek potansiyelin açığa çıkacağını ifade etmiştir.

Gümrük Müşavirliği sektöründe görevli Katılımcı F, hizmet verdikleri dış ticaret şirketlerinin faaliyetleri esnasında kullandıkları antrepoların avantaj ve dezavantajları hakkındaki görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir.

'Gümrük kanununda yer alan rejimlerden ekonomik etkili olan gümrük rejimleri altında yer alan antrepo rejimi, uygulama açısından da ekonomik etkilidir. Türkiye lojistik üssü bir özelliğe sahip ülke konumundadır. Bu özelliğin avantajlarının kullanılması gerekmektedir. Antrepolarda eşyanın süresiz bekleme hakkı olduğundan yurtdışından getirilen bir eşyanın antrepo içerisinde bekletilmesi ve yeni bir müşteri bulunana kadar depolanması büyük bir avantajdır. Geçici depolama yerlerinde belirli süreler içerisinde eşyanın bir gümrük rejimine tabi tutularak çıkarılması gerekmektedir ancak antrepolarda böyle bir zorunluluk olmadığı için bu büyük bir avantaj olarak kullanılmaktadır. Geçici depolama yerleri kısa vadeli işlemler için kullanılmaya daha uygun olduğundan antrepolar kısa vadeli işlemler için değil daha uzun süreli beklemesi gereken eşyalar için kullanıldığından amacına daha uygun hizmet etmiş olacaktır. Türkiye konum bakımından lojistik üs olarak kullanılabilir. Örneğin Almanya'dan getirilen eşya burada antrepoya konularak transit ticaret kapsamında diğer bölgelere dağıtılabilir. Buda Türkiye'ye dış ticarete depolama merkezi konumunda önemli bir avantaj sağlamaktadır. 2011 yılında yapılan mevzuat değişikliği kapsamında global elleçleme hakkının getirilmesi de bir avantaj sağlamaktadır. Çin'den getirilen takım elbisenin antrepoya alınması ve serbest dolaşımda bulunan kravat iğnesi ile elleçleme işlemi neticesinde set halinde Rusya'ya satılmak istenilmesi antreponun ana kullanım amaçlarından ve avantajlarından bir tanesi olarak gösterilebilmektedir. Antrepolar firmaları rahatlatıcı ve onlara ticari faaliyetlerinde nefes aldırıcı imkânlar sunmaktadır. İthalî ön izne bağlı bir eşyanın antrepoda muhafaza edilmesi ve evraklarının temin edildiği süreye kadar burada sınırsız bir şekilde bekleme hakkının olması ilgili eşyanın limanlarda ya da havalimanında uzun süre bekleyerek yüksek ardiye masraflarının oluşmasını engellemektedir. Bir başka avantaj ise E tipi antrepolarda karşımıza çıkmaktadır. Yeni bir tesis kurulumu için gerekli olan ekipmanların hepsi için ayrı ayrı beyanname vererek işleme tabi tutulması hem iş akışı açısından

zaman kaybı yaratacak olup hem de maliyet açısından firmaya külfetli gelecektir. Ancak bu gibi durumlarda tüm tesisinin antrepo sahası olarak addedilmesi ile ithal edilmek istenilen makinelerin tamamının tek seferde bir beyana bağlanarak işlem görmesi firma lehine hem mali açıdan hem iş takibi açısından önemli avantaj sağlayacaktır. Buradan da anlaşılabileceği üzere ihtiyaca uygun antrepo kullanımının tercih edilmesi ekonomik etki bakımından önem göstermektedir. Çünkü antrepo çeşitleri oluşabilecek farklı ihtiyaçlara göre belirlenmiştir.'

Katılımcı F'nin aktardığı bilgiler neticesinde çıkarılan sonuç Türkiye'nin konum bakımından lojistik üssü olarak kullanılması ve buna bağlı olarak da transit ticaretin merkezi haline gelmesi büyük bir kazanım olduğudur. Bununla birlikte antrepo çeşitlerinin aslında dış ticaret firmalarının ihtiyaçlarına göre şekillendiği ve antrepo kullanılma aşamasında öncelikli olarak ihtiyacın belirlenerek buna uygun bir antrepo türünün kullanılmasının hem iş takibi açısından hem de firmaya sağlayacağı maliyet avantajı açısından büyük katkı sağlayacağı önemle vurgulanmıştır. Bu şekilde antrepo kullanmanın ayrıca havalimanı ve gemi limanlarında oluşması muhtemel yüksek tutarlı ardiye ücretlerinin aza indirgenerek mali açıdan katkı sağlayacağı da açıkça ifade edilmiştir.

Kamuda uzun süre görev aldıktan sonra özel sektörde faaliyetlerine devam eden katılımcı G kendisine yöneltilen antrepo kullanımının avantaj ve dezavantajları ile dış ticaret ekseninde yarattığı etkiyi tecrübeleri ışığında şu şekilde ifade etmiştir.

'Antrepoları iki yönden bakmak gerekir. Birincisi devlet kanalı yönünden, ikincisi ise özel sektör ticaret erbabı yönünden. Antrepolar her ne kadar TGB içerisinde bulunsalar dahi içerisinde muhafaza edilen eşyalar vergileri bakımından yurtdışındaki eşyalar gibi değerlendirildiği için serbest dolaşıma gireceği zamana kadar devletin gözetimi altında bulunmaktadır. Eşya antrepoya alındıktan sonra; ithalat yolu ile serbest dolaşıma girmesi, bir başkasına devredilmesi, elleçleme işlemine tabi tutulması, transit ticaret kapsamında işlem görmesi veya mahrece iade edilmesi gibi işlemler öncesinde devletin gözetimi altında olduğundan ekonomik etki bakımından önemlidir. Bununla birlikte yönetmelik kapsamında yapılan düzenlemeler ile antrepolar 7/24 kameralar ile izlenmektedir. Kör nokta kalmayacak şekilde kameraların aktif olması ve bu bağlamda olası bir eksikliğin tespit edilmesi ağır kusur olarak sayılabileceğinden dolayı ilgili gümrük gözetiminde eşyanın ne denli sıkı bir denetimde olduğu da verilen önemi göstermektedir. Özel sektör açısından olumlu tarafları ise eşyanın antrepoda süre sınırı olmadan bekleme hakkına sahip olmasıdır. Bu hak dış ticaret firmalarına finansal maliyet açısından olumlu bir katkı sunmaktadır. İlgili eşyaya ait vergi ödemeleri gerçekleşinceye kadar finansal güç elde etmek için antrepolar tercih edilmektedir. Ticaret erbabı açısından eşyanın güvenli bir şekilde depolanması da önem arz etmektedir. Gümrük gözetimi altında YGM kontrolünde olan bir alanda eşyanın depolanması bu açıdan ticaret erbabının lehine bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Uluslararası ticaret artık ithalat ve ihracatın dışına çıkarak farklı bir şekil almıştır. Örneğin bir AB üyesi ülkeden getirilen eşyanın antrepoda muhafaza edildikten sonra Asya ülkelerine satılması transit ticaretin önemi

göstermektedir. Antrepoya alınan bu tarz bir eşyanın elleçleme işlemine tabi tutularak işlem görmesi ve bu şekilde transit ticarete konu olması ciddi bir avantaj sağlamaktadır. Ayrıca havalimanı ve gemi limanlarındaki geçici depolama yerlerinde karşılaşılan yüksek ardiye ücretlerine katlanmak yerine eşyanın Türkiye'ye geldiği ilk aşamada ithalatı yapılmayacak ise herhangi bir laboratuvar veya Tareks işlemleri olacaksa bu esnada eşyanın antrepoda beklemesi maliyet açısından olumlu bir katkı sunacaktır. Bu durum neticesinde ise ticaret erbabı lehine yurtdışındakilerle rekabet etme açısından maliyet avantajı doğacağından hem katma değeri yüksek hem de Türkiye ekonomisine daha yüksek katkı sunan bir ticaret gerçekleştirilebilecektir.'

Katılımcının ifade ettiği görüşlerinden de anlaşılacağı üzere antrepo kullanımı ticaret erbabına hem maliyet açısından bir avantaj sağlamak hem de transit ticaret kapsamında faaliyet gösterirken eşyanın elleçleme işlemi ile yeni bir kazanım elde etmesi açısından ne denli öneme sahip olduğunu sergilemektedir. Bununla birlikte antrepo rejimi kapsamında değerlendirilen eşyanın gözetim altında tutulmasının yaratacağı ekonomik etkiden ötürü önemi de açıkça ifade edilmiştir.

Tablo 11: Karşılaştırmalı Katılımcı Görüşleri Tablosu

Katılımcı Kodu	AVANTAJLAR										DEZAVANTAJLAR						
	Vergi/Finans	Teknik Donanım	Konum	Taşımacılık Maliyeti	Süresiz Depolama	Tedarik Süreci	Güvenlik	Transit Ticaret/İhracat	Elleçleme	Ön inceleme	Güvenlik	Teminat	Cezai Yaptırım	Maliyet	Teknik Donanım	Yüksek Depolama Ücreti	Yasal Prosedür
A	+	+	+	+	+					+	+	+	+				
B	+				+	+	+					+		+	+		
C					+	+										+	+
D			+					+									+
E	+	+	+					+									+
F	+		+		+			+	+	+							
G	+				+		+	+	+	+							
	5	2	4	1	5	2	2	4	2	3	1	2	1	1	1	1	3

Tablo 11'e bakıldığında katılımcı görüşlerini daha detaylı analiz etmek mümkündür. Katılımcılara antrepo çerçevesinde yürüttükleri görevleri gereği yöneltilen antrepo kullanımının avantajları nelerdir sorusuna verdikleri cevaplara bakıldığında; Firmalar lehine vergisel anlamda katkı sağlaması ve süresiz şekilde eşya depolanmasının mümkün olması en önemli kriterler olarak ortaya çıkmaktadır. Bunun yanı sıra katılımcılara antrepo kullanımının Türkiye dış ticaretini nasıl etkilediği sorusu yöneltildiğinde ise bir diğer avantaj kriterlerinden transit ticaretin kolay bir

şekilde yapılması ve antrepo kullanımının bu açıdan daha etkin kullanıldığı görülmektedir.

Antrepo kullanımının dezavantajları nelerdir sorusu yöneltildiğinde katılımcıların nadir sorunlar ile karşılaştığı aslında antrepo kullanımının firma lehine büyük ölçüde katkı sağladığı görülmektedir. Ancak yasal prosedürlerin fazla olması ve antrepoya alınan eşyaya ait teminat tutarlarının yüksek olması bir olumsuzluk olarak ifade edilmektedir.

Tüm katılımcılar ile yapılan görüşmeler neticesinde varılan sonuç şudur ki; antrepo kullanım oranının yüksek olması üretici açısından her zaman finansal açıdan büyük katkı sağlayarak mali güç konusunda destekleyici olmuştur. Vergisel anlamda firmaların bütçelerinde oluşabilecek yüksek miktartlı harcama kalemlerinde görülen düşüş ise nihai tüketiciye ulaşan ürün özelinde fiyatlara yansiyarak lehte bir durum sergilemektedir. Bununla birlikte antrepo rejiminin ara rejim olmasından kaynaklı doğası gereği transit rejime de destek olması aslında hem firmalar açısından hem de ülke ekonomisine sağlayacağı katkı açısından büyük önem arz etmektedir. Özellikle lojistik konumlandırmaları doğru yapılan antrepoların üretim sürecindeki zincir halkalarını birbirine bağlama noktasında yine hem maliyet hem de zaman kazanımı açısından da değerini ortaya koymaktadır. Zaman kazanımı ile üretimdeki süreklilik devam edeceğinden ticaretin sekteye uğramaması da yine mali açıdan gider kalemlerinde azalma yaşanmasını sağlayacaktır. Ancak antrepoların ekonomik bağlamda sağladığı bu avantajları ele alırken hem işletici firma adına hem de kullanıcı firmalar adına yaşanması muhtemel olumsuzluklar göz ardı edilmeden gerekli önlemler kapsamında faaliyet göstermesi daha kapsamlı ve sürekli fayda sağlaması açısından kritik bir değere sahiptir. Nitekim çok basit görünmesi muhtemel antrepo sahasında çalışacak personel seçimi konusu, mevzuat gereği sağlamakla yükümlü teknik gerekliliklerin eksikliği veya yanlış tercih edilmesi bile ciddi yaptırımların uygulanmasına zemin hazırlayabilmektedir.

SONUÇ

Hazırlanan bu çalışma ile elde edilmek istenilen amaç ekonomik etkili bir rejim olan gümrük antrepo rejimi kapsamında antrepo kullanımının olumlu ve olumsuz yönlerini belirlemek olmuştur. Bu amaç doğrultusunda antrepo kullanımında belirleyici faktörleri tespit ederek bu faktörler üzerinde yoğunlaşarak değerlendirme yapılmıştır. Çalışma içerisinde yer alan başlıklar her ne kadar farklı konular altında yer alarak akademik çalışmalara konu edilmiş olsa dahi konu bütünlüğü açısından ortaya konulan bu çalışma ile daha kapsamlı bir şekilde konu tartışılmıştır. Bu özelliği ile kamu ve özel sektör kanallarının tecrübe ve düşünceleri araştırmacının yorumlarıyla aktarılmıştır. Yurt dışı Ticaret Müşavirlikleri (18 ülke) ile yapılan görüşmeler neticesinde Dünya ülkeleri ile kıyaslama yaparak Türkiye’de kullanılan gümrüklü antrepo sisteminin farklılıkları saptanmıştır. En önemli kriterlerden biri olan süresiz depolama özelliği ile birçok ülkeden ayrılan ve bu noktada firmalara zaman kazanımı anlamında önemli bir avantaj sağladığı görülmektedir.

Teknolojinin gelişimi her geçen gün artarak insan hayatına büyük ölçüde etki etmektedir. Buna bağlı olarak da küçülen dünya ekseninde dış ticaretin büyümesi de kaçınılmaz bir gerçektir. Bu aşamada dış ticaretin belkemiği olarak nitelendirilebilecek olan antrepolar, mali açıdan firmalara finansal destek sağlamaktadır. Nitekim dünya geneline bakıldığında ülkelerin antrepo kullanımını tercih etme noktasında en önemli kriterin finansal kazanç olduğu görülmektedir.

Dış ticaret faaliyetinde bulunan firmalar açısından sıkça karşılaşılan temel sorun vergilendirme olarak karşımıza çıkmaktadır. Tam olarak bu noktada antrepo kullanımının yaygınlaştırılması, vergileri erteleme imkânı sunduğu için önem arz etmektedir. Yurt dışından TGB sınırları içerisine getirilen eşyanın serbest dolaşıma girişi esnasında ödemekle yükümlü olunan vergi miktarları kimi zaman eşya bedeli kadar bir tutara yakın olmaktadır. Bu esnada antrepo kullanımı ile düşümlü/kısmi ithalat yapılarak tek seferde yüksek tutarlı vergiler ödemek yerine parça parça vergi ödemesi yapmak ticaret erbabına finansal açıdan katkı sağlayacaktır.

Taşımacılık olarak düşünüldüğünde ise ihtiyaç duyulan eşyanın temin/tedarik aşamasında üretimde oluşması muhtemel gecikmeleri önlemek adına antrepo kullanımı önemli bir katkı sağlayacaktır. Hız faktörü her geçen gün firmalar açısından daha fazla önem kazanmakta ve firmaların sürekliliği noktasında etkin rol oynamaktadır. Nitekim nihai ürüne ulaşma sürecinde ihtiyaç duyulan ara mamul

temininde zaman faktörü önemli bir üretim kriteri olmuştur. Aksi halde üretim işlemi sonucunda oluşan harcama kalemlerinin yüksek tutarlara sahip olması nihai ürün üzerinde tüketiciye olumsuz yönde yansıyacaktır. Sonuç olarak antrepo kullanımı firmanın fiyat belirleme politikasında etkin bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Üretici firmaların tesislerinde özel depolama alanları kullanmak yerine her metrekaresinde üretim yapma arzusu hem katma değerli eşya üretilmesi hem de üretimin artması yönünde kritik bir değere sahiptir. Bu aşamada depolama konusunda oluşabilecek harcamalar üretime ayrılarak firma lehine avantaj oluşturulmaktadır. Ayrıca eşyanın türü bakımından özellik arz etmesi firmaların buna uygun depolama yapmalarını gerektirecektir. Bu duruma uygun depoların inşa edilmesi masraflarını arttıracığından bu tür eşyalar için özel olarak tasarlanmış antrepoların kullanımı daha uygun olacaktır.

Türkiye'nin dış ticaretinde ihracatın ne denli önemli olduğu ve artış gösterdiği açıkça bilinmektedir. Ancak artan ihracat değerlerinin ithalata bağlı bir şekilde artış göstermesi dolaylı yoldan dahi olsa antrepo kullanımının katkı sunacağını göstermektedir. Antrepo kullanımı dahilinde işleme rejimine benzer özellikte kullanılabilirdiğinden, önemli bir avantaj olmaktadır.

Sonuç olarak dış ticaret işlemlerine baktığımızda antrepo kullanımı firmalar açısından yüksek tutarlı harcama kalemlerini ortadan kaldırmaktadır. Bu maliyetlerin azaltılması antrepoların verimli ve etkin kullanımı aşamasında belirleyici faktör olmaktadır. Özellikle ithali ön izne bağlı olan eşyaların evrak temin aşamasında gemi veya hava limanlarında bekletilerek yüksek ardiyelere maruz bırakılmasına karşın antrepo kullanımı bir diğer verimli kullanım imkânı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yapılan bu çalışma ile savunulan tez; antrepoların dış ticarete aktif rol oynaması ve katma değerli ürün elde etme konusunda ekonomik etki yaratacağı yönündedir. Özellikle nihai ürüne erişimde maliyet düşürücü faktörlerin başında yer alan antrepolar bu etkileri sayesinde tüketiciye yansıyan fiyat bazında kritik bir değer olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca Türkiye'nin jeopolitik konumunu göz ardı etmeden daha etkin bir şekilde kullanarak mevcut antrepo sayılarını arttırmaya yönelik bir girişimde bulunmak transit ticareti geliştirecektir. Bu gelişim ile AB ülkelerine kıyasla tedarik zinciri ve depolama alanlarında dış ticarete yön veren ülke olma özelliğini ortaya koyacaktır. Bunun yanı sıra sadece ihracat ve ithalat olarak değil transit ticaret kapsamında da değerlendirilmesi gerekmektedir. Avrupa ile Asya arasındaki köprü özelliğinden ötürü daha yüksek gelir elde ederek, dış ticaret hacminin

pozitif yönde olmasını sağlayacaktır.

Bu veriler ışığında varılmak istenilen; antrepoların mevcut sistem içerisinde verimli kullanılıp kullanılmadığını tespit ederek küresel rekabet ortamında ülke ekonomisi adına ne gibi kazanımlar sağlayacağıdır. Mevcut antrepo sayılarının arttırılmasının teşvik edilmesi ve yasal prosedürlerin daha aza indirilmesiyle kullanılan antrepo sisteminin büyük ölçüde dış ticarete yön verecek kadar etkili bir rejim olduğu tespit edilmiştir.

Gelecekte antrepo uygulaması ile ilgili yapılacak olan çalışmalarda; özellikle lojistik merkezli konumlandırılan Hırvatistan örneğinde olduğu gibi sistemin örnek alınması yararlı olacaktır. Antrepo uygulaması sadece firmaları finansal anlamda rahatlatıcı özelliğe sahip olarak değil aynı zamanda transit ticaret odaklıda düşünülmesi gerekmektedir. Sistemin bu amaçla geliştirilmesinin ülkelerin ekonomisine dış ticaret zemininde yeni bir katma değer katacağı öngörülmektedir. Antrepo rejimi ile ilgili yapılacak olan çalışmalarda detaylı bir araştırma yapılmasının Türk dış ticaretinin ‘rekabetçi’ olma özelliğinin küresel boyutta ortaya çıkacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akın, A. C., (2017). Gümrük İşlemlerinde Beyan Öncesi Eşyanın Muayene Edilmesini Gerektiren Nedenler ve Bu Hakkın Kullanılmasının Sağlayacağı Faydalar. *Gümrük ve Ticaret Dergisi*, (10), 90-93.
- Altıntaş, H. (2018). *Gümrük Vergilerinin Yapısının, Türkiye Gümrük ve Avrupa Gümrük Mevzuatı Çerçevesinde Karşılaştırılması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi.
- Arlı, E. (2009). *Uluslararası Fiziksel Dağıtımda Antrepo Sahipliğinin İhracat Yapan İşletmelerin Performansına Etkileri*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi.
- Arslandere, M. ve Sayın, A. A. (2020). Dış Ticarete Antrepoların Güvenli ve Etkin Yönetilmesi Kapsamında Kamera Sistemi Uygulamaları. *Turkish Studies Economy*, 749-766, 2.
- Atiker, M. (2005). Antrepo. Konya Ticaret Odası / Etüd-Araştırma Servisi.
- Atiker, M. (2011). Ulaştırma Hizmetleri Alanı / Gümrük Mevzuatı. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı
- Atiker, M. (2015). Antrepo Rejimine Tabi Tutulan Eşyaya İlişkin İşlemler. Risk Yönetimi ve Kontrol Genel Müdürlüğü / Elektronik Gümrük İşlemleri Dairesi.
- Bayram, O. (2020). *Türkiye'de Serbest Bölgelerin Rolü ve Antrepo Rejimi*. Akademisyen Yayınevi.
- Baysal, M.A. (2007). *Gümrük Uygulamalarının lojistik Maliyetler Üzerine Etkisi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Bedlek, P. (2022). *Uluslararası Ticaret ve Lojistik İle Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi Anabilim Dallarında Yazılan Tezlerin İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Tarsus: Tarsus Üniversitesi.

- Cebeci, A. K. ve Yılmaz, M. (2013). Dahilde İşleme Rejimi ve Türk Dış Ticareti Üzerine Etkilerinin Analizi (1996-2011). *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(2).
- Coşgun, K. Ö. (2011). Gümrük Antrepoları, Eşyanın Tasfiyesi ve Antrepo Ücretinden Sorumluluk. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 17(1-2), 377-392.
- Demir, A. (2021). *Ulaştırma Sistemleri Çerçevesinde Türkiye'de Karayolu Taşımacılığının İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Demirakça, İ. Z. (2019). *Yetkilendirilmiş Yükümlük Statüsünün Uluslararası Ticaretin Kolaylaştırılması ve Gümrüklü Antrepoların Kullanımına Katkısı: İzmir İli İçin Bir İnceleme*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Demirtaş, Ş. C. (2016). *Serbest Bölgelerin Dış Ticarete Etkileri: Türkiye Üzerine Ampirik Bir Uygulama*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya: Sakarya Üniversitesi.
- Dinç, S. (2017). *Türkiye'de Tarım Ürünlerinin İhtisas Borsası ve Bu Sisteme Bağlı Antrepo İşletmeciliği*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Beykent Üniversitesi.
- Elibol, N. (2015). Yetkilendirilmiş Gümrük Müşaviri'nden Yetkilendirilmiş Yükümlü'ye. *Gümrük ve Ticaret Dergisi*, (5), 14-22.
- Elibol, N. (2015). Yetkilendirilmiş Gümrük Müşavirliği. *Gümrük ve Ticaret Dergisi*, (6), 20-24.
- Erboy, N. (2013). E-Dış Ticaret ve Girişimcilik Üzerine Etkileri. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi (AKAD)*, 5(8), 50-61.
- Erdoğan, O. ve Evintan, O. (2017). Geçici Kabulden Geçici İthalat-Dahilde İşleme Rejimine Geçişte Uygulanan Terminolojiler ve İdari/Adli Müeyyide Tarihçesi. *Gümrük ve Ticaret Dergisi*, (10), 106-111.

- Ertaş; A. (2020). *Gümrüklü Antrepo ve Geçici Depolama Yerleri*. Özdemir Gümrük Müşavirliği Yayınları.
- Gölge, Ç. (2018). Hariçte İşleme Rejiminde KKDF. *Gümrük ve Ticaret Dergisi*, (14), 64-67.
- Gülerci, A. F. (2021). Türk Hukukunda ve Karşılaştırmalı Hukukta Gümrüksüz Satış Mağazaları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 23(2), 1057-1100.
- Kalender, S. (2019). *Antrepoların Performansının Entropi ve Topsis Yöntemiyle Değerlendirilmesi: A Tipi Antrepolar Üzerine Bir Uygulama*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: İstanbul Arel Üniversitesi.
- Keohane R. O. and Milner, H. V. (2002). *Internationalization and Domestic Politics*. Cambridge University Press.
- Kibritçiöğlu, A. (1997). Serbest Bölgelerin Olası Makroekonomik Etkileri ve Bazı Düşündürdükleri. *Liberal Düşünce Dergisi*, 75-88, 6.
- Koçman, T. (2022). Tarafsız Bölgeler (Antrepo).
- Mete, E. ve Yıldız, E. B. (2017). Dahilde işleme rejimi ve cari denge: Türkiye için sektörel bir analiz. *The Journal of International Scientific Researches*, 2(7), 38-51.
- Milner, H. V. (1999). The political economy of international trade. *Annual review of political science*, 2(1), 91-114.
- Özeroğlu, A. İ. (2011). Dış ticaret ve antrepo rejimi. *Anadolu BİL Meslek Yüksekokulu Dergisi*, (22), 33-38.
- Özkardeş, L. (2020). *Ticaretin Kolaylaştırılması Uygulamalarının Firmaların Rekabet Yapısına Etkisi: Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü Üzerine Bir Araştırma*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İzmir: Yaşar Üniversitesi.

- Saraç, M. (2010). Türkiye'nin KKDF gerçeği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (47), 153-172.
- Sevimli, M.C. (2021). *Gümrük Mevzuatı ve Uygulamaları El Kitabı*. Avrupa İşletmeler Ağı İstanbul Merkezi / İstanbul Sanayi Odası.
- Subaşı, M. A. (2009). *Gümrük İşlemlerinin Lojistik Maliyetlere Etkisi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Uslugil, A. (2013). *Serbest Bölge Uygulamalarının Ekonomik Performans Üzerine Etkileri: Mersin Serbest Bölge Örneği*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi.
- Uylukçu M. ve Şedele, U. (t.y.) Ortak Transit ve NCTS Cep Kitabı / Sık Karşılaşılan Sorular ve Cevapları.
- Varol, N. B. (2009). *Dış Ticaret İşlemlerinde Lojistik Uygulamalar Açısından Depo ve Antrepo Yönetimi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Wolffgang, H. M., Harden, K., Heinesson, P., Altemöller, F., Komarov, O. V., Preece, R., ... and Surjono, N. D. (2016). The new European customs law. *World customs journal*, 10, 1.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık San. ve Tic. A.Ş.
- Yılmaz, B. N. ve Adıgüzel, M. (2022). Türkiye'nin Gümrük Rejimi İle İlgili Sorunların İncelenmesi. *Working Paper Series*, 3(1), 25-42.

Mevzuat Kaynakları

- 1 Temmuz 1964 tarih 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu,
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.488.pdf>.
- 25 Ekim 1984 tarih 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu,
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.3065.pdf>.

27 Ekim 1999 tarih 4458 sayılı Gümrük Kanunu,

<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4458.pdf>.

20 Haziran 2001 tarih 4684 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde
Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun,
<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4684.pdf>.

6 Haziran 2002 tarih 4760 sayılı Özel Tüketim Kanunu,

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.4760.pdf>.

21 Mart 2007 tarih 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu,
[https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5607&MevzuatTur=1
&MevzuatTertip=5](https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5607&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5).

7 Ekim 2009 tarih 27369 sayılı Gümrük Yönetmeliği,
<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/yonetmelik/7.5.13472.htm>.

25 Haziran 2013 tarihli 28688 sayılı Tasfiye Yönetmeliği,
<https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=18511&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeligi&mevzuatTertip=5>.

T.C. Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığı Gümrükler Genel Müdürlüğü, Genelge, 24
Mart 2009, 2009/4.

T.C. Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığı Gümrükler Genel Müdürlüğü, Genelge, 18
Mart 2011, 2011/16.

T.C. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Gümrükler Genel Müdürlüğü, Genelge, 17 Ekim
2012, 2012/33.

T.C. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Gümrükler Genel Müdürlüğü, Genelge, 24 Mayıs
2016, 40216608-131.04.

T.C. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Gümrükler Genel Müdürlüğü, Genelge, 14 Mayıs
2018, 85593407-622.01.

T.C. Ticaret Bakanlığı Gümrükler Genel Müdürlüğü, Genelge, 24 Eylül 2018, 85593407-165.01.

T.C. Ticaret Bakanlığı Gümrükler Genel Müdürlüğü, Genelge, 5 Kasım 2020, 40216608-157.02.01.

T.C. Gelir İdaresi Başkanlığı, Edirne Vergi Dairesi Başkanlığı, Mükellef Hizmetleri Grup Müdürlüğü, Özelge, 13 Ağustos 2013, 60938891-155-11.

T.C. Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığı Gümrükler Genel Müdürlüğü, Tasarruflu Yazı, 25 Aralık 2008, .029841.

Resmi Gazete, 14 Şubat 1929, 1119.

Resmi Gazete, 26 Ağustos 1989, 20264.

Resmi Gazete, 20 Aralık 2006, 26382, Dahilde İşleme Rejimi Tebliği.

Resmi Gazete, 8 Ağustos 2017, 30148.

Resmi Gazete, 5 Haziran 2018, 30442, Gümrük Genel Tebliği (Transit Rejimi).

Resmi Gazete, 1 Nisan 2020, 31086.

Resmi Gazete, 10 Eylül 2020, 31240.

EK 1. Gönüllü Katılımcı Formu

T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER
BİLİMSEL ARAŞTIRMA YAYIN ETİK
KURULU

ÖRNEK ARAŞTIRMA GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU

Bu çalışma, “ 4458 Sayılı Gümrük Kanunu Çerçevesinde Antrepo Rejimi Uygulamaları ve Dış Ticarete Etkisi” başlıklı bir tez çalışması olup antrepo uygulamaları hakkında bilgi vererek dış ticaret üzerindeki etkilerine değinme amacını taşımaktadır. Çalışma, Yunus BAŞÜRÜN tarafından yürütülmekte ve sonuçları ile antrepo uygulama olanaklarının gelişimine ışık tutulacaktır.

- Bu çalışmaya katılımınız gönüllülük esasına dayanmaktadır.
- Çalışmanın amacı doğrultusunda, derinlemesine görüşme yapılarak sizden veriler toplanacaktır.
- İsminizi yazmak ya da kimliğinizi açığa çıkaracak bir bilgi vermek zorunda değilsiniz/araştırmada katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır.
- Araştırma kapsamında toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmanın amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacak ve gerekmesi halinde, sizin (yazılı) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır.
- İstemeniz halinde sizden toplanan verileri inceleme hakkınız bulunmaktadır.
- Sizden toplanan veriler elektronik ortamda şifreleme yöntemi ile korunacak ve araştırma bitiminde arşivlenecek veya imha edilecektir.
- Veri toplama sürecinde/süreçlerinde size rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/talep olmayacaktır. Yine de katılımınız sırasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istediğiniz zamanda ayrılabilirsiniz. Çalışmadan ayrılmanız durumunda sizden toplanan veriler çalışmadan çıkarılacak ve imha edilecektir.
- Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim. Çalışma hakkındaki sorularınızı Manisa Celal Bayar Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi bölümünden Prof. Dr. Osman Murat KOÇTÜRK’e yöneltebilirsiniz.

Araştırmacı Adı: **Yunus BAŞÜRÜN**

Adres:

Cep Tel:

Bu çalışmaya tamamen kendi rızamla, istediğim takdirde çalışmadan ayrılabileceğimi bilerek verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını kabul ediyorum.

(Lütfen bu formu doldurup

imzaladıktan sonra veri toplayan kişiye veriniz.)

Katılımcı Ad ve Soyadı:

İmza:

Tarih:

EK 2. Mülakat Soruları

25/06/2021

Mülakat Soruları:

- 1.** Antrepo rejimi kapsamında ithalatçı firma olarak sahip olduğunuz avantajlar ve dezavantajlar hakkında görüşleriniz nelerdir?
- 2.** Antrepo rejimi kapsamında kamu tarafı olarak sahip olunan avantajlar ve dezavantajlar hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
- 3.** Antrepo rejimi kapsamında antrepo işleticisi/yetkilendirilmiş gümrük müşavirliği/gümrük müşavirliği/ olarak sahip olunan avantajlar ve dezavantajlar hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

Yunus BAŞÜRÜN

